

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 20 Αὐγούστου 1869. | ΕΤΟΣ Β΄. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Δ΄.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΦΕΙΔΙΟΥ.

ΠΡΟΣΩΠΑ.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

ΦΕΙΔΙΑΣ, 63 ἐτῶν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ, ΑΛΚΑΜΕΝΗΣ, ΠΑΙ-
ΩΝΙΟΣ, ΠΡΑΞΙΑΣ, γλύπται.

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΕΡΕΥΣ τοῦ Ἐρεχθείου Πο-
σειδῶνος.

ΚΛΕΩΝ, ΣΙΜΜΙΑΣ,

ΜΕΝΩΝ, δούλος τοῦ Φειδίου.

ΒΟΔΑΣΤΟΡΕΘ, ἔμπορος φοινῆς.

Μαθηταὶ τοῦ Φειδίου καὶ ἄλλοι πολῖται.

(Ἔτη ἑξὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν
τοῦ Παρθενῶνος). (1)

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Στοὰ κεκοσμημένη δι' εἰκόνων.)

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΕΡΕΥΣ, ΚΛΕΩΝ, ΣΙΜΜΙΑΣ,
διάφοροι πολῖται, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν
στηλῶν, ἢ καθήμενοι ἐπὶ τῶν βα-
θμίδων τῆς στοᾶς.

ΚΛΕΩΝ. Εἰπέ ἡμῖν, Σιμμία, εἶνα τῶ-
ντι ἀληθῆ, ὅσα περὶ τοῦ Διὸς τοῦ Φειδίου
λέγονται; Σὺ ἐπιστρέφεις ἐκ τῆς Ὀλυμπί-
ας, ὥστε δύνασαι νὰ μᾶς πληροφορήσης.
Τὸ κατ' ἐμὲ μέχρι τῆς χθὲς ἀκόμη ἐνόμι-
ζον ὅτι αἱ Ἀθῆναι περιέχουν πᾶν ὅ,τι ὠραῖς
ῶτερον δύναται ἢ τέχνη νὰ πλάσῃ· ἀλλ' ὡ-

(1) Ὁ Παρθενὼν ἐπερατώθη τὸ 437 Π.Χ.

φαίνεται οἱ Ἥλειοι κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῶν ἑορτὴν ἐπέδειξαν εἰς τὸν συναθροισθέντα λαὸν τῶν Ἑλλήνων ἔργον ὑπέρτερον τῶν ἡμετέρων.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ἡ φήμη εἶναι ἀληθής, ὦ Κλέων.

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΕΡΕΥΣ. Καὶ λοιπὸν μάτην ἐξήντησεν ὁ Περικλῆς τοὺς θησαυροὺς; Οὐδὲ τὴν δόξαν, ἣν διὰ δαπάνης ἀδράς ἠγόραζε, ἐκερδίσαμεν;

ΚΛΕΩΝ. Καὶ εἶναι Ἀθηναῖος ὁ ἀφαιρῶν ταύτην!

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ὄταν ἡ τιμωρία ἐπίκπται, ἡ μομφὴ δὲν εἶναι πλέον ἐπίκαιρος. Ὁ Φειδίας παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν ὡς βροά.

Εἰς ΠΟΛΙΤΗΣ. Εἶσαι λοιπὸν βέβαιος ὅτι εὐρίσκειται εἰς τὸ δεσμοτήριον;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Πρὸ δύο ἡμερῶν ἀνγγέλλετο ἡμῖν ἡ ἐπιγραφή του· χθὲς κατηγόρου αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τὴν δ' αὐτὴν ἐσπέραν οἱ Σκύθαι τοξόται ὠδήγουν αὐτὸν εἰς τὰς φυλακάς.

ΚΛΕΩΝ. Ναι, φίλοι συμπολιταί· προκειμένου περὶ τῆς ὑπερασπίσεως ἡ τῆς ἐκδικήσεως ἡμῶν, οὐδὲ στιγμήν χάνομεν. Σὺ δὲ, Σιμμία, μὴ ἀρνήσῃς ἡμῖν πληροφορίας, ἀλλὰ διηγήσῃς πᾶν ὅτι εἶδες. Ὁμοιάζει τὸν Παρθενῶνα ὁ ναὸς τῆς Ὀλυμπίας;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ὁ ναὸς εἶναι ἥττον ὠραῖος, ἀλλὰ μεγαλῆτερος. Τρεῖς ἄνδρες ἐκτείναντες τοὺς βραχίονας ἀδυνατοῦν νὰ περιλάβουν μίαν μόνον στήλην.

ΚΛΕΩΝ. Ὁ Ζεὺς παρίσταται καθήμενος;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ναι· διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατῆϊ Νίκην, εἰς δὲ τὴν δεξιᾶν φέρει σκῆπτρον, οὐτινος ὑπέρκειται ἀετός.

ΚΛΕΩΝ. Ὡστε τὸ ἄγαλμα δὲν ἔχει τὸ αὐτὸ ὕψος μὲ τὴν ἡμετέραν Ἀθηνᾶν.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ἀπ' ἐναντίας εἶναι ὑψηλότερον, διότι ἡ κεφαλὴ του ἐγγίζει σχεδὸν τὴν κορυφὴν τοῦ ναοῦ ἂν ἐγερθῆ, οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ ὡμοὶ θ' ἀποτινάξουν τὴν στέγην.

ΚΛΕΩΝ. Μόνον χρυσὸν καὶ ἐλέφαντα μετεχειρίσθη ὁ Φειδίας;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Χρυσελεφάντινον εἶναι τὸ ἄγαλμα ἀλλ' ὁ θρόνος ἐφ' οὗ κάθηται περιβλήθη μὲ ἔβενον, ὑστράκα, διάφορα ἄλλα μέταλλα καὶ λίθους πολυτίμους· ἀναριθμητὰ πρόσωπα θαυμαστά ἀνάγλυφα κοσμοῦσι

τὰς ἐπιφανείας, ὥστε οὐδὲν τὸ ἰσοδυναμοῦν τῷ πλούτῳ τῆς ὕλης ἢ μόνῃ ἢ ἐντέλεια τῆς ἐργασίας.

ΚΛΕΩΝ. Βεβαίως ὀθόνη περικαλύπτει τὸν Θεόν, διότι οἱ ἐλέφαντες ὅλοι τῆς Ἀσίας δὲν ἐξαρκοῦν ὅπως καλυφθῆ δι' ἐλεφαντόδοντος τοιοῦτος κολοσσός.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ἀπατάσαι, φίλε Κλέων, ὁ θεὸς εἶναι γυμνός, τοῦλάχιστον ἡ χλαμὺς αὐτοῦ ἔκλισθησε μέχρι τῆς ὀσφύος. Ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ ὑφάσματος ἐξωγραφήθησαν τὰ ζῶα, κρῖνα ἄνθη ποικίλως κεχρωματισμένα, εἰκῶν τῆς πλάσεως· τοσοῦτον δ' ἐντέχνως τὰ διάφορα τεμάχια συνηρμύσθησαν, ὥστε ὁ κορμὸς ὅλος φαίνεται ἐν και μόνον τεμάχιον ἐλέφαντος, πᾶσα συναρμογὴ διαφεύγει τὴν ὄρασιν. Ἡ στερεότης καὶ ἡ στιλπνότης τοῦ ἐλέφαντος παρέχει εἰς τὴν σάρκα λαμπρότητα καὶ ὠραιότητα θεῖαν.

ΚΛΕΩΝ. Μὰ τὸν Ἡρακλέα, καὶ τί δὲν δύναται νὰ πλάσῃ ὁ Φειδίας;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Τὸ πρόσωπον πρὸ πάντων θά σοι ἐπέβαλλε θαυμασμόν, διότι τοιοῦτον μεταλλεῖον κεχάραται ἐπ' αὐτοῦ, ὥστε καὶ ἄκωντις κλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸ τοῦ παντοδυνάμου κυρίου τοῦ παντός· νομίζεις ὅτι ἡ κίνησις τῶν ὀφρύων του θὰ σείσῃ τὸν Ὀλυμπον· ἀλλὰ συνάμα οἱ χαρακτῆρες του ἀποπνέουν γαλήνην καὶ εὐσπλαγγνίαν· αἰσθάνεται τις ἀκτινοβολοῦν ἐκ τῆς μορφῆς ἐκείνης πνεῦμα τὰ πάντα προνοοῦν καὶ ἀνεξάντητον ἀγαθότητα, ἀρμόζουσαν εἰς τὸν πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν. Αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐπληρώθησαν φόβου ἅμα δὲ καὶ ἀγάπης· οὐδέποτε οὐδεὶς ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὸ μεγαλεῖον τῆς θεότητος καὶ τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην σεβασμίαν μορφήν.

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΕΡΕΥΣ. Ναι, ὁ Φειδίας ἐξακολουθεῖ βαινῶν πρὸς τὸν ἀσεβῆ αὐτοῦ σκοπόν. Ὅσον ὠραιότεροι παριστῶνται οἱ θεοί, τόσοσιν ἀσθενεστέρα καθίσταται ἡ θρησκεία.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Δὲν μὲ ἐνόησας, ἢ δὲν δύναμαι καλῶς νὰ ἐκφρασθῶ πλέον· εἶπον ὅτι τὸ ἄγαλμα τῆς Ὀλυμπίας ἐμπνέει ζωηρότεραν τὴν εὐσέβειαν εἰς τοὺς θνητούς.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Μὴ συγχέωμεν τὴν εὐλάβειαν μετὰ τῆς παροδικῆς συγκινήσεως ἀπέναντι τοῦ ὠραίου.

ΚΛΕΩΝ. Μὴ φοβῆσαι, υἱὲ τοῦ Μεγαθέ-

νοῦ· ὁ Φειδίας δὲν θὰ μᾶς διαφύγῃ· ὀνομάζεις αὐτὸν ἐχθρὸν τῶν θεῶν· ἐγὼ διίσχυρίζομαι ὅτι ἐπρόδωκε τὴν πατρίδα του, ὁ δὲ εὐγλωττος Σιμμίας κατηγορεῖ αὐτὸν ἐπικλοπῆ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι οὗτος ὁ Περικλῆς διερχόμενος τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς πλατείας;

Εἰς ΠΟΛΙΤΗΣ. Εἶναι αὐτός.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ὑπάγει νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν Φειδίαν ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ νὰ συγκλαύσῃ μετ' αὐτοῦ.

ΚΛΕΩΝ. Γράσκει ὁ μέγας Περικλῆς· ἔχει βραδύ τὸ βᾶδισμα· τὸ φορτίον τῆς ἐξουσίας βαρύνει αὐτὸν ἐπὶ μᾶλλον· τοῦτο ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀποδειξώμεν· δὲν ἀπέχει πολὺ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν δὲν θ' ἀνακράζωσι διερχομένου τοῦ Περικλέους· Ἄεμπραι, ἰσστεφεῖς Ἀθηναί, δεῖξον ἡμῖν τὸν ἄρχοντα σοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης!

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ἄ! ἰδοὺ καὶ ἄλλοι Ἥλειοι!

ΣΚΗΝΗ Β΄.

ΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩ, ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ, ΜΕΝΩΝ,
σταματῶντες πρὸ τῆς στοᾶς.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ποίους ὀνομάζεις Ἥλειούς;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Πιθανῶς τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἠλιδα ἢ ἐπανερχομένους ἐκεῖθεν.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ἦ οὐ, ὅστις νέος ἔτι ἐπαγγέλλεται τὸν συκοφάντην, ἔχεις δίκαιον νὰ μοι ἀφαιρῆς τὸν τίτλον Ἀθηναίου, διότι βλέπων ὑμᾶς ἐρυθριῶν φέρω τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος μου.

ΚΛΕΩΝ. Οἱ θεοὶ μεθ' ἡμῶν! Ὁ Ἀγοράκριτος ὀμοιάζει ταῦρον ἀποδουόμενον εἰς συμπλοκήν.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Διατί δὲν μὲ παρομοιάζεις μᾶλλον μὲ ὄδοιπρόν ἀπολακτίζοντα λίθον καὶ ἀποκαλύπτοντα σκορπίον ἑτοιμον νὰ κεντήσῃ;

ΚΛΕΩΝ. Μὴ λοιπὸν ἐκτίθησαι εἰς τὰ δῆγματα ἡμῶν. Ὁ Φειδίας θέλει σοὶ εἶπει ὅτι ἔχουσιν αὐτὰ πολλὰκις φοβεράς συνεπείας.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Πιστεύεις ἐν πεποιθήσει ὅτι ὁ Φειδίας ὑπεξήρесе μέρος τοῦ προωρισμένου διὰ τὰ ἐνδύματα τῆς Ἀθηναίας χρυσοῦ; Ὁ

ΣΙΜΜΙΑΣ. Ἐν πεποιθήσει ἀναμένω νὰ μᾶς ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ἡσύχει· θὰ τὴν ἀποδείξῃ.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Θὰ πράξῃ καλῶς, ἂν ἀγαπᾷ τὸν βίον, διότι πρόκειται περὶ ἱεροῦ θησαυροῦ.

ΑΔΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Πάντες γνωρίζουν ὅτι εἶναι πτωχός καὶ ὅτι ζῆ λιτώς.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Γνωρίζουν πάντες ὅτι ἐφυγάδευθη ἅμα ἐγκαινιάσθη ὁ Παρθενῶν.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Πρόσεχε μὴ κινήσῃς τὸν γέλωτα τὴν ἡμέραν τῆς δίκης.

ΣΙΜΜΙΑΣ. Φοβοῦμαι μᾶλλον· θὰ κλαύσῃτε τότε.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Τίς θὰ πληρώσῃ διὰ σὲ χιλίας δραχμάς πρόστιμον, ἂν δὲν ἔχῃς τὸ πέμπτον τῶν ψήφων κατὰ τοῦ Φειδίου; Μὴ ὁ πλούσιος Σιμμίας, ὁ ἐν κραιπάλῃ ἐταίρός σου;

ΣΙΜΜΙΑΣ. Δεικνύεις σεαυτὸν ἀλαζόνα, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν τὸ θάρρος σου τοῦτο ὑφίσταται ἔτι ὅτε θὰ εἶσαι ἀπέναντι τῶν δικαστῶν σου.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Φρονιμώτερον θὰ κάμῃς νὰ σκεφθῆς περὶ σοῦ, Σιμμία, διότι σοὶ ἐπιφυλάττομεν τρομερόν τι ὅπερ θὰ σὲ ἐκπλήξῃ· Ἔρχεσαι μετ' ἐμοῦ Μένων;

ΜΕΝΩΝ. (ποιῶν νεῦμα εἰς τὸν Μ. Ἰερέα). Ὅχι· μένω ἐδῶ.

ΚΛΕΩΝ. Ἡμεῖς ἄς ἀκολουθήσωμεν τὸν Ἀγοράκριτον, διότι ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς συνελύσεως.

Εἰς ΠΟΛΙΤΗΣ. Ναι, μὰ τὸν Ἑρμῆν, τὸν θεὸν τῆς εὐγλωτίας· ἤδη οἱ Σκύθαι ἐκτείνοντες τὸ ἐρυθροῦν σχοινίον ὠθοῦν ἡμᾶς πρὸς τὴν Πνύκα ὡς ἀγέλην προβάτων (Πάντες ἀπομακρύνονται, ἐκτὸς τοῦ Μένωνος καὶ τοῦ Μ. Ἰερέως).

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ, ΜΕΝΩΝ.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Τί μὲ θέλεις, Μένων;

ΜΕΝΩΝ. Θὰ ἀθωώσουν τὸν Φειδίαν.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Τὸ ὑποπέτυομαι, ἀφ' ὅτου Ὁ Ἀγοράκριτος θριαμβευτικῶς ἐπεφάνη ἡμῖν.

ἀλλὰ τί, μήπως ἔχουν σκοπὸν νὰ θραύσουν τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἵνα ζυγισθῇ ὁ χρυσός;

ΜΕΝΩΝ. Ἀγνοῶ τί μελετοῦν· ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ νικήσουν.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ἀδιάφορον· ἀρκεῖ σὺ νὰ μὲ ὑπακούσης.

ΜΕΝΩΝ. Εἶμαι ἔτοιμος πρὸς πᾶν.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ἄμα ἡ ἀθώωσις τοῦ ἀπαγγελβῆ, θὰ προσφύγῃς ἰκέτης εἰς τὸν ὑπερκείμενον τῆς Πνυκὸς βωμόν.

ΜΕΝΩΝ. Οἱ φίλοι τοῦ Φειδίου θὰ μὲ λιθοβολήσωσιν· ὁ φόνος δούλου δὲν εἶναι μεγὰ ἀσέβεια τῆς πολιτείας.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Μὴ φοβοῦ· ὁ λαὸς θὰ σοὶ δώσῃ φύλακας καὶ θὰ σὲ θέσωμεν ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Πρυτάνεων.

ΜΕΝΩΝ. Ὁρκίζεσαι;

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ὁρκίζομαι. Θὰ κατηγορήσῃς λοιπὸν τὸν Φειδίαν ἐπὶ ἀσεβείᾳ;

ΜΕΝΩΝ. Θὰ τὸν κατηγορήσω προθύμως.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Θὰ ἀναφέρῃς ὅτι ἐδεσθήλωσε τὸ ἄγαλμα τῆς Παρθένου, χαράττων ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς τὴν εἰκόνα του καὶ τὴν τοῦ Περικλέους;

ΜΕΝΩΝ. Ἡ πόλις ὅλη εἶδε τὴν βεβήλωσιν.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ναι, ἀλλὰ μόλις πρὸ μικροῦ αὐστηρῶς ἐφαρμόζεται ὁ νόμος τοῦ Διοπιθέου ὁ τιμωρὸν διὰ θανάτου τοὺς ἀσεβεῖς.

ΜΕΝΩΝ. Θὰ ἐκτελέσω τὰς διαταγὰς σου·

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Μὰ τὸν Ποσειδῶνα, ἤδη βεβαίως ἀπόλλυται ὁ κύριός σου.

ΜΕΝΩΝ. Ὁ λαὸς δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ καταδικάσῃ τὸν κοσμήσαντα διὰ τῶσων ἀριστουργημάτων τὰς Ἀθῆνας.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ὀλίγον γνωρίζεις τοὺς Ἀθηναίους· διὰ δύο τινὰ οὔτοι ἐξίσου καυχῶνται· διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀνδρας καὶ διὰ τὴν εὐλάβειάν των πρὸς τοὺς θεοὺς. Οὐδαμοῦ σκληρότερον ἀνταμείβονται οἱ μεγάλοι ἄνδρες καὶ οὐδαμοῦ αὐστηρότερον τιμωροῦνται αἱ κατὰ τῆς θρησκείας προσβολαί· Κίνδυνον θανάτου διατρέχει ὁ θραύσας κλάδον εἰς ἱερὸν δάσος ἢ ὁ πληγώσας ζῶον διαμένον συνήθως παρὰ τοὺς βωμούς τῶν ναῶν. Παιδίον τι παρεδόθη εἰς τὰ βασανιστήρια, διότι συνέλεξε φύλλον

χρυσῶν πεσόν ἐκ τοῦ στέμματος τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν τῶν φιλοσόφων οἱ Ἀθηναῖοι διατελοῦν πιστοὶ εἰς τὰ τῆς θρησκείας αὐτῶν καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἰσχυροποιοῦν τὸ θρησκευμα ἐμπνέοντες τρόμον σωτήριον.

ΜΕΝΩΝ. Εἴθε νὰ λέγῃς ἀληθῆ· ἀλλ' ἂν οὕτως ἔχη ὁ Περικλῆς θὰ φυγαδεύσῃ τὸν Φειδίαν.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ὁ φύλαξ τοῦ δεσμοτηρίου εἶναι ἀνὴρ ἐμπιστοσύνης.

ΜΕΝΩΝ. Μόνος ὁ τάφος εἶναι ἀσφαλῆς· Ὁ Καπανεὺς καὶ ὁ Αἴας προκαλέσαντες τοὺς θεοὺς ἐκτραυνοβόληθησαν. Μήπως εἶναι ἤττον ἐνοχος ὁ Φειδίας, καταστρέφων τὴν θρησκείαν αὐτὴν;

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Πολλάκις ὁ Ζεὺς λαμβάνει τὸν κεραυνόν, ἵνα συντρίψῃ τοὺς θνητοὺς, ἀλλὰ θεὸς ὢν καὶ πολλάκις μεταμελεῖται.

ΜΕΝΩΝ. Οἱ δ' ἀσεβεῖς εὐήμεροιν.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Ἡ θεία ἐκδίκησις βραδέως προβαίνει, διότι εἶναι ἀναπόφευκτος.

ΜΕΝΩΝ. Δὲν εἶναι ἄρα γε ἡ πράξις καλή. ; .

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Τί ἐννοεῖς;

ΜΕΝΩΝ. . . Τὸ νὰ γίνῃ τις ὄργανον τῆς θείας ἐκδικήσεως;

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Δὲν σὲ ἐννοῶ πλέον.

ΜΕΝΩΝ. Μὲ ἐνόησας, σεβαστὲ Ἄρχιερεῦ! Μαντεύεις ποῖα σκέψις λάμπει λάθρα ἐν τῇ ψυχῇ μου, ὡσεὶ δᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς σκοτίας.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Φαίνεσαι μαστιζόμενος ὑπὸ τῶν ἐρινύων.

ΜΕΝΩΝ. Ὁμολογεῖς ἄρα ὅτι τὸ θεῖον μὲ ἐμπνέει;

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Σιωπῶ, διότι ἐλευθέρως ἐξηγεῖς τοὺς λόγους μου.

ΜΕΝΩΝ. Ἄκουσόν μου τοῦλάχιστον.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Δούλε, πολὺ σοῦ ἤκουσα.

ΜΕΝΩΝ. Βοήθησον τὸ τεταραγμένον μου πνεῦμα.

Ο Μ. ΙΕΡΕΥΣ. Τὰ ὄτα ἱερέως πρέπει νὰ μένουν καθαρὰ.

ΜΕΝΩΝ. Τίς θέλει μὲ φωτίσει, ἀφοῦ σὺ δὲν μὲ συμβουλεύεις;

(Ὁ Μέγας Ἱερεὺς δεικνύει τὸν οὐρανόν).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

(Οἰκία τοῦ Βοδάστορέθ).

ΜΕΝΩΝ, ΒΟΔΑΣΤΟΡΕΘ.

ΜΕΝΩΝ. Μοὶ ἐγγυᾶσαι ὅτι τὸ δηλητήριο τοῦτο δὲν ἀφίνει ἴχνη; . .

ΒΟΔΑΣΤ. Οὐδ' ὅσον σταγῶν ὕδατος ἐν τῇ θαλάσσῃ.

ΜΕΝΩΝ. Δὲν φονεῖται ἀμέσως;

ΒΟΔΑΣΤ. Ὁ πῖον αὐτὸ φθίνει ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, οὐδόλως πάσχων καὶ σθένυνται ὡσὰν ἔστείρεινε φυσικῶς ἡ γῆ τῆς ζωῆς του.

ΜΕΝΩΝ. Κρατῶ τὴν φιάλην ταύτην· ἰδοὺ τὸ ἀντίτιμον.

ΒΟΔΑΣΤ. Οἱ Φοίνικες ὑπερτεροῦν τῶν ἄλλων λαῶν κατὰ τὴν βιομηχανίαν· ἐφεύρον πᾶν τὸ συντεῖνον εἰς τὸ καλῶς ζῆν καὶ καλῶς ἀποθνήσκειν.

ΜΕΝΩΝ. Εἶναι ἀληθές ὅτι παρ' ὑμῖν τελοῦνται ἀνθρώπινοι θυσαίαι πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου;

ΒΟΔΑΣΤ. Ὁ Βάας-Μολόχ, ὃν ὑμεῖς ἀποκαλεῖτε Κρόνον μᾶς διαττάσσει ἐνίοτε νὰ ἀποθέτωμεν εἰς χεῖράς του τὰ νεογνά ἡμῶν. Ὑπὸ τὸ ἄγαλμά του καίει ὁ βωμός· οἱ βραχίονες τοῦ θεοῦ κατέρχονται, τὸ δὲ παιδίον κυλίστα ἐν μέσῳ τῶν φλογῶν.

ΜΕΝΩΝ. Δίκαιοι θεοί! οἱ ἀπαιτοῦντες θύματα ἀθῶα. Πῶς, δὲν εὐχαριστεῖσθε, ὅταν θυσιάῃ τις εἰς ὑμᾶς τοὺς ἐνόχους; Σὲ εὐχαριστῶ, ξένε.

ΒΟΔΑΣΤ. Εἰρήνη μετὰ σοῦ.

ΣΚΗΝΗ Ε'.

(Ἡ φυλακή.)

ΦΕΙΔΙΑΣ, ΠΕΡΙΚΛΗΣ.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. ὦ φίλτατε Φειδία, ἐδῶ ἐπέπρωτο νὰ συναντηθῶμεν; Δὲν ἔλαβες λοιπὸν τὸ μήνυμά μου;

ΦΕΙΔΙΑΣ. Ὅποιον μήνυμα ἀναφέρεις;

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Ἄμα ἔμαθον ὅτι κατέλιπες τὴν Ἥλιδα, ἀπέστειλα ἕνα τῶν δούλων μου περιμένοντά σε εἰς τὸν ἱσθμὸν τῆς Κορίνθου μετ' ἐπιστολῆς, διότι προβλέπων

τὴν ὑποδοχὴν, ἦν σοὶ ἐπεφύλαττον οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν, σὲ ἰκέτεον νὰ μὴ ἐπανακάμψῃς εἰς Ἀθῆνας.

ΦΕΙΔΙΑΣ. Αποφεύγων τοὺς κόπους τῆς ὁδοιπορίας, ἐπέβην πλοίου τινός.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Ἐγὼ δὲ, πεποιθὼς ὅτι θὰ ἐνδώσῃς εἰς τὰς παρακλήσεις μου, ἀνεπαυόμην πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐν τῷ ἐξοχικῷ μου οἴκῳ, διότι οὐδὲν σπουδαῖον ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ συνελεύσει. Ὡς βλέπεις ἐπωφελήθησαν τῆς ἀπουσίας μου.

ΦΕΙΔΙΑΣ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐροβοῦντο μὴ μὲ χάσωσιν ἐκ νέου, καὶ ἰδοὺ διατὶ ἐξέλεξαν ἀσφαλές μέσον ὅπως μὲ κατακρατήσωσι.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Οἱ Ἀθηναῖοι καταισχύνονται, ἐγὼ δὲ στενάζω ἐπὶ τῇ ἀγνωμοσύνῃ αὐτῶν.

ΦΕΙΔΙΑΣ. Μὴ πιστεύωμεν πλέον, Περικλεῖς, εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἀνδρῶν· ἐγηράσαμεν ἀρκούντως ἀμφοτέρω.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Κατανοῶ τὴν ὀργὴν τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἐν τέλει, κατανοῶ τοὺς λόγους δι' οὓς ὁ λαὸς ποιεῖ ἐκπτώτους τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ, ὁποῖαν ὅμως δικαιολογίαν προβάλλουσι βλάπτοντες σὲ, ὅστις ἕμενες τῶν πολιτικῶν; Οὐδὲ τὴν ἐλευθερίαν σὺ ἐπαπειλεῖς, οὐδὲ ἐπισκιάζεις τινὰ· ἀπ' ἐναντίας κοσμῶν διὰ τῶν ἔργων σου τὴν πόλιν, ἐδόξασας τοὺς Ἀθηναίους πάντας δικαίως ἐπὶ τούτῳ καυχωμένους.

ΦΕΙΔΙΑΣ. Μὴ δὲν ἀνήκῃ εἰς ἡμᾶς μέγα μέρος τῆς δόξης ταύτης, ἦν σκοπὸν ἡμῶν προεθέμεθα καὶ ἦτις μᾶς εἶναι ἀνταμοιβή; Ὡς δὲν δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ ἡμᾶς ταύτην ὁ λαός· ἄς συγχωρήσωμεν αὐτὸν ἀγνωμονοῦντα.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Θαυμάζω τὴν πραότητα, μεθ' ἧς ὑφίστασαι τὴν ἀδικίαν· ἀγνοεῖς φαίνεται ὅτι ἄλλον ἀποβλέπουν αἱ κατὰ σοῦ προσβολαὶ τοῦ λαοῦ.

ΦΕΙΔΙΑΣ. Δὲν συνειθίζω ν' ἀγνοῶ τὰ ἐνδιαφέροντά σε.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Πῶς! ἐγνώριζες ὅτι καταδικῶν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον τοὺς προσφιλεῖς μοι, οἵτινες μεγάλους διατρέχουν κινδύνους φίλοι διατελοῦντες ἐμοῦ;

ΦΕΙΔΙΑΣ. Τὸ ἐγνώριζον.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Καὶ δὲν ἐπροτίμησας νὰ

νήν, πᾶσαν, ἐκτὸς τῆς ἐξορίας, ἧτις εἶναι βᾶσανος φοβερά. Δὲν λυποῦμαι ἀπολέσας οὐδὲ τὰ σύσκια δάση τῆς Ὀλυμπίας, οὐδὲ τοῦ Ἀλφειοῦ τὰ διαυγῆ ὕδατα, οὐδὲ τὰς ἐορτὰς ἐν αἷς ἐνετροφῶν, οὐδὲ τὰ ἄσπρα, ἅπερ ἀντήχει καθ' ἐκάστην ἢ κοιλάς, οὐδὲ τὴν ἐλευθερίαν ἧς ἀπῆλαυον ἀναισθητός. Ἐκπληρώσας τὸ χρέος μου, ἠθέλησα ἅπαξ ἔτι διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ ἐπανίδω τὴν πόλιν ἧς οὐδὲν ἐπροτίμησα, οὐδὲν ἢ τὴν δόξαν. Καὶ δεσμώτης ἀναπνέω τὸν ἀέρα, ὃν πρῶτον ἀνέπνευσα· ἢ γῆ ἢν πατῶ εἶναι γῆ τῆς πατρίδος. . . αἰσθάνομαι ἤδη κόπων μεγάλην καὶ ὡσεὶ λειποθυμίαν· εἶναι ἄρα γέ τ' ἀποτελέσματα τοῦ δηλητηρίου, ἢ ὁ κόπος μὲ καταβάλλει; ἢ δεσμεύουσα τοὺς πόδας μου ἄλυσος μ' ἐκράτησεν ἄγρυπνον δι' ὅλης τῆς νυκτός· ἄρα βεβαίως ἔχω ἀνάγκη ἀναπαύσεως. Σ' ἐπικαλοῦμαι, ὦ τοῦ ὕπνου γλυκί γόντρον, ὦ λήθη τῶν δεινῶν καὶ εἰκῶν τοῦ προσμεριδιῶντός μου θανάτου. (Ἀποκοιμάται).

ΣΚΗΝΗ Η'.

(Μετὰ τρεῖς ἡμέρας· Ὅδὸς τις τῶν Ἀθηναίων).

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Ποῦ τρέχεις τὴν λύπην ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρων;

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Μὴ μὲ σταματᾷς, νιὲ τοῦ Σωφρονίσκου, πρέπει νὰ σπεύσω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Προθύμως μὲ μέμφονται ὡς φορτικόν, φοβοῦ λοιπὸν μὴ ἀκολουθῶ τὰ βήματά σου ἕως οὐ μάθω, ἂν ἢ διαδοθῆσα ἐν τῇ πόλει φήμη εἶναι ψευδῆς ἢ ἀληθῆς.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Εἶναι ἀληθῆς, ὦ Σώκρατες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Ὁ Φειδίας ἀσθενεῖ σπουδαίως;

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ὁ Φειδίας καταβάλλεται ὑπὸ ἀγνώστου ἀσθενείας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Ἄλλ' εἶδομεν αὐτὸν ἐπιστρέψαντα ὑγιᾶ.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ἦσο χθὲς εἰς τὴν συνέλευσιν καὶ ἤκουσας βεβαίως τὴν ἐκθεσιν τῶν θησαυροφυλάκων τῆς Θεᾶς, τὴν ἀθωώ-

σασαν τὸν Φειδίαν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἀπρόοπτον καταγγελίαν τοῦ δούλου του, ὅστις ἔρριψεν αὐτὸν ἐκ νέου εἰς τὰς φυλακάς. Ἡμεῖς συρίζαντες τὸν Σιμμίαν τὸν πρῶτον κατηγοροῦν, ἠθέλαμεν βεβαίως κατακερματίσαι τὸν προδότην Μένωνα, ἂν δὲν προσέφυγεν οὗτος εἰς τὸν βωμόν. Ἄλλ' ἤδη ὁ Φειδίας ἔφθινε· προσεπάθησε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Πνύκα· ματαία ἢ προσπάθεια! Αἰσθάνεται ὅτι τὸ τέλος του πλησιάζει καὶ μὲ ἀπέστειλε πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Περικλέους. Πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ κρατήσω τὰ δάκρυα;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Μοὶ ἀναγγέλλεις κοινὸν τοῖς πᾶσι δυστύχημα, διότι αἱ Ἀθηναῖοι ἀπόλλυσιν οὐ μόνον μέγαν τεχνίτην, ἀλλὰ καὶ ἓνα τῶν ἀρίστων πολιτῶν, ἔχοντά σωτηρίαν ἐπιβρόχην ἐπὶ τοῦ Περικλέους.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Καλῶς τῶνόντι ἀνταμείβουν οἱ Ἀθηναῖοι τὰς ὑπηρεσίας!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Μήπως αἴτιον τῆς ἀσθενείας του εἶναι ἢ λύπη ἐπὶ ἀναξιοπαθείᾳ τοιαύτη; Τὸ γῆρας εἶναι ὀπώρα ὠρίμη, ἢν ὁ ἐλάχιστος ἀνεμος ἀποκόπτει. Δὲν εἶναι ἐξήκοντα πέντε ἐτῶν.

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ναί· ἀλλ' οἱ συζῶντες μετ' αὐτοῦ θὰ σοὶ εἴπωσιν ὅτι οὐδέποτε ἐμεθύσθη ὑπὸ τῆς εὐδαιμονίας, οὐδ' ἐκλονίσθη ὑπὸ τῆς ἀτυχίας. Διατελεῖ γαλήνιος, ὡσεὶ ἐργαζόμενος ἐπὶ ἀγάλματος ὠραίου. Καθ' ἢν στιγμήν ὁ Μένων κατηγορεῖ αὐτοῦ ὡς ἀσεβοῦς, ἐνῶ τὸ πλῆθος συνεταράσσετο ὑπὸ ἀλληλομαχούντων παθῶν, παρετήρησα ὅτι ὁ Φειδίας συνέστειλε μειδιᾶμα ὡσεὶ σπρός, γνωρίζων τοὺς ἀνθρώπους καὶ βλέπων πραγματοποιημένας τὰς προβῆσεις του.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Ἐκαλέσατε ἰατρόν;

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Ὁ διδάσκαλος ἀντέστη· νομίζει τις ὅτι θέλει νὰ κρατήσῃ κρυφίαν τὴν ἀσθενείαν του, ἢ ὅτι φοβεῖται μήπως ἰαθῆ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ;

ΑΓΟΡΑΚΡΙΤΟΣ. Εὐχάριστος θὰ σὲ δεχθῆ, διότι σ' ἐκτιμᾷ ἰδιαζόντως.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον).

ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ. (1)

Ποσάκις τὸ ἐξωτερικὸν τῶν ἀνθρώπων μᾶς ἐξαπατᾷ καὶ προθύμως ἀποκαλοῦμεν πεπολιτισμένον τὸν πρόβω τοῦ πολιτισμοῦ ἀπέχοντα! Βλέπομεν ἄνθρωπον κόσμιον, ἔχοντα ἐξωτερικόν, φιλοφρονεστάτους τρόπους, τηροῦντα μετ' ἀκριθείας ἅπαντας τοὺς κανόνας τῆς ἐξωτερικῆς συμπεριφορᾶς, πεπρωτισμένον δι' ἀπάντων τῶν ἐπιπολαίων ἐκείνων πλεονεκτημάτων, ἅτινα θέλωσιν ἐκ πρώτης ὄψεως, τὸ πνεῦμά του εἶναι ἡσκημένον εἰς τὰς ὀξυνοῦς μὲν καὶ ταχείας, εἰ καὶ πλήρεις κουφότητος παρατηρήσεις καὶ ἀπαντήσεις· λαλεῖ ξένας γλώσσας, εἶναι κάτοχος τῆς μουσικῆς ἢ ἄλλης τινὸς καλλιτεχνίας ἢ ἐπιστήμης, μεταχειριζόμενος ὅμως ἀπάσας τὰς ἐπιπολαίους γνώσεις του εἰς ἐξωτερικὴν μόνον ἐπίδειξιν· ἐν συντόμῳ, θέλωσιν ὅλους τοὺς περὶ αὐτὸν, καὶ ἅπαντες ὁμοφώνως τὸν ἀποκαλοῦσι πεπολιτισμένον, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην ἔχουσι γνώσιν τῶν κατ' αὐτὸν καὶ πολὺ ὀλιγώτερον τῶν κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν του βίον, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον οὐδὲ ὅπως συνάδει πρὸς τὸν ἔξω. Εἶναι λοιπὸν οὗτος ἀληθῶς πεπολιτισμένος; Βεβαιότατα ὄχι.

Παρ' αὐτὸν βλέπομεν ἄλλον βαθύπλουτον· τὸ μεγαλοπρεπὲς μέγαρόν του βρίθει θησαυρῶν, ἐπιπλα κεχρυσωμένα, καλλιτεχνήματα παντὸς εἶδους, ἄνθη ἐκλεκτὰ ξέων κλιμάτων πληροῦσι τὰς λαμπρὰς αἰθούσας του. Τάγμα ὑπηρετῶν προθυμεῖται νὰ ἐκτελῆ τὰς διαταγὰς του· ἐπὶ τῆς τραπέζης του συμφορεῖται πλῆθος ἐκλεκτοτάτων ἐδεσμάτων· δὲν ἐξέρχεται εἰμὴ ἐπὶ πολυτελεστάτου σχήματος ἢ ἐπὶ ἱππων τῶν εὐγενεστάτων. Τῶν δὲ ἀγαθῶν τούτων προθύμως καθιστᾷ μετόχους πολυαριθμούς λεγομένους φίλους καὶ χαίρει βλέπων αὐτοὺς εὐφραινομένους διὰ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ. Πρὸς τούτους συχνότατα πέμπει ἐπιστήμους μεγάλους συνεισφοράς εἰς διάφορα εὐεργετικὰ

(1) Ὁ περὶ Πολιτισμοῦ οὗτος λόγος τῆς ἀξιοτιμῆς καὶ εὐπαιδείτου Κυρίας Αἰκατερίνης Χρηστομάνου, ὃν εὐχαρίστως ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ δημοσιεύομεν, ἀπηγγέλη κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς ἐπ' αὐτῆς εὐδοκίμως καὶ μετὰ ζήλου διευθυνομένης ἰδιωτικῆς τῶν κορασίων Σχολῆς. Σημ. Συντάκτ.

καταστήματα, καὶ ἐμψυχώνει διὰ τῶν παραγγελιῶν του τὰς καλλιτεχνίας καὶ τὰς βιομηχανίας, σκοπὸν ὅμως πάντοτε ἔχων τὴν ἀτομικὴν ἀπόλαυσιν τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ. «Οὗτος ἀληθῶς ἐνοεῖ τὸν πολιτισμόν!» λέγουσιν ἀπαύστως οἱ περὶ αὐτόν. Ἄλλ' εἶναι ἀληθῆς τοῦτο; οὐχὶ βεβαίως. Ἄλλος τις παρίσταται ἡμῖν ἐνεργότατος καὶ ἰκανώτατος· ἐκ μικρῶν προσβῆ εἰς περιβλεπτόν θέσιν, ἀλλὰ μὴ εὐχαριστούμενος ζητεῖ ἢνὰ γείνη ὑπουργὸς ἢ μέγας τις τῆς πολιτείας ἄρχων· ἀνησυχεῖ, ἀγρυπνεῖ· ὦ πρόπει νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοποῦ δι' ὁποῖον δὴ ποτε μέσων! Ἄοκνος τρέφει ἀπὸ φίλου εἰς φίλον, ἐξαγοράζει ψήφους, δωροδοκεῖ, βραδιουργεῖ, ἀδικεῖ ἄλλους ἔχοντας πλείοτερα καὶ ἀρχαιότερα δικαιώματα καὶ μάλιστα μεγαλητέραν ἀνάγκη τῆς θέσεως. Ἄλλ' αὐτὸν οὐδὲν τοιοῦτον κωλύει, ἐπιμένει καὶ τέλος ἀποκτᾷ τὸ ποθούμενον. Τὰ ἔργα του ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ εἶναι συμφωνότατα πρὸς τὸν ὅλον αὐτοῦ χαρακτήρα, διότι μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ἐκτελεῖ πάντα τὰ δυνάμενα νὰ περιποιηθῶσιν αὐτῷ φήμην, ὅπως ὀλιγορῶν περὶ τῶν ὄντων ὠφελίμων τῇ πατρίδι. Στηρίζει καὶ προσιβάσει ἐκ τῶν φίλων μόνον τοὺς δυναμένους νὰ συντελέσωσιν εἰς τινὰ τῶν σκοπῶν του· ἐγείρει διὰ τῶν δημοσίων χρημάτων πλουσίας οἰκοδομὰς, κατασκευάζει κήπους εἰς καλλωπισμόν τῆς πόλεως κτλ. Τὸ ὄνομά του κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του κλειζέται οὐ μόνον ἐν τῇ εαυτοῦ πατρίδι, ἀλλὰ καὶ μακρὰν αὐτῆς. Ἄρα γέ οὗτος ἔφρασε τὸν σκοπὸν τοῦ πολιτισμοῦ; Οὐχί.

Πόσον σπουδαῖος εἶναι ὁ ἐπιστήμων ἐκείνος, τίς ἀμφιβάλλει, ὅτι εἶναι πεπολιτισμένος! παρακολουθεῖ τὴν πρὸδον τῶν νεωτέρων ἐπιστημῶν, σπουδαίνει ἀδιακόπως καὶ πολλὰ ἐκδίδει ἀξιόλογα συγγράμματα· ἀλλ' ὅποια αἱ ἀρχαὶ του; ὁ νοῦς του ἀνέρχεται μέχρι μόνης τῆς κτίσεως, ἢν εὕρισκε ἐρημον δημιουργοῦ! Σπουδαζὼν διὰ τῆς ἐπιστήμης του τὰ θαυμάσια φαινόμενα τῆς ὕλης, ἀντὶ δι' αὐτῶν ν' ἀναχθῆ εἰς τὸν δημιουργόν, ἐβουθίσθη εἰς τὴν ὕλην καὶ πλάσμα αὐτὸς ἀπαρνέεται τὸν πλάστην! Πρὸς αὐτὸν οὐδὲν ὑπάρχει ἱερόν καὶ ὅσιον, περιφρονεῖ δημοσίᾳ τὴν ἀρχὴν καὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἂν δὲ φέρηται κοσμίως, πρᾶτ-

τει τούτο φοβούμενος τὴν ποιὴν τῶν ἀνθρώπων νόμων ἢ μάλιστα ἵνα μὴ ἐφελέκη τὴν καταφρόνησιν καὶ τὸν ψόγον τῶν ὁμοίων του. Πόσον ὅμως ἀπέχει τοῦ πολιτισμοῦ!

Ἄλλ' ἴσως παριστᾷ τὸν τύπον τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου ὁ φαινόμενος οὗτος φιλόθεος, διότι οὗτος οὐχὶ μόνον κατ' ἀντίθεσιν τοῦ ἄλλου ὀλιγοῦ τῆς τῶν ἀνθρώπων δόξης καὶ τὸν θεὸν μόνον ὡς κριτὴν τῶν πράξεων του ἐπικαλεῖται, ἀλλ' ἀκριβέστατα μάλιστα ἐκπληροῖ ἅπαντα τὰ θρησκευτικὰ του καθήκοντα. Δυστυχῶς ὅμως ἐπέπεσε εἰς θεοβλάβειαν (φανατισμὸν), ἥτις εἶναι κώλυμα τῆς ἀληθοῦς τελειοποιήσεώς του· ἐπειδὴ, νομίζων, ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τοῦ Σωτῆρος διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ παντὸς κακοῦ, ἀμελεῖ τοῦ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ ἐν αὐτῷ συμβαίνοντα· ὅθεν ἐν ᾧ ἀφ' ἐνὸς φαίνεται, ὅτι παριστᾷ τὸν τύπον τοῦ Χριστιανοῦ, μετ' ἀπορίας βλέπει ὁ παρατηρῶν αὐτὸν, ὅτι κατέχεται ὑπὸ φθόνου, μίσους, χαιρεκακίας καὶ πάσης ἄλλης μοχθηρίας.

Ἀλλὰ μήπως προσεγγίζει μᾶλλον πρὸς τὸ ζητούμενον ὁ οικογενειάρχης ἐκεῖνος, ὅστις μετ' ἀκαμάτου ζήλου μεριμνᾷ περὶ τῆς βελτίστης μορφώσεως τῶν τέκνων του; φροντίζει διὰ πάσης θυσίας νὰ χορηγῇ εἰς αὐτὰ τὰ ἀριστα μέσα τῆς ἀναπτύξεώς των· ἔχει τοὺς ἀρίστους διδασκάλους, ἐπαγρυπνεῖ μόνος εἰς τὰς σπουδὰς των καὶ διεγείρει τὴν ἐν αὐτοῖς φιλοτιμίαν διὰ παντὸς μέσου χρησίου εἰς ἐπίτευξιν τῆς προόδου. Καὶ ὅμως εἰς τί ἀποβλέπει; δυστυχῶς οὐχὶ εἰς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν τῶν τέκνων του, οὐχὶ εἰς τὴν ἐν Θεῷ μόρφωσιν ὄντων ἀξίων τῆς θεοῦ ἐντολῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ εὐχαρίστησιν καὶ κενοδοξίαν ὅθεν καὶ εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων του ἐπιζητεῖ μόνον τὰ δυνάμενα νὰ καταστήσωσιν αὐτὰ κατὰ τὰ ἄλλα νὰ λάμψωσι ποτε διὰ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῶν προτερημάτων.

Εὐκόλον εἶναι τὸ ἐκ τῶν παραδειγμάτων τούτων συμπέρασμα· διὰ τί δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν πεπολιτισμένον τὸν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μόνον εὐπρέπειαν καὶ ἐπίδειξιν ἀποβλέποντα ἢ τὸν τὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις θηρεύοντα, ἢ τὸν πρὸς τὴν κοσμικὴν δόξαν φερόμενον ἢ τέλος τὸν ὑλιστὴν ἢ τὸν φανατικόν; διότι ὁμολογουμένως παρ' ἅπαν-

τούτοις ἐλλείπει ἡ θρησκεία· οὐχὶ ἡ κατὰ τόπον θρησκεία, ἡ ἀρκουμένη εἰς τὴν ἐξασκησιν τῶν ἐξωτερικῶν μόνον καθηκόντων, ἀλλὰ τὸ ἐνδόμιμον ἐκεῖνο καὶ ἐνεργὸν θρησκευτικὸν αἶσθημα, τὸ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου τελειοποιήσιν συντελοῦν. Διὰ τούτου μόνον καθίσταται ἱκανὸς νὰ ἐνεργῇ ἐπ' ἀγαθῷ ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτόν.

Ὅθεν πεπολιτισμένος ἀληθῶς δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ εἰμὴ ὁ τελειοποιῶν ἐν εὐσεβείᾳ πάσας τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, ὅπως ὅσον βέλτιον ἐκτελεῖ τὰ πρὸς ἐαυτὸν, τὰ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὰ πρὸς τὸν θεὸν καθήκοντα, καὶ ἐπομένως μόνον ὁ τὰ πάντα καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ πράττων. Πεπολιτισμένος λοιπὸν δὲν εἶναι εἰμὴ ὁ ἀληθῆς χριστιανός, οὐχὶ ὁ συνήθως σήμερον λεγόμενος χριστιανός, ἀλλ' ὁ ἀληθῆς μιμητὴς τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ, οἷος ἦτο πρὸ πάντων ὁ χριστιανός τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅτε οὗτος ἀπετέλει εἰσέτι ἰφανῆ μόνον ἀδελφότητα, ἥς τὰ μέλη, συνδεόμενα δι' ἀρρήκτων δεσμῶν ἀγάπης, ἐν τῷ κρυπτῷ διέδιδον τὸν θεῖον λόγον. Ἐκεῖνοί ἦσαν μετριόφρονες καὶ ταπεινοί, ἐν ᾧ κατεῖχον ἀληθείας παντάπασιν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς τῆς ἐποχῆς των ἀγνώστους· ἦσαν πρᾶξι καὶ ἐγκρατεῖς καὶ πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐξήτκον ἀρετὴν, ἐθεώρουν δὲ τοὺς πλησίον αὐτῶν ὡς ἀληθῶς ἀδελφοὺς, ὑπὲρ ὧν ἦσαν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔτοιμοι νὰ θυσιασθῶσιν· οὐδὲν δὲ γίνονον ἠδύνατο νὰ ἐκτρέψῃ αὐτοὺς τῆς ἠθικῆς αὐτῶν πορείας, διότι ἐθεώρουν πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὡς μέσα μόνον καὶ ἐφόδια τοῦ ἐνταῦθα προσκαίρου βίου, ὃν ὡς ἀγῶνα ὑπελάμβανον, εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὁποῦ ἕκαστος μέλλει νὰ τύχῃ τοῦ στεφάνου τῆς νίκης ἢ τῆς κατασχύνης.

Ἄλλ' οἱ ἐνάρετοι ἐκεῖνοι πρόγονοι ἡμῶν κατεῖχοντο ὑπὸ θεοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐξ οὗ ἤρουντο τὴν ἠθικὴν των δύναμιν καὶ τὴν σταθερότητα εἰς τὴν πάλιν κατὰ τοῦ κακοῦ.

Ὅταν ὅμως ἐξετάθῃ ὁ χριστιανισμὸς καὶ ἡσθένησε τὸ πρῶτον αὐτοῦ κῦρος διὰ μιχρολόγων συζητήσεων, τότε κατέπεσε καὶ ὁ θεὸς ἐκεῖνος ἐνθουσιασμὸς, ὥστε ἀντὶ ἐνεργου, ἡ θρησκεία ἐξετράπη πολλὰ εἰς λεπτολόγους θεωρίας ἢ εἰς ἐξωτερικοὺς τύπους, ὅθεν τὰ ἦθη καὶ αἱ ἔξεις αἱ βιωτικαί

ἐστερήθησαν τῆς ἐδραιωτάτης αὐτῶν βάσεως καὶ τούτο ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς προόδου τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, ὅστις ἔμεινε στάσιμος. Ὅθεν κατὰ τὰς βουλὰς τοῦ ὑψίστου ἡμῶν πατρὸς οἱ Εὐρωπαῖοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης προώδυσαν μὲν κατὰ πολλὰ καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ πολλαὶ ἀνακαλύψεις καὶ ἐν γένει ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν, ἔμειναν ὅμως ἐν πολλοῖς ἐστερημένοι τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἐπιστήμασι αὐτῶν ἐλλείπει ὁ σύνδεσμος ἐκεῖνος τῆς ἀνωτάτης ἀληθείας, ὅστις συνάπτων τὰς μερικὰς γνώσεις ἀγεί τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν πηγὴν τῆς ἀληθείας, ἥτοι τὸν θεόν· καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ πράξει, ἥτοι τῷ καθημερινῷ βίῳ, ἐλλείπει ἡ ἐνεργὸς γνώσις τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, δι' ἧς μόνον καθοράται σαφῶς ὁ σκοπὸς τοῦ βίου. Οὐδὲ ὅμως λοιπὸν πρέπει ν' ἀπορώμεν, ὅτι τῶν δύο τούτων ὀδηγῶν, τῶν προωρισμένων νὰ χειραγωγῶσι τὸν ἄνθρωπον, ἐλλειπόντων, οὗτος ἀποβάνει ἐνταῦθα καὶ ἔρμαιον τῶν παθῶν ἀποβαίνει, ἀποδίδων δὲ τὰ πάντα εἰς τυφλὴν τινὰ τύχην κακοδαμονεῖ βλασφημῶν τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ καὶ τὴν θεῖαν αὐτοῦ φύσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀλόγων ζῶων ὑποβιβάζων!

Πλὴν τῆς θεῖας ἐμπνεύσεως σπουδαίως ἐκτραυνοῦντο οἱ πρόγονοι χριστιανοὶ εἰς τὸν ἐν ἀρετῇ βίον δι' αὐτοῦ τοῦ καταδιωγμοῦ των καὶ τῶν πολυειδῶν παθημάτων των· ἐπειδὴ δυστυχῶς ὁ ἄνθρωπος ἐν δυστυχίαις μόνον, αἰσθανόμενος τὴν ἀσθενείαν του, καταφεύγει εἰς τὸν θεόν, ὃν λησμονεῖ καὶ ἀπαρνεῖται ἅμα παύσῃ ἡ ἀνάγκη τῆς συνδρομῆς. Τοῦτο ζωνοτάτα μάλιστα ἐπικυρώνει ἡ ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους. Ἀφ' οὗ ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ βραδυτέρον ἡ Ἑλλάς ὄλη ἐκυριεύθη ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β'. 1453 Μ. Χ., ἡ χώρα κατὰ τὸν ὑπὸ Βυζαντινῶν ἐξησθενημένον καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου διεσθαρμένον, οἷτινες τότε ὑπέκυψαν εἰς τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τετρακοσίων ἐτῶν δεῖνὰ αὐτῶν παθήματα ἠγγισαν καὶ ἀναγέννησαν αὐτοὺς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ἐν ᾧ ἐκοιμήθησαν οὕτως εἰπεῖν Βυζαντινοὶ, ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὡς ἐκ χωνευ-

τηρίου ἠγγισμένον νέον ἐλληνικὸν ἔθνος, προτιθέμενον ἐν πᾶσι νὰ κατασταθῇ ἀντάξιον τῶν προπατόρων, οὓς ἀνεῦρε τὸ ἔθνος ἀτενίσαν εἰς τὸ τηλαυγὲς τῆς ἀρχαιότητος ἄστρον· οὕτω διεπλάσθη ὁ νεώτερος ἐλληνισμὸς, διασωθεὶς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταπίεσεως τῶν βαρβάρων διὰ τῆς γλώττης καὶ τῆς θρησκείας.

Οὕτω δὲ οἱ Ἕλληνας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὡς καὶ οἱ πρόγονοι Χριστιανοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν εἰδωλολατρῶν, ἠσθάνθησαν τὴν ἀσθενείαν αὐτῶν καὶ κατέφυγον ζητοῦντες βοήθειαν καὶ παραμυθίαν παρὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· βλέποντες δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἀπειλουμένην διὰ τῆς θηριωδίας τῶν Μωαμεθανῶν ἐνισχύθησαν ἐπὶ μᾶλλον εἰς ὑπεράσπισιν αὐτῆς, καὶ ὡς οἱ πρόγονοι Χριστιανοὶ ἠνώθησαν διὰ τῶν ἱερῶν δεσμῶν τῆς ἀγάπης, τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος, τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ τὸ ἀχώριστον τοῦ ἐλληνισμοῦ ἀπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας, δι' ἧς ἅπαντες Ἕλληνας ἐξομνῶν τὴν Ὀρθοδόξιν συνεξομνῶν καὶ τὸν Ἕλληνα εἰσμόν, ὅπερ εἰς οὐδὲν ἔθνος συμβαίνει, διότι οἱ Ἄγγλοι π. χ. ἢ οἱ Βέλγοι οὐδόλως χάνουσι τὴν ἐθνότητά των ἢ διαμαρτυροῦνται ἢ δυτικοὶ ὄντες.

Οἱ πρόγονοι λοιπὸν ἡμῶν ἐπὶ τῆς θλιβεραῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας παριστᾶσι βίον κατὰ τι ἀνάλογον τοῦ τῶν πρώτων Χριστιανῶν, ὡς πρὸς τὰς ἀρετὰς, τὴν ἀπλότητα τῶν ἠθῶν καὶ τὴν ἐπενεργείαν τῆς θρησκείας εἰς τὴν μόρφωσιν αὐτῶν· διότι ὁ μὲν οἶκος βάσιν εἶχε τὸν φόβον τοῦ θεοῦ, τὰ δὲ μέλη αὐτοῦ συνειργάζοντο μετ' ἀληθοῦς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως· τὰ τέκνα τέλος ἀνετρέφοντο ὑπ' αὐτῆς τῆς μητρὸς εἰς τὴν ἀγάπην τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος· εἶναι λοιπὸν ἀξίον ἀπορίας πῶς ἐκ τῶν τοιούτων θεαρέστων καὶ ἐναρέτων ἐστιῶν ἐξήλθον ἄνδρες φιλόθεοι καὶ φιλοπάτριδες ὡς ὁ Κοραῆς, ὁ Καποδίστριας, ὁ Βενιαμῖν, ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Βάμβας καὶ ἄλλοι πολλοί, εἰς οὓς ὀφείλεται ἡ ἀνέγερσις τοῦ ἔθνους;

Ἄλλ' ἅμα τὸ ἔθνος ἀποκατεστάθη ἐλεύθερον καὶ ἤρχισε νὰ προβαίη, ἔλειψαν οἱ φόβοι τῆς καταπίεσεως, ἔλειψεν ὁ κίνδυνος τῆς ἐκκλησίας καὶ μετ' αὐτῶν δυστυχῶς ὀλίγον κατ' ὀλίγον συνεξέλιπε καὶ τὸ ὕψος

τῆς θρησκείας καὶ ἡ ἀπλότης τῶν ἠθῶν, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον βαθεῖαι αἱ ρίζαι τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ὅθεν ἡ Ἑλλάς προέβη μὲν σπουδαίως καὶ προβαίνει καθ' ἑκάστην κατὰ πολλὰ, οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ τὸν ἀληθῆ πο- λιτισμὸν, ὃν δύναται ν' ἀνακτήσῃ διὰ μόνης τῆς ἀληθοῦς ἀνυψώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθημάτων.

Ἡ ἔλλειψις λοιπὸν πεφωτισμένων καὶ σταθερῶν ἕξεων βίου βάσιν ἔχοντος τὸ θρη- σκευτικὸν αἰσθημα, ἀνεξαρτήτων τῶν ἔξω- τερικῶν περιστάσεων ἐπήνεγκον χαλάρωσιν ἠθους καὶ δυνάμεως εἰς τε τοὺς πρώτους Χριστιανούς καὶ τοὺς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνας· Διότι οὕτως ἀπὸ τοῦ καταρτισμοῦ τοιούτων ἕξεων ἐξαρτᾶται κατὰ τὸ μέγιστον ὁ ἀλη- θῆς πολιτισμός. Ὁ δὲ ἀληθῶς πεπολιτι- σμένος πρέπει ἐν πάσῃ περιστάσει νὰ δια- τηρῇ ἀκλονήτους τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ καὶ ἀμε- τάβλητον τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ ὕψος· τότε μόνον δύναται ὡς βράχος ἀσάλευτος νὰ διαμῆνῃ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τρικυμίας στερεὸς εἰς σω- τηρίαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτόν· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνθρωπίνη δύναμις καὶ ἰκανότης ἀυ- ξάνει διὰ τῆς ἕξεως ταύτης ὁ ἐπ' ἀγαθῶν καταρτισμὸς εἶναι ὄρος ἀφευκτος τοῦ ἀν- θρωπίνου βίου.

Καθῆκον ἐκ τούτου ἐπιγίνεται εἰς πάντα ἄνθρωπον νὰ καταρτίσῃ ἐγκαίρως τὰς ἕξεις ταύτας τοῦ ἠθικοῦ του βίου. Ἐκ δὲ τῶν κυ- ριωτάτων τούτων εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ἐργα- σίας, διότι ἡ ἐργασία εἶναι ἀφευκτος ὄρος τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ὅθεν ὁ μὴ ἐργα- ζόμενος ἀποχαυνούται κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ὅπερ ζωηρότατα μαρτυρεῖ ἡ κα- τάστασις τῶν Ἀσιατῶν γυναικῶν ἔτι καὶ νῦν, δυστυχῶς δὲ καὶ ἡ κατάστασις μεγά- λου ἀριθμοῦ τῶν νῦν Ἑλληνίδων καὶ ἴσως μάλιστα τῶν μᾶλλον δοκουσῶν πεπολιτι- σμένων. Πρὸ πάντων δὲ σπουδαῖα εἶναι αἱ ἕξεις τῆς ἐκπληρώσεως τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων, οὐχὶ τῆς κατὰ τύπον φοιτή- σεως εἰς τὸν ναόν, τῆς μηχανικῆς τηρήσεως τῶν νηστειῶν κτλ., ἀνευ τῆς ἐλαχίστης συναισθησεως τῆς ἱερότητος τοῦ τελουμένου ἔργου ἢ τέλος τῆς ἀπαγγελίας σχενοτενῶν προσευχῶν, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν λεγομένων· ἀλλ' αἱ ἕξεις τῆς τηρήσεως τῶν ἐσωτερικῶν θρησκευτικῶν

καθηκόντων, δηλ. τῆς ἐνδελεχοῦς καὶ ἀγρύ- πνου σπουδῆς ἑαυτοῦ, δι' ἧς μόνης δύναται ὁ ἄνθρωπος, περιστέλλων τὰ πάθη καὶ μά- λιστα τὴν φιλαυτίαν, κατασταθῆ ὄντως κύ- ριος τῶν δυνάμεων του, καὶ ἀδελφὸς καὶ βοηθὸς τῶν πλησίων αὐτοῦ. Ἔτι δὲ καὶ αἱ ἕξεις τῆς ἐκ τῆς σπουδῆς ταύτης πηγα- ζούσης δραστηρίου ἐπενεργείας τῆς θρησκείας ἐν γένει ἐπὶ πᾶσαν ἀνθρωπίνην πράξιν καὶ ἰδίως διὰ τῆς ἀληθοῦς λατρείας, δι' ἧς μορ- φοῦται ὁ εὐσεβὴς χαρακτήρ.

Σπουδαία μετὰ τῶν ἕξεων τούτων εἶ- ναι καὶ ἡ τῆς τηρήσεως τῆς Κυριακῆς. Ἡ ἕξις αὕτη εἶναι μία τῶν παλαιῶν καὶ ψυχω- φελῶν ἕξεων τῶν πρώτων Χριστιανῶν καὶ οὐδόλως νέον ἐπινοήμα τῶν διαμαρτυρο- μένων καὶ μάλιστα τῶν Ἀγγλων, ὡς πολ- λοὶ νῦν πιστεύουσιν· οἱ Ἀγγλοι, ὅμως καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἐτήρησαν ὁπωσδήποτε τὴν ἕξιν ταύτην μέχρι τοῦδε καὶ ἀπέδειξαν οὕτω τὴν μεγίστην αὐτῆς ὠφέλειαν, διότι προφα- νῶς τὰ ἔθνη ταῦτα εἶναι ἠθικῶς πολὺ ἀνώ- τερα τῶν δυτικῶν, παρ' οἷς συνήθως ἡ Κυ- ριακὴ κατεστάθη μᾶλλον ἡμέρα διαφθορᾶς, ὡς κινδυνεύει νὰ συμβῆ καὶ παρ' ἡμῖν, ἐν ᾧ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας μετ' ἐν- δομύχου εὐλαθείας ἐτήρουν τὴν Κυριακὴν. Ἄλλ' εἶναι ἄρα γε τὸσον δύσκολον, ἀφ' οὗ διαθέσῃ τις ἕξ ἡμέρας εἰς ἐργασίας παντὸς εἶδους καὶ δύναται νὰ προσδιορίσῃ ἐτέραν π. χ. πᾶσαν δευτέραν, πέμπτην εἰς ἡμέραν καθαρᾶς διασκεδάσεως, τὴν ἐσθόμην νὰ καθιερώσῃ εἰς τὸν θεόν, χάριν ἠθικῆς ἀνυ- ψώσεως ἑαυτοῦ;

Ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη τῆς ἠθικῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου τὸ νὰ διέρχεται μίαν ἡμέραν ἀμόλυντον, καθαρῶς κατὰ θεόν, ἀσχολούμενος εἰς σπουδαιοτέραν καὶ μακρο- τέραν ἐπιθεώρησιν τῶν καθ' ἑαυτόν, εἰς μᾶλλον ἐνδόμυχον λατρείαν τοῦ ὑψίστου διὰ τῆς φοιτήσεως εἰς τὸν ναόν, δι' ἐιδικω- τέρων τινῶν προσευχῶν, διὰ θρησκευτικῶν μελετῶν, ἀναγνωσμάτων καὶ ἰσμάτων, δι' ἐκτάκτου τινὸς εὐεργεσίας εἰς πάσχοντα ἀδελφῶν καὶ τέλος εἰς πλυσιστέραν καὶ πληρεστέραν κοινωνίαν μετὰ τοῦ πλάστου διὰ τῶν θαυμασίων τῆς φύσεως.

Ἄλλ' ὅπως πάντα ταῦτα καρποφορήσω- σι, πρέπει νὰ γίνωνται μετὰ τὴν πλήρη συναί-

σθῆσαι τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος καὶ μετὰ τὴν ἐνεργὸν ἐπιθυμίαν καὶ προσπάθειαν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ προορισμοῦ, νὰ συνο- δεύωνται δὲ ὑπὸ βίου ἀγνοῦ, γαλιναίου καὶ ἐνεργοῦ, κατὰ πάντα σκοποῦντος εἰς τὴν ἀληθῆ μὸρφωσιν τῆς ψυχῆς.

Ὅταν λοιπὸν οἱ πεφωτισμένοι Εὐρωπαῖοι κατορθώσωσι νὰ προσθέσωσι εἰς τὴν λοιπὴν ἀνάπτυξιν των τὸ εἶδος τοῦ βίου τούτου καὶ ν' ἀποκτήσωσι τὴν σταθερὰν αὐτοῦ ἕξιν, τότε ἀληθῶς θέλουσι προβαίνει γιγαντιαίους βήμασι καὶ κατασταθῆ ἄξιοι ν' ὀνομασθῶσι πεπολιτισμένοι. Πόσον δὲ σπουδαιοτέρα κα- θίσταται ἡ ἀνάγκη αὕτη παρ' ἡμῖν τοῖς Ἑλλησι, καὶ ἐπομένως πόσον ἱερὸν καὶ κα- τεπεῖον παρίσταται ἡμῖν τὸ καθῆκον τοῦ νὰ συντελώμεν ὅλας δυνάμεις εἰς τὸ νὰ ἀνακαλέσωμεν ὅσον οἷόν τε τὰ ἀπλᾶ καὶ χρηστὰ ἔθνη τῶν πατέρων ἡμῶν, τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν των! Ἡ πατρίς ἡμῶν πάσχει, πάσχει δὲ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως, συμφώνου πρὸς τὰς εἰρημένας ἀρχὰς. Ὁφείλομεν λοιπὸν νὰ θυσιάσωμεν τὰ πάντα εἰς τὴν ἀνυψώσιν τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὡς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐθυσίασθησαν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῆς. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα καὶ τῶν ἐλαχίστων, ἀλλ' εἰλικρινῶν προσ- παθειῶν ἡμῶν θέλουσι εἶσθαι θαυμάσια καὶ συντελέσει εἰς τὴν εὐημερίαν ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων ἡμῶν.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΑΓΓΛΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥ.

Συγγνωσταὶ μεταμφιέσεις.

Σεβασμίος πράκτωρ μεγάλης ἐμπορικῆς οἰκίας ἀνηκούσης εἰς Γάλλον εἰσῆλθε πρῶταν τινὰ λίαν τεταραγμένος εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ προϊστάμενου μου καὶ τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ἐγένετο θῆμα κλοπῆς, ἧτις ἐβόησεν αὐτόν εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἀμηχανίαν καὶ ἠδύνατο νὰ τὸν καταστρέψῃ. Βίβη ταξειδεύσει εἰς Παρίσιους καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εὔρε τὸ ταμιεῖον του κενόν. Διὰ νὰ πράξῃσι τὴν ἀρπαγὴν ταύτην, μετεχειρίσθησαν ἀντι-

κλειδίον· τὸ κιβώτιον ἦτο ἐπιμελῶς κεκλει- σμένον, ὥστε οὐδὲν ἔγχοις ῥήξεως διακρίνετο.

Ὁ πράκτωρ ὀνομαζόμενος Βρέττων, ἀφοῦ ἔκαμε τὴν ἀποκάλυψιν ταύτην εἰς τὸν ἀρ- χηγόν μου, τῷ ἐνεχειρίσει τὸν ἀριθμὸν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγματικῶν, αἵτινες τῷ ἀφῆθησαν. Ὁ προϊστάμενός μου ἤρως νὰ ἐξετάξῃ ἀν αἱ διάφοροι αὐταὶ ποσότητες ἦσαν πληρω- μέναι ἀπὸ τὴν τράπεζαν, ἀλλ' οὐδεμίαν εἶχε παρουσιασθῆ εἰσέτι· κατόπιν ἀπηγόρευσε τὴν πληρωμὴν των, σημειῶν εἰς πρωϊνὰς καὶ ἐσπερινὰς ἐφημερίδας τοὺς ἀριθμούς των. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀμοιβῆ προσεφέρθη εἰς τὸν δυνάμενον νὰ ὀδηγήσῃ τὴν δικαιοσύνην εἰς τὰ ἔγχοι τῶν κλεπτῶν.

Ἄλλ' οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀνακάλυψις ἐγένε- νετο· ἀπασαὶ αἱ ἐρευναι τῆς ἀστυνομίας ἀπέ- βησαν ἀγονοί· μετὰ τινὰς ἡμέρας συνεταῖ- ρός τις τῆς οἰκίας Βελλεδῶν ἐφθασεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν καταδίωξιν· ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις ἦτο κεκαλυμμένη διὰ τοῦ πυκνοτέρου πέπλου.

Τέλος ὁ πράκτωρ ὁ καταγγέλλας τὴν πράξιν εἰς τὸν προϊστάμενόν μου ἔλαβεν ἐπιστολὴν φέρουσαν τὴν σφραγίδα τοῦ τα- χυδρομείου τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου τοῦ Με- γάλου, καθ' ἣν τῷ ἐπρότειναν νὰ τῷ ἀπο- δώσωσι ἀντὶ χιλίων λιρῶν στερλινῶν (25, 000 φρ.) ἅπαν τὸ κλαπὲν ποσόν, ἐκτὸς ἐν- τούτοις τῶν κιλύδρων τοῦ χρυσοῦ τῶν εὐ- ρεθέντων εἰς τὸ κιβώτιον μετὰ τῶν τραπε- ζικῶν γραμματίων. Αἱ ποσότητες τῶν ὀποίων τὴν ἀπόδοσιν ἐπρότεινον, ὑπερέβαινον τὰς διακοσίας πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων, προωρισμένων ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ἐμπορικῆς οἰκίας εἰς ἐξόφλησιν τῶν εἰς Λονδίνον συναλ- λάγματικῶν, αἵτινες ἐμελλον προσεχῶς νὰ λήξωσι. Ὁ Βρέττων εἶχε διαταχθῆ νὰ πα- ρακαταθέσῃ, ἅμα ἐλάμβανε τὴν ποσότητα ταύτην εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ζωηρῶς ἐπε- πλήχθη διότι δὲν τὸ ἔπραξε. Βεγκαταλείπων δὲ τοὺς Παρίσιους ὑπεσχέθη νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ ταχύτερον τὴν ἀμελείαν του, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του εὔρεν, ὡς εἶπομεν, τὸ τα- μιεῖον του κενόν.

Εἰς τὴν ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς αὐτόν μυ- στηριώδη ἐπιστολὴν τῷ ἐσημείουν, εἶδος κα- βαλλιστικοῦ σημείου, διὰ τοῦ ὀποίου ἐμελλε

ν' ἀναγγεῖλη εἰς τὸν «Χρόνον» τὴν παραδο-
χὴν τοῦ καὶ τὰς προφυλάξεις, ἅς οἱ ἔνοχοι
ἔμελλον νὰ λάβωσι διὰ νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ
τοὺς ἀνακαλύψωσι.

Ὁ Βελλεβῶν, λίαν ἀνήσυχος διὰ τὴν
πληρωμὴν, ἣν ἔμελλε νὰ κάμῃ ἐντὸς δέκα
πέντε ἡμερῶν, ἦτο διατεθειμένος νὰ δεχθῇ
τὴν πρότασιν, ἀλλ' ὁ προϊστάμενός μου τὸν
εἰδοποίησεν ὅτι ἐὰν εἶχε τοιαύτην ἀδυναμίαν
ἤθελε τὸν καταδιώξει, διότι ἐσυμβιβάσθη
μὲ κλέπτας.

Τὸ γεγραμμένον εἰς τὴν ἐπιστολὴν ση-
μείον κατεχωρίσθη εἰς τὸν «Χρόνον» καὶ τὴν
αὐτὴν ἡμέραν ὁ Βρέττων ἔλαβεν ἐπιστολὴν,
ἣτις τὸν προσεκάλεε νὰ παρουσιασθῇ μόνος
τοῦ τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν 4ην μ. μ. ὥραν
εἰς Ὁλδ-Μάνορ-Χάουζ καὶ νὰ φέρῃ τὴν
ποσότητα εἰκοσι πέντε χιλιάδων φράγκων
εἰς χρυσόν. Προσέθετον ὅτι διὰ νὰ προλάβῃ
πᾶσαν προδοσίαν θὰ εὑρίσκειν εἰς τὸ καπη-
λεῖον τὴν διεύθυνσιν μέρους μονήρους, ὅπου
ὄφειλε νὰ ὑπάγῃ πεζὸς καὶ μόνος διὰ νὰ
συμφωνήσῃ.

Τὸ σχέδιον τοῦτο ἦτο λίαν ἐπιτηδεῖως
ἐξυφασμένον καὶ ἐφαίνετο δύσκολον νὰ συλ-
λάβῃ τις τόσον πανούργους κακούργους. Ἐν-
τούτοις ἀπεφασίσαμεν νὰ δοκιμάσωμεν. Ὁ
Βρέττων μετέβη κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν
ὥραν εἰς τὸ Ὁλδ-Μάνορ-Χάουζ πλὴν δὲν
εὔρεν οὔτε ὀδηγίαν, οὔτε ἀπεσταλμένον τὴν
ἐπαύριον ὅμως νέα ἐπιστολὴ ἦλθεν, εἰς ἣν
ἔλεγον ὅτι ἐγνώριζον τὴν στηθεῖσαν ὑπὸ τῆς
Ἀστυνομίας παγίδα ὅτι ἡ οἰκία Βελλεβῶν
ἐξετίθετο διὰ τῶν ἀνωφελῶν τούτων μηχανο-
νορῶφαιων εἰς σπουδαῖον κίνδυνον ὅτι ἐὰν δὲν
ἤθελε νὰ δεχθῇ εἰλικρινῶς τὸν προταθέντα
εἰς αὐτὴν συμβιβασμὸν, ὅλα τὰ τραπεζικὰ
γραμμάτια καὶ αἱ συναλλαγματικαὶ θὰ
ἐκαίοντο, καὶ ὅτι ἔνεκα τούτου δὲν θὰ ἦτο
εἰς κατάστασιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑπο-
χρεώσεις τῆς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐφθασα ἀπὸ
Πλυμμούθ, ὅπου ἦμην ἐπιφορτισμένος μετὰ πο-
στολῆν, ἣς κατόπιν θὰ διηγηθῶ τὰ καθέ-
καστα. Ὁ προϊστάμενός μου μοὶ ὠμίλησε
παρευθὺς περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Βελλεβῶν
καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἐχάρη διὰ τὴν ἐπιστρο-
φὴν μου, διότι θὰ δύναται νὰ μοὶ τὴν ἐμ-
πιστευθῇ, καθόσον, προσέθηκε, ὁμιλεῖς καὶ

τὴν Γαλλικὴν καὶ ὁ δυστυχὴς οὗτος ἐμπό-
ρος μόλις ἔγνωσεν τὴν Ἀγγλικήν.»

Μετὰ μακρὰν συνομιλίαν, εἰς ἣν μοὶ διη-
γήθη πᾶν ὅ,τι εἶχον ἐνεργῆσαι πρὸς ἀνακά-
λυψιν τῶν ἐνόχων, ἀπεφάσισα νὰ ἴδω ἰδιαι-
τέρως τὸν Βελλεβῶν τὸν παρεκάλεσα νὰ
εὐαρεστηθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς συνέντευξίν μου εἰς
γειτονικόν τι καπηλεῖον τῆς κατοικίας του.
Μετὰ τινὰς στιγμὰς τὸν εἶδον εἰσερχόμενον.
Συνομιλῶν μετ' αὐτοῦ εὐχερῶς διέκρινα τὸ
φύσει ἀμέριμον καὶ εὐθυμον τοῦ χαρακτή-
ρος του κατὰ συνέπειαν ἀπερὶσκεψία ἦτο νὰ
ἐπιστευθῇ τις εἰς τοὺς τοιούτους. Εἶχον ὑπό-
νοιάν τινα καὶ τὸν ἠρώτησα μετ' ἀδιαφο-
ρίας, ἐὰν ὁ Βρέττων εὑρίσκετο τὴν στιγμὴν
ταύτην εἰς τὸ γραφεῖον ὅπου ἐπράχθη ἡ
κλοπὴ.

«Ὁχι, μοὶ ἀπεκρίθη ὑπόθεσις τις τὸν
προσεκάλεσεν εἰς Γρανβίχ, ἀλλ' ἐὰν θέλετε νὰ
ἐξετάσῃτε τὸ γραφεῖον τοῦτο, δύναμαι νὰ
σᾶς ὀδηγήσω.»

— Εὐχαρίστως συγχωρήσατέ μοι μόνον
νὰ σᾶς δώσω τὸν βραχίονά μου καθ' ὁδόν,
διὰ νὰ μὴ λάβωσιν ὑπονοίας περὶ τοῦ χα-
ρακτῆρος τοῦ ἐπαγγέλματός μου.»

Ἐμειδίασε καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ γρα-
φεῖόν του. Γραῖα τις μάς ἤνοιξε τὴν θύραν.
Νέος δὲ τις ὑπάλληλος ἐκάθητο ἐμπροσθεν
τοῦ ἀναλογίου του ἔρριψε ἐπ' ἐμὲ πλάγιον
βλέμμα, ἀλλὰ δὲν τῷ ἔδωκα καιρὸν νὰ πα-
ρατηρήσῃ τὴν μορφήν μου ἔνευσα εἰς τὸν
Βελλεβῶν νὰ τὸν ἀποπέμψῃ καθὼς καὶ τὴν
γραῖαν τοῦτο ἀμέσως ἐγένετο ὑπὸ προφά-
σεις ἀρκετὰ εὐλογοφανεῖς.

Ἦρχισα τότε νὰ ἐρευνῶ πανταχοῦ, συνέ-
λεξα καὶ παρετήρησα προσεκτικῶς ἕκαστον
τεμάχιον χαρτίου, εἰς οὐδὲν οὐδεμίαν εὑ-
ρον ἀπόδειξιν.

«Εἶσθε βέβαιοι, εἶπον τότε εἰς τὸν Βελ-
λεβῶν, ὅτι ὁ πράκτωρ σας, ὡς τὸ εἶχετε
διαβεβαιώσει εἰς τὸν διεθυντὴν, δὲν ἔχει
μῆτε ἐρωμένην, μῆτε ἄλλην τινὰ σχέσιν;

— Ἐντελῶς ἔχω πεποιθήσιν εἰς τὰς
πληροφορίας τὰς ὁποίας ἔλαβον ἐκ τῆς γυ-
ναικὸς, τὴν ὁποίαν εἶδατε, καὶ τοῦ Δουδάρλ
τοῦ νέου ὑπαλλήλου μου.»

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπανῆλθεν ὁ νέος
ὑπάλληλος λίαν ἐσπευσμένως, ζητῶν ἐκ

νέου, καθὼς μοὶ ἐφάνη, νὰ ἴδῃ τὴν μορ-
φήν μου.

«Δὲν ἔχει ἐρωμένην! ἔλεγον ἐπανερχό-
μενος εἰς δωμάτιόν τι τοῦ καπηλείου. Ἀλλὰ
πόθεν λοιπὸν τὰ λείψανα τοῦ εὐώδους τού-
του χάρτου, ὃν εὔρον εἰς τὸ γραφεῖόν του;
Ἐκάθησα καὶ προσεπάθουν νὰ ἐνώσω τὰ τε-
μάχια ταῦτα ἀλλὰ μετὰ πολλὰς δοκιμὰς
παρετήρησα ὅτι προήρχοντο ἀπὸ διαφόρους
ἐπιστολάς, καὶ ὅτι πλησιάζων τὸ ἓν εἰς τὸ
ἄλλο δὲν θὰ κατῶρθον νὰ συναρμολογήσω
καμμίαν φράσιν τελείαν τὸ μόνον βέβαιον
ἦτο, ὅτι ἡ γραφὴ ἦτο γυναικεῖα.»

Μετὰ δύο ὥρας διευθυνόμενος εἰς Στόκ-
Νεβιγκτῶν, ἔθθα εἶχον ἄλλην τινα ἀποστο-
λὴν νὰ ἐκπληρώσω, παρετήρησα εἰς τὰς βέ-
λους ἐμποροῦ σιδηρῶν ἐργαλείων κεχρωμα-
τισμένην σανίδα, ἣτις ἐφείλκυσε τὴν προ-
σοχήν μου ἐπὶ τῆς σανίδος ταύτης ἦσαν
γεγραμμένα αἱ ἐξῆς λέξεις: «*Ἀπολωσθη-
κῶν τῆς Ἰταλίας, ἔχον τὴν οὐρανὸν κε-
κομμητὴν καὶ ὀνομαζόμενος Πιστός ὁ εὐ-
ρὼν αὐτὸν θὰ λάβῃ ἀνταμοιβὴν δύο
γυνίνας.*»

«Πιστός, εἶπον εἶδον τὸ ὄνομα τοῦτο
εἰς τὰ τεμάχια τῶν πρὸς τῶν Κ. Βρέττων
ἐπιστολῶν ἐπλησίασα εἰς φανόν τινα ἔλα-
βον πάλιν τινὰ τῶν τεμαχίων καὶ εἰς ἓν ἐξ
αὐτῶν ἀνέγνων ἃ Ὁ καυμένος ὁ πιστός μου
ἐχάθ...»

Ἡ εἰδοποίησις, τὴν ὁποίαν εἶδον, ἐχρονο-
λογεῖτο πρὸ τριῶν ἐβδομάδων εἰσηλθὼν εἰς
τὸ κατάστημα καὶ εἶπον ὅτι ἐγνώριζον κύνα
τινὰ, ὅστις πιθανῶς ἦτο ὁ ἀπολεσθεὶς.

Γυνὴ καθημένη εἰς τὸ λογιστήριον μοὶ
εἶπεν ὅτι χαίρεται ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ταύτῃ,
καθότι ἡ κυρία τοῦ κυνὸς ἦτο πελάτις αὐτῆς.

«Καὶ πῶς ὀνομάζεται;

— Δὲν δύναμαι νὰ προσφέρω εὐκόλως τὸ
ὄνομά της, τὸ ὅποιον εἶναί Γαλλικόν, νομί-
ζω ἀλλὰ τὸ ἔγραψεν ἡ ἰδία εἰς τοῦτο τὸ
βιβλίον μετὰ τὴν διεύθυνσίν της.»

Ἀνέγνων Κ. Λεβασσάρ, Βάκ-Κοτάζ ἔν
μίλιον περὶπυ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Ἐθμοντῶν εἰς
Σουθατ ἡ γραφὴ αὐτὴ ὠμοίαζε μετὰ τὴν
τῶν τεμαχίων, τῶν εὐρεθέντων εἰς τὸ γρα-
φεῖον τοῦ Βρέττωνος, πολῦτιμοι ἦσαν αἱ
ἀποδείξεις αὐταὶ καὶ ἔπρεπεν ἀπολύτως νὰ
ὠφελθῶ ἐξ αὐτῶν.

Ἀφοῦ ἀντήλλαξα καὶ τινὰς ἔτι λέξεις
μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ ἐμποροῦ, καὶ τῇ
ὑπεσχέθην νὰ στείλω τὸν πιστὸν εἰς τὴν πε-
λάτιδά της, τρέχω εἰς ἐμπορον ζῶων, ἀγο-
ράζω εἰς τιμὴν μετρίαν ἄσχημόν τινα Ἰτα-
λικὸν κύνα, τοῦ κόπτουν τὸ ἄκρον τῆς οὐ-
ρᾶς καὶ ἐπούλωσαν διὰ φαρμάκων τὴν πλη-
γὴν ἀμέσως.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶν ἐνεδύθην ὡς τυχο-
διώκτης ἐπαγγελόμενος τὴν πώλησιν κλο-
πιμαίων κυνῶν μετῃμφέσθη δὲ τοσοῦτον
καλῶς, ὥστε οὐδ' ἡ σύζυγός μου μὲ ἀνε-
γνώρισε, ἐκβαλοῦσα φωνὴν τρόμου, ὅτε
παρ' αὐτῇ εἰσερχόμην. Τὴν μεσημβρίαν ἦμην
εἰς Βάκ Κοτάζ ἑταράχθην δὲ πρὸς στιγμὴν
ἐκ τῆς θέας τῶν μερῶν, εἰς ἃ εὑρισκόμην.
ἀντὶ ἰδιωτικῆς ἐξοχῆς, ἣν περιέμενον ν' ἀ-
παντήσω, εἶχον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀ-
ληθῆ ἔπαυλιν ὑπὲρ τῆς ἐνησυχολεῖτο
ἀμέλγουσα ἀγελάδας ἄλλη δὲ φέρουσα δέ-
μα ἐπὶ κεφαλῆς ἐκράτει ἐκ τῆς χειρὸς μι-
μρὸν παιδίον παρ' ὀλίγον νὰ ἐπιστρέψω εἰς
Λονδίνον. Ἐντούτοις ἡ ἰδέα τοῦ νὰ μὴ
ἐμπιστευθῶμαι πολλὴ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν
πραγμάτων ὑπερενίκησε καὶ ἐζήτησα τὴν Κ.
Λεβασσάρ. Ἡ Κ. Λεβασσάρ ἦτο ἀδιάθετος.

«Κατοικεῖ εἰς τὴν ἔπαυλιν;

— Μάλιστα.» ἐψιθύρισε ἡ ὑπὲρ τῆς
μειδιώσα.

Ἐβρίψα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ τῆς οἰ-
κίας καὶ εἶδον, ὅτι αὐτὴ ἐφαίνετο μὲν ὡς
καλύθη ἐξωθεν, πράγματι ὅμως ἦτο οἰκία
ἐπιτηδεῖως ἐκτισμένη. Ἐξέθηκα τὸν σκοπὸν
τῆς ἐλεύσεώς μου, ἀλλ' ἡ ὑπὲρ τῆς
τῆς Κ. Λεβασσάρ. Ἐζήτησε αὐτὴ νὰ φέρῃ τὸν
κύνα, ἵνα ἴδῃ ἡ κυρία ἂν τῶντι ἦτο ὁ Πι-
στός ἀπῆντησα ὅτι οὐδένα ἐμπιστευόμενον,
καὶ ὅτι ἐπεθύμουν ὁ ἴδιος νὰ τὸν παρευ-
σιάζω εἰς αὐτήν διὸ ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ
τάς διαταγὰς τῆς Κυρίας τῆς ἐπανελθοῦσα
δὲ λέγει ὅτι ἠδυνάμην ν' ἀναβῶ καὶ ἤρχισε
νὰ κλείῃ τὰς θύρας, διότι τὸ ἐξωτερικόν μου
δὲν ἦτο παντάπασιν ἄξιον ἐμπιστοσύνης
μὲ ὑπεχρέωσε δὲ καὶ νὰ σπογγίσω τοὺς πό-
δας εἰς τὸ πρὸ τῆς θύρας ἀχυρόπλεγμα.

Ἡ Κυρία Λεβασσάρ ἦτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ
τινος ἀνακλίντρου, ἀνυπόμονος νὰ ἐναγκα-
λισθῇ τὸν ἀγαπητὸν τῆς Πιστόν. Ἦτο γυνὴ

θελκτικῆς φυσιογνωμίας, τῆς ὁποίας ὁμοιωτό υἶος καὶ οἱ τρόποι προέδιδον τὴν χυδαίότητα. Τὸ ἔνδυμα, ὅπερ ἔφερον καὶ ἡ φυσιογνωμία, τὴν ὁποίαν προσποιούμενη ἐτρέμαξαν αὐτὴν, ἔκραζε τὸν σύζυγόν της, ὅστις ζυραφιζόμενος κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἔτρεξε μὲ τὸ ζυράφιον ἀνά χεῖρας ἦτο ἄνθρωπος λεπτοῦ ἀναστήματος, φέρων ζευγὸς ἀφθόνων μυστάκων καὶ γενειάδα.

«Τί τρέχει λοιπόν; ἠρώτησεν.

— Ἄλλ' ἰδῆτε τὸν ἄνθρωπον τοῦτον!» εἶπεν ἡ χαρίεσσα γυνὴ δεικνύουσα με τῷ δακτύλῳ.

Ὁ Κ. Λεβασσάρ ἤρχισε τότε νὰ γελά, ἡ δὲ σύζυγός του ἀσφαλισθεῖσα τότε διὰ τῆς παρουσίας του, παρετήρησε τέλος τὸν κύνα.

«Θεέ μου! ἀνέκραξε δὲν εἶναι ὁ Πιστός.

— Πῶς! ἀνέκραξα μετὰ προσποιητῆς ἐκπλήξεως ἄλλα, κυρία, ἰδέτε τὴν οὐρανὸν τοῦ λοιπόν!»

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἠκρωτηριασμένη αὐτὴ οὐρὰ δὲν ἤρκεσε νὰ πείσῃ τὴν Κ. Λεβασσάρ, καὶ ἐπειδὴ ὁ σύζυγός της δυσανασχετῶν διὰ τὴν ἐπιμονὴν του, ἠπέλει νὰ μὲ ρίψῃ κάτωθεν τῆς κλίμακος, ἐπανέθηκα τὸν κύνα εἰς τὸ κἀνιστῆρόν μου καὶ ἀπεσύρθη.

«Α! ἄ!», ἔλεγον μὲ αἰσθημά τι θριάμβου, βαδίζων ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ. Ἀ! ἄλπηθως ὁ Κ. Βρέττων δὲν ἔχει σχέσιν ἰδιαίτεράν μετὰ γυναικός! Ἐ! καλὰ! ἂν δὲν ἀνεγνώριζον τὴν εἰκόνα του μετὰ τῶν εἰκόνων τοῦ Κ. καὶ τῆς Κ. Λεβασσάρ θὰ ἦμην τυφλὸς καὶ ἀνόητος!»

Ἡ ἀνακάλυψις αὐτῆ μ' ἠχαρίστησε, διὸ καὶ ἠσθάνθην περισσότεράν παρ' ἄλλοτε ἐπιθυμίαν ν' ἀνιχνεύσω τοὺς δράστας τῆς πράξεως ταύτης, καθόσον ὁ Κ. Βελλεβὼν διὰ τῆς εἰλικρινείας, τῆς ἡλικίας του καὶ τῆς εὐθυμίας τοῦ χαρακτῆρός του, μοὶ ἀπεκάλυψε τὰ σχέδια τῆς καρδίας του ἠγάπα καὶ ἤθελε νὰ νυμφευθῆ ἂν ἐπομένως δὲν κατέρθωνε νὰ σώσῃ τὴν πίστιν τῆς οἰκίας του, ἤθελον ματαιωθῆ αἱ προσφιλέστεραι τῶν ἐλπίδων του.

Τὴν νύκτα τῆς αὐτῆς ἡμέρας περὶ τὴν 9 ὥραν, ὁ κύριος Λεβασσάρ ἐνδεδυμένος μετὰ κομψότητος ἐπιτετηθευμένης, ἐξῆλθε τοῦ Βὰν-Κοτὰζ, ἐβάδισε πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἐβεντῶν καὶ διευθύνθη ταχέως πρὸς τὴν

πόλιν. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐπίσης ταχέως ἔτερόν τι ὑποκείμενον μετὰ τῆς αὐτῆς κομψότητος ἐνδεδυμένον καὶ φέρον ὑπερμεγέθη γενειάδα, μύστακας καὶ ὠραίαν φανάκην. Τὸ ὑποκείμενον τοῦτο ἦμην ἐγὼ ὅστις ἐκ νέου ἠλλαξα ἔνδυμασίαν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Κ. Λεβασσάρ κατέρχεται τῆς ἀμάξης του εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Ρεζάν-Στρίτ, διέρχεται περὶ μακρὰν ὁδὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς καφφενεῖον, ἐνθα συνηροῖζοντο οἱ ξένοι ὑπέρτατοι, οἱ ἄνευ θέσεως θαλαμηπόλοι, ὑπάλληλοι, μάγειροι, ἄνθρωποι παντὸς εἶδους καὶ παντὸς ἔθνους, καπνίζοντες, πίνοντες, παίζοντες τυχηρὰ παιγνίδια, καὶ κραυγάζοντες θορυβωδῶς. Ἐκεῖ ἠκολούθησα τὸν Λεβασσάρ.

Οἱ παῖκται ἦσαν λίαν ἐνησυχημένοι, ὥστε δὲν ἐπρόσεξαν εἰς ἡμᾶς ὁ Κ. Λεβασσάρ ἐκάθησε καὶ ἐζήτησεν οἰνόπνευμα. Ἐφαίνετο ὅτι ἦτο εἰς τῶν θαμῶνων, διότι ἐγνώριζε τοὺς περισσότερους τῶν παρευρισκομένων ἐκεῖ ἀνθρώπων. Ἐκεῖ ἀνεκάλυψα ὅτι ἦτο Ἑλβετικῆς καταγωγῆς, ἂν καὶ ὠμίλει καθάρωτα τὴν Γαλλικὴν. Τὴν ἐσπέραν ταύτην οὐδεμίαν ἄλλην ἀνακάλυψιν ἔκαμα ἐπέισθην μόνον ὅτι ὁ Λεβασσάρ ἦλθεν εἰς τὸ καφφενεῖον διὰ νὰ συναντήσῃ τινὰ, μὴ ἐλθόντα ὅμως διότι δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὸ παιγνίδιον καὶ ἀπεσύρθη ἐνωρίτατα περὶ τὴν ἐνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ὠργισμένος.

Τὴν ἐπαύριον τὸ ἐσπέρας εὔρον τὴν αὐτὴν συνεδρίαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τὴν ἀκόλουθον ὅμως ἐσπέραν περὶ τὴν 10 ὥραν ἄνθρωπος τις εἰσῆλθε λάθρα, παρατηρῶν περὶ αὐτοῦ μετὰ φόβου ἦτο ὁ Κ. Βρέττων παρὰ τὸ Λεβασσάρ ἠγέρθη, τὸν συνήντησε καὶ ἐξῆλθον ἀμφοτέροι. Δὲν ἐτόλμησα νὰ τοὺς ἀκολουθήσω, φοβούμενος μὴ διεγείρω τὰς ὑπονοίας των, καὶ ἐπευφήμησα τὴν φρονήσιν μου, διότι μετὰ μίαν στιγμήν ἐπὰν ἦλθον καὶ ἐκάθησαν πλησίον μου. Ὁ Βρέττων εἶχε τὴν φυσιογνωμίαν ἀνήσυχον καὶ πλήρη τρόμου, ἐνῷ ἡ τοῦ Λεβασσάρ εἶχε ἔκφρασιν τινὰ κακίας καὶ σκληροῦ θριάμβου μεμιγμένου μετὰ τινος διαβατικῆς ὑφους ἀποτυχίας. Ὁ Βρέττων ἔμεινεν ὀλίγιστον εἰς τὸ καφφενεῖον αἱ δὲ μόναι λέξεις, τὰς ὁποίας ἤκουσα ἐκ τῆς συνομιλίας, ἦν εἶχε μετὰ τοῦ

ἐμπεπιστευμένου αὐτοῦ, ἦσαν αἱ ἐξῆς: «Φοβούμαι μήπως ὑπάρχει ὑποψία τις.»

Ἐν τούτοις ὁ Κ. Βελλεβὼν εὐρίσκειτο εἰς κατάστασιν ἐσχάτης ἀνυπομονησίας καὶ ἀγωνίας. Τῷ εἶπον ὅτι πρὸς περισσότεραν ἀσφάλειαν δὲν ἔπρεπε νὰ συναντῶμεθα οὐτῶ δ' ἀκαταπαύτως μοὶ ἔπεμπεν ἐπιστολάς, εἰς ἃς μοὶ ἐξέθετε μὲ πόσῃ ἀγωνίαν ἔβλεπεν ἐγγίζουσιν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ πληρώσῃ τὰς συναλαγματικὰς. Πολὺ ἐλυπούμην αὐτὸν καὶ σκεφθεὶς ἀπεφάσισα νὰ δοκιμάσω ἀποφασιστικὸν τι κίνημα. Ἄγαπῶν νὰ πίνω καὶ νὰ παίζω μανιωδῶς, προσεπάθησα νὰ κερδίσω τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Λεβασσάρ, ἀλλ' οὗτος τῶρα ἐπροφυλάσσειτο. Ἐν ἐσπέρας ὅμως ὁδήγησα εἰς τὸ καφφενεῖον ἕνα τῶν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν διοικήσιν μου, ὅστις εὐκόλως ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὸ ἐξωτερικὸν κακούργου εἰς κατάλληλον δὲ στιγμήν ἐπιθύρισα εἰς τὸ οὖς του, ἀρκετὰ μεγαλοφώνως ὅμως, ὥστε ν' ἀκουσθῶ ὑπὸ τοῦ Λεβασσάρ, ὅτι ἐγνώριζον μέσον διὰ νὰ πωλήσω τραπεζικὰ γραμματίδια, τῶν ὁποίων ἡ πληρωμὴ εἶναι ἀπηγορευμένη. Εἰς τοὺς λόγους τούτους ὁ Λεβασσάρ ἔκαμιν ἐλαφρὰν τινὰ κίνησιν, ἀλλ' ἀμέσως ἀνέλαβε τὴν συνήθη περισκεψίν αὐτοῦ. Προφανῶς λοιπόν δὲν μὲ ἐπίστευε. Ἐπρεπε λοιπόν διὰ παντὸς μέσου νὰ τὸν ὑποδουλώσω, καὶ ἰδοὺ τι ἐφαντάσθη.

Ἐσπέραν τινὰ ἄνθρωπος φέρων ἔνδυμα ἐν ἀταξίᾳ καὶ φαινόμενος μᾶλλον μεθυσμένος, ἐκάθησεν ἀπέναντι ἡμῶν, ἐφώνησεν ὅτι ὠνομάζετο Τρελαβνὸν ἀπὸ τὸ Κοντουί-Στρίτ, ἐκαυχᾶτο περὶ τῆς παρουσίας του καὶ διὰ νὰ μᾶς δώσῃ καταπληκτικὴν ἰδέαν τῆς καταστάσεώς του, παρουσίασεν ἡμῖν χαρτοφυλάκιον πλήρες τραπεζικῶν γραμματίων. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ὑπῆρχον συμπόται τινες ἠνωμένοι εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δωματίου, ἀλλ' ὁ Λεβασσάρ μόνος παρετήρησε τὸ πλήρες ἐπιθυμίας βλέμμα, ὅπερ προσήλωσα ἐπὶ τοῦ Χαρτοφυλακίου.

Μετὰ τινὰ λεπτὰ ὁ ὑποτιθέμενος Τρελαβνὸν ἐξῆλθεν ὀλίγησθα ὀπισθεν αὐτοῦ ἀλλ' ὁ Λεβασσάρ μὲ ἠκολούθει. Εἰς εἰκοσι βημάτων ἀπόστασιν ἀφῆρσα ἀπὸ τὸν Τρελαβνὸν τὸ χαρτοφυλάκιον, ὅπερ ἐνώπιον ἡμῶν εἶχε ἔθεισε εἰς τι πλάγιον θυλάκιον τοῦ ἐπανω-

φορίου του, καὶ ἔφυγα ἐσπευσμένως. Ἐγνώριζα ὅμως ὅτι ὁ Λεβασσάρ ἔτρεχε κατόπιν μου. Εἰσῆλθον εἰς ἄλλο καφφενεῖον, ἐζήτησα ἰδιαίτερον δωμάτιον κρατῶν μετὰ τῶν χειρῶν μου τὴν ἀθῶαν λείαν ἣν ἔκαμα, ὅτε ὁ Κ. Λεβασσάρ ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν μου. Εἶχε τὴν φυσιογνωμίαν θριαμβευτικὴν καὶ μοὶ εἶπε τύπτων με ἐπὶ τοῦ ὄμου: «Α! Α! ἄ! ἀγαπητῆ, ὑπῆρξα μάρτυς τῆς κλοπῆς σου καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας μου θὰ καταδικασθῆς εἰς ἐξορίαν.»

Ἐλαβα πάραυτα ἦθος φοβουμένου καὶ γελῶν τὸν ἔβλεπα μετὰ τρόμου.

«Ἡσύχασε, μοὶ εἶπε κτυπῶν τὸν κώδωνα, δὲν θὰ σὲ προδώσω.» Ἐζήτησε φιάλη οἴνου καὶ ἐκάθησε πλησίον μου ἄδύριον, ἐπανάλαβεν, ἡ πληρωμὴ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὁποία τόσον ἐπιτηδεῖως ἀφῆρξας, θὰ ἀπαγορευθῆ, ἀλλὰ μοὶ φαίνεται νὰ σὲ ἤκουσα λέγοντα ὅτι γνωρίζεις μέσον, ἐνθα δύνανται νὰ πωληθῶσι τοιαύτης φύσεως ποσότητες.»

Ἀπεκρίθην ὅμως ὅτι δὲν ἐτόλμων νὰ τὸ δείξω.

«Μὴ δὰ, τόσα ἀκκίσματα, ἐπανάλαβε χαμνηλοφώνως καὶ μὲ ἀπειλητικὸν τόνον, σὲ ἔχω εἰς τὴν ἐξουσίαν μου. Ἐσο εἰλικρινῆς καὶ ἐσώθῃς παῦ εὐρίσκειται ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις ἀγοράζει τὰς ποσότητας, ἃς ἡ τραπέζα ἀρνείται νὰ ἐξαργυρώσῃ.»

Δὲν εὐρίσκειται ἤδη εἰς τὴν πόλιν, ἀπεκρίθην μὲ τρέμουσαν φωνήν.

— Μωρολογεῖς, φίλτατε! δὲν σὲ πιστεύω σοὶ ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἔχω καὶ ἐγὼ μερικὰ γραμματίδια νὰ τοποθετήσω. Ποῖα εἶναι ἡ τιμὴ του καὶ πῶς κατορθώνει νὰ διαθέτῃ ὅ,τι ἠγόρασε;

— Δίδει συνήθως τὸ τρίτον τῆς ἀξίας τῶν ἀπηγορευμένων τούτων γραμματίων καὶ τὰ στέλλει εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὅπου πίπτουν εἰς χεῖρας ἀνθρώπων καλῆς πίστεως, ὥστε ἡ τραπέζα εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ τὰ ἐξαργυρώσῃ.

— Μήπως ὁ νόμος εἶναι τοιοῦτος;

— Ναί, βεβαίως.

— Σύστησέ με εἰς τὸν φίλον σου.

— Εἶναι ἀδύνατον δὲν θέλει νὰ ἔχη ὑποθέσεις μὲ ξένους.

— Πρέπει! σὲ λέγω νὰ μὲ ὑπακούσῃς!

ἄλλως θὰ προσκαλέσω τὴν ἀστυνομίαν.»

Ἐφάνη παραχθεις ἐκ τῆς ἀπειλῆς ταύτης, καὶ τῷ εἶπον ψελλίζων ὅτι ὁ τίμιος οὗτος προεξοφλητὴς ἐλέγετο Σαμουὴλ Λευί.

«Καὶ ποῦ κατοικεῖ; μὲ ἠρώτησεν ὁ Λεβασσάρ.

— Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δεῖξω τὴν κατοικίαν του, ἀλλ' ἀφοῦ τὸ ἀπαιτεῖτε θὰ σᾶς σχετίσω μετ' αὐτοῦ.»

Ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη νὰ δειπνήσω τὴν ἐπαύριον εἰς Βάκ-Κοτάζ μετὰ τὸν Λεβασσάρ καὶ ὁ Σαμουὴλ θὰ ἤρχετο νὰ μᾶς συναντήσῃ, τὸ ἑσπέρας. Ἐμελλόν ν' ἀναγγεῖλω εἰς τὸν Ἰουδαῖον ὅτι ἡ ποσότης τῶν γραμματίων, ἅτινα θὰ τοῦ ἐδίδοντο ἀνήρχετο εἰς δώδεκα χιλιάδας λιρῶν στεριλῶν, ὁ δὲ Λεβασσάρ ἤθελε μὲ ἀνταμείψει διὰ γραμματίου 500 λιρῶν, ἂν ἀπεφάσιζον ἐγὼ τὴν τιμὴν.

«Πεντακοσίας λίρας, εἶπεν ἐγκαταλείπων με' ἰδοὺ τί σοῦ ὑπόσχομαι, ἂν τηρήσῃς τὴν ὑπόσχεσίν σου! ἄλλως ἐνθυμήθητι τὴν ἐξορίαν!»

Τὴν ἐπαύριον συνωμίλησα καὶ συνεβουλεύθην ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν μετὰ τοῦ προϊσταμένου μου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ οἰκία Βάκ-Κοτάζ ἦτο οἰκοδόμημα μεμονωμένον ἐπὶ γηπέδου ἀδένδρου, ἦτο ἀδύνατον νὰ θέσουν ἔνδραν. Ἐπρεπεν ἅπανα ἡ ἐργασία νὰ γίνη ὑπὸ τοῦ ὑποτιθεμένου Σαμουὴλ καὶ ἐμοῦ· διότι οἱ ἐπιτήδειοι κακοῦργοι, οὐς μετὰ τόσους κόπους ἀνεκαλύψαμεν, ἠδύνατο εἰς τὸ ἐλάχιστον σημεῖον κινδύνου νὰ ἐξαφανίσωσι τὰ τραπέζικα γραμματία καὶ ἀρπάζοντες βιαίως τὸν Λεβασσάρ νὰ ἐξαλείψωσι πᾶν ἔχνος τῆς πράξεώς των.

«Ἀλλὰ, μοὶ εἶπεν ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, εἶναι ἐν τούτοις κινδυνώδης ἐπιχείρησις. Ὁ Λεβασσάρ δὲν θὰ ἦναι μόνος, καὶ ὅταν ἴδῃ ὅτι ἐπροδόθη, θὰ ἐνεργήσῃ μετὰ μανίας καὶ ἀπελπισίας.

— Γνωρίζω, ἐπανέλαβον, ὅτι μετ' αὐτοῦ θὰ ἔχῃ μόνον τὸν Βρέττων. Ὁ Ἰάκσων, ὅστις θὰ προσποιηθῇ τὸν Ἰουδαῖον, καὶ ἐγὼ θὰ κατορθώσωμεν νὰ ὑπερισχύσωμεν τῶν δύο τούτων ἀθλίων ἢ διὰ τῆς ἐκπλήξεως, ἢ διὰ τῶν ὄπλων μας.»

Ὁ Διευθυντὴς ἐν τούτοις μ' ἐνύχηθη καλὴν ἔκβασιν καὶ ἔκραξε τὸν Ἰάκσωνα διὰ νὰ δώσῃ τὰς ὁδηγίας του.

Ἐξομολογοῦμαι ὅτι τὴν ἐπαύριον, ὅτε εἶδον ἐγγιζοῦσαν τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐμελλον νὰ ἐκπληρώσω τὴν δυσχερῆ ἀποστολήν μου, δὲν θεώρουν ἐμαυτὸν ἀρκετὰ ἐξησφαλισμένον. Δὲν ἦτο δυνατόν ὁ Λεβασσάρ ν' ἀνεκάλυψε τὸ ἀληθὲς ἐπάγγελμά μου καὶ νὰ μοὶ ἔστησε παγίδα διὰ νὰ με ἀπολέσῃ; Ἀλλ' ὅποιοσδήποτε καὶ ἂν ἦτο ὁ κίνδυνος ἔπρεπε νὰ τὸν ἀψηφίσω. Ἐκαθάρισα καὶ ἐπλήρωσα ἐπιμελῶς τὰ ὄπλα μου, ἀπεχαιρέτησα τὴν σύζυγόν μου μετὰ σοβαρωτέρου ἢ συνήθως τρόπου καὶ ἀνεχώρησα.

Ἦτο Κυριακὴ καὶ διηρχόμενη τὴν ὁδόν, ἦν διήρχετο καὶ τὸ πλῆθος τοῦ πλησίον χωρίου τὸ πορευόμενον εἰς τὴν διδασχὴν. Προεἶδον ὅτι ἡ οἰκία τοῦ φιλοξενήσαντός με θὰ ἦτο ἔρημος καὶ ὅτι θὰ εὐρίσκόμενον μόνος μετ' ἐκείνων, τῶν ὁποίων εἰς συνάντησιν ἐπορευόμην. Ὅθεν καμμίαν ἐλπίδα νὰ ἐπιτύχω διὰ τῆς βίας δὲν εἶχον, διότι ἤμην ἀσθενέστερος. Ἦτο δυνατώτατον νὰ δολοφονηθῶ εἰς τὴν λητμονημένην ταύτην γωνίαν τῆς γῆς. Ἐξηκολούθουν ἐν τούτοις τὴν ὁδὸν συρίζων, ἀλλὰ τὰ πέραξ μου μέρη μοὶ ἐφαίνοντο τρομερά!

Φθάσας εἰς Βάκ-Κοτάζ εὔρον τὸν ζενίζοντά με εἰς τὴν εὐθυμοτέραν διανοητικὴν κατάστασιν. Τὸ δειπνόν ἦτο ἑτοιμον εἰς τὴν τράπεζαν, ἀνέμενε δὲ μόνον τοὺς δύο φίλους, οὓς εἶχε προσκαλέσει.

«Διάβολε! ἀνέκραξε, μὲ εἶπετε χθὲς ὅτι θὰ ἔχετε μόνον τὸν Βρέττωνα!

— Εἶναι ἀληθές, ἐπανέλαβον, ἀλλ' εἶχον λησμονήσῃ ἄλλον τινὰ συνάδελφον, ὡσαύτως ἐνδιαφερόμενον εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Μὴ ἀνησυχῆς, προσεθεσε γελῶν, θὰ ἦναι ἀρκετὸν τὸ δεῖπνον, καθόσον ἡ Κ. Λεβασσάρ δὲν θὰ λάβῃ μέρος.»

Τὴν στιγμὴν ταύτην δυνατὸς ἤχος τοῦ ῥόπτρου ἀντήχησεν εἰς τὴν θύραν.

«Ἰδοὺ αὐτοί!» ἀνέκραξε.

Παρητήρησα ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ εἶδον μετὰ τρόμου ὅτι ὁ Βρέττων συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ Δουβάρλ. Τὸ πρῶτον μου κίνημα ἦτο νὰ λάβω τὰ ὄπλα μου καὶ νὰ ῥιφθῶ ἐξω τῆς οἰκίας. Ἦ ἰδέα ὅτι μοῦ ἔστησαν παγίδα ἐπανήρχετο ζωηροτέρα εἰς τὸν νοῦν μου. Ἐν τούτοις ἐκρατήθη καὶ ἔμεινα. Ἄν ὅμως ὁ Δουβάρλ μὲ ἀνεγνώριζεν, εἰς ποῖον κίνδυνον

ἐξετιθέμην; Ἐν τούτοις ζωηρὰ συζήτησις καταπύσασα εἰς ἔριδα συνέβαινε εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον μετὰ τοῦ Λεβασσάρ καὶ τῶν δύο συνενόχων του. Ἐπλησίασα εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἤκουσα. Ὁ Βρέττων ἦτο ἐνοχος μόνον κατὰ τὸ ἤμισυ. Ἐζήτηε νὰ μὴ διατεθῇ ἡ ποσότης ἄνευ νέας ἀποπειρας τοῦ ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν νόμιμον κύριόν της. Οἱ δύο σύντροφοί του ἤθελον ἀπ' ἐναντίας νὰ τὰς πωλήσωσιν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον καὶ ν' ἀναχωρήσωσι. Ἦκουον δὲ μετὰ πολλῆς περιφρονήσεως τὰς ὑπὸ τοῦ Βρέττωνος ἀπευθυνόμενας παρακλήσεις, διὰ νὰ μὴ καταστραφῇ ἡ οἰκία τὴν ὁποίαν εἶχε προδώσει. Τέλος ἕνεκα τῶν ἀπειλῶν τῶν ἠναγκάσθη νὰ σιωπήσῃ.

Ἀργότερα ἔμαθα ὅτι ὁ Βρέττων παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ Λεβασσάρ εἰς τὸ χαρτοπαίγιον, εἰς τὴν κραιπάλην καὶ τελευταίον εἰς τὸ ἔγκλημα.

Μετὰ τινα λεπτὰ οἱ τρεῖς συνένοχοι ἐισήλθον εἰς τὸν θάλαμον ὅπου ἔμενον. Ὁ Λεβασσάρ μ' ἐσύστησε δι' ὅλης τῆς ἐθιμοτυπίας εἰς τὸν Δουβάρλ, ὅστις ἰδών με ἔκαμεν ἐλαφρὸν κίνημα ἐκπλήξεως καὶ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν μου θλιβομένην ὑπὸ βάρους. Αἱ ἀόριστοι ὅμως ὑπόνοιαι τοῦ ἐφάνησαν διασκεδασθεῖσαι, ὅτε ὁ Λεβασσάρ τῷ διηγήθη γελῶν διὰ τινος τρόπου ἔκλεψα τὸν δυστυχῆ Τρελαβνὺ καὶ ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἀλλὰ καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν δὲν ἐδειπνησα μετὰ ὀλιγωτέρας διαθέσεως. Ὁ Δουβάρλ, οὐτινος αἱ ὑπόνοιαι ἐντελῶς δὲν διασκεδάσθησαν, προσήλου ἐπ' ἐμὲ καθ' ἐκάστην στιγμὴν βλέμμα ἐταστικόν. Εὐτυχῶς ὁ Λεβασσάρ ἦτο ἰλαρὸς καὶ δὲν προσεῖχεν εἰς τὴν ἀνησυχίαν τοῦ νέου συνδαιτυμόνου του. Ὁ Βρέττων ἦτο λίαν προαπτησολημένος, ἐγὼ δὲ ἔπινον περισσότερο τοῦ συνήθους, ἐν μέρει μὲν διὰ νὰ ὑπερικήσω τὴν νευρικὴν παραχθὴν μου, ἐν μέρει δὲ διὰ ν' ἀποτρέψω τὴν ἐνοχλητικὴν ἔρευναν τοῦ Δουβάρλ. Ἦ στιγμὴ, καθ' ἣν ὁ Ἰάκσων ἔμελλε νὰ φανῇ, ἐπλησίαζε, ὅτε αἴφνης ὁ Δουβάρλ, ἀφοῦ μὲ παρετήρησεν ἐκ νέου προσεχτικῶς, μοὶ εἶπε.

«Νομίζω, φίλε μου, ὅτι σὲ εἶδον καὶ ἄλλοτε.

— Τοῦτο εἶναι πιθανόν, ἀπήντησα ὑποκρινόμενος ὅσον τὸ δυνατόν ὕφος ἀδιάφορον. Πολλοὶ μὲ εἶδον εἰς τὸν κόσμον τούτον καὶ τινες δις καὶ τρις καὶ περισσότερον.

— Τοῦτο εἶναι ἀληθές, ἀνέκραξεν ὁ Λεβασσάρ, ἰδίως ὁ δυστυχῆς Τρελαβνὺ.

— Ἐπεθύμουν νὰ ἴδω τὸν κύριον ἄνευ τῆς φενάκης του, ἐπανέλαβεν ὁ ὑπάλληλος αὐθαδῶς.

— Ἐλα, Δουβάρλ, ἀνέκραξεν ὁ Λεβασσάρ, εἶσαι τρελλός, καὶ δὲν θ' ἀνεχθῶ νὰ ὑβρίζωσι τὸν φίλον μου Οὐίλλιαμ.»

Ὁ Δουβάρλ ἐσιώπησεν, ἀλλ' ἦτο προφανές ὅτι διετήρησε περὶ τῆς μορφῆς μου ἀμυδρὰν τινα ἀνάμνησιν, ἥτις τὸν ἐτάραττε.

Τέλος πρὸς μεγάλην μου εὐχαρίστησιν ἤκουσα νὰ κτυποῦσι τὴν θύραν ἦτο ὁ Ἰάκσων· ἐτρέξαμεν εἰς τὸ παράθυρον ἦτο ἀληθῶς αὐτὸς μετασχηματισμένος εἰς ἀληθῆ Ἰουδαῖον. Ὁ Λεβασσάρ ἔσπευσεν, ἦνοιξε τὴν θύραν καὶ τὸν ἔφερε πλησίον ἡμῶν. Ὁ Ζάκσων δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τὴν ἐκπληξίν του, βλέπων τὸν νέον ὑπάλληλον μὲ τοὺς μακροὺς μύστακάς του καὶ εἶπεν εἰς τὸν Λεβασσάρ.

— «Ἐχετε περισσότερους κεκλημένους τῶν ὄσων ὁ φίλος μου Οὐίλλιαμ μοὶ ἀνήγγειλεν.

— Εἰς φίλος, οὐδὲν πλέον τοῦ ἐνὸς φίλου, ἐπανέλαβεν ὁ Λεβασσάρ. Ἄς ἰδῶμεν, ἀξιώτιμε Κ. Σαμουὴλ, καθήσατε καὶ λάβετε ποτήριον οἴνου· εἴθε Ἰουδαῖος Ἄγγλος, μοὶ φαίνεται;

— Μάλιστα.

— Καὶ διατεθειμένος νὰ τσελιώσῃτε ὑπόθεσιν τινα μετ' ἡμῶν;

— Μάλιστα, ἂν ἦσθε λογικοί.

— Οἱ λογικώτεροι τοῦ κόσμου. Ἄλλ' εἶπέ μοι, ποῦ εἶναι ὁ χρυσός, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ μᾶς πληρώσῃτε;

— Ἐὰν συμφωνήσωμεν, δύναμαι νὰ τὸν ἔχω ἐντὸς ἡμισείας ὥρας. Δὲν φέρω μετ' ἐμοῦ, ἐξηκολούθησεν ἐπιτηδεῖως, τοὺς κυλίνδρους τῶν γουίνεων μου εἰς τοιαύτας συνελεύσεις.

— Πολὺ καλὰ! καὶ πόσον θὰ μᾶς δώσῃτε;

— Ὅα σᾶς τὸ εἶπω, ὅταν ἴδω τὰς ποσότητας.»

Ὁ Λεβασσάρ ἐζήθη καὶ ἐπανήθη μετὰ

δέκα λεπτά, κρατῶν δέσμην τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὅποια ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Ὁ Ἰάκων ἀνηγέρθη διὰ τὰ ἐξέτασιν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ νὰ σημειώσῃ τὸ σύνολον εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Ἐγὼ ἐσηκώθην ἐπίσης ὑπὸ τὴν πρόφασιν νὰ παρατήρησά εἰκόνα τινά, ἀνηρτημένην ἀνωθεν τῆς καπνοδόχου. Ἦμην συνεννοημένος μετὰ τοῦ Ἰάκωνος περὶ τοῦ συνθήματος τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ἐπλησιάζαμεν εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν. Ὁ ἀπιστῶν Δουβάρλ ἀνηγέρθη ἐπίσης καὶ προσήλθε ἐπὶ τοῦ Ἰάκωνος ἀστραπηβόλον βλέμμα.

Ἀφοῦ ὁ Ἰάκων ἐξήτασε τὰς συναλλαγματικὰς, ἤρχισε νὰ μετρά τὰ τραπεζικὰ γραμματῖα μεγαλοφώνως.

«Ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα, πέντε!»

Ἀμὰ τῆ ἐκφωνήσεϊ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὅστις ἦτο τὸ σύνθημά μας, ἐρίφη κατὰ τοῦ Βρέττωνος, ὅστις ἐκάθητο πλησίον του. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐγὼ ἐκύλισα τὸν Δουβάρλ εἰς τὸ ἔδαφος, δι' αἰφνιδίου ὑποσκελισμάτος καὶ ἀρπάζων τὸν Λεβασσάρ ἐκ τοῦ λαίμου, ἔθηκα τὸ ὄπλον μου εἰς τὸ οὐς του.

«Ζήτω! ἀνέκραξεν ὁ Ἰάκων,

— Ζήτω!» ἀπεκρίθη.

Πρὶν οἱ κακοῦργοι συνέλθουν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς των, ὁ Λεβασσάρ καὶ ὁ Βρέττων ἦσαν στερεῶς δεδεμένοι καὶ δεσμευμένοι, ἀλλ' ὁ Δουβάρλ μᾶς ἔδωκε περισσότερον κόπον.

Ὁ Λεβασσάρ ἐφώναξε, ἤφριζε καὶ ἠπείλει νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ τοίχου. Οἱ δύο ἄλλοι ἦσαν γαληνώτεροι. Ἀφοῦ συνεσφίξαμεν καλῶς τὰ δεσμά των καὶ συνηθροίσσαμεν τὸν καρπὸν τῆς κλοπῆς των, ἐγκατελείψαμεν τὸ Βάκ-Κοτάζ θριαμβευτικῶς. Ἡ ὑπέρτρια τῆς οἰκίας ἐξήλθε πιθανῶς διὰ νὰ προσιδοποιήσῃ τὴν κυρίαν τῆς περὶ τῆς καταστροφῆς.

Μετὰ μίαν ὥραν οἱ τρεῖς ἄνθρωποι μου ἦσαν φυλακισμένοι, καὶ ἔτροξα εἰς τὸν Κον Βελλεδών, διὰ νὰ τῷ ἀναγγείλω τὴν ἐπιτυχῆ ἐκδοσιν τῆς ἐπιχειρήσεώς μας. Δὲν θὰ προσπαθῆσά νὰ περιγράψω τὴν χαρὰν του. Ἡ τιμὴ του ὡς ἐμπόρου ἐσώθη καὶ ἐμελλε νὰ νυμφευθῆ.

Οἱ τρεῖς συνένοχοι κατεδικάσθησαν εἰς

δεκαετῆ ἐξορίαν. Ὁ Βρέττων ὅστις ἦτο μᾶλλον ἐνοχος, ἐμελλε νὰ ὑποβληθῆ εἰς μεγαλύτεραν τιμωρίαν ἢ μαρτυρία ὅμως ἦν ἔκαμα διὰ τὴν μετάνοιάν του ἐμετρῆσε τὴν καταδίκην του.

Ἐπιβιβαζόμενος ἐπὶ τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς Αὐστράλιαν, ὁ Λεβασσάρ μοι ἐφώναζε γαλλιστὶ ὡς λυσσῶν:

«Θὰ σ' ἐπανεύρω κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου καὶ θὰ σ' ἐδικηθῶ».

Εἶμαι πολὺ συνειδημένος εἰς τὰς ἀπειλὰς ταύτας, ὥστε ἀντὶ νὰ συγκινηθῶ τῷ ἀπάντησα μειδιῶν.

«Ἐ! λοιπόν! καλὴν ἐντάμωσιν!»

ΚΑΛΔΙΡΡΟΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΝΙΚΟΤΣΑΡΑ ΚΑΙ ΒΛΑΧΑΒΑ. (1806—1807).

ὁ πὸ

ΚΩΝΣΤ. ΣΑΘΑ.

Σημ. Κατ' αὐτὰς ἐκδίδεται ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλά ὄγκωδέστατον σύγγραμμα τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Σάθα, ἐπιγραφόμενον «Ἡ Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς». Ἀδεία δὲ τοῦ συγγραφέως ἀποσπῶντες, μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας τοῦ Ἰλισσοῦ τὴν ἐξιστόρησιν τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐκραγείσης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἣν αἰσχυρῶς καὶ πάλιν ἐγκατέλιπον οἱ ὑποκινήσαντες αὐτὴν ὁμόθησοι Ῥῶσοι.

«Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ῥώσου Ναυάρχου Σινιάβιν⁽¹⁾, ὁ ἄγριος τῶν

Σημ. Ἰλισσοῦ. Αἱ σημειώσεις καὶ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα παραλείπονται.

(1) Κηρυχθέντος τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου ὑπὸ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχουσῶν δυνάμεων Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, οἱ στόλοι αὐτῶν κατέβησαν εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ ἀπέκλεισαν τὸν Ἑλλησπόντον, ὡς λεπτομερῶς ἐξιστορεῖ ὁ Κ. Σάθας.

Ἰωαννίνων σατράπης, κύριος ἤδη ὢν τῆς Ἡπειροῦ, Στερεᾶς Ἑλλάδος, Πελοποννήσου καὶ Θεσσαλίας, παντοιοτρόπως προσεπάθησεν ἵνα καταστρέψῃ καὶ τὴν ἐν Ὀλύμπῳ φωλεὰν τοῦ ἑλληνισμοῦ, παραλύοντος διὰ τῆς καρτερικῆς αὐτοῦ ἀντιστάσεως τὰ σχέδια τοῦ νέου ἐκείνου Φαλαρίδος. Τὴν Θεσσαλίαν εἰσὶν κατακλύσει στίφη ἀγρίων Ἀλθανῶν, οἵτινες μετὰ τῆς συνήθους βαρβαρότητος διήρπαζον καὶ κατέφθειρον πᾶν τὸ ἑλληνικόν. Ἀλλ' οἱ φιλοπόλεμοι τοῦ Ὀλύμπου ἀρματωλοὶ διὰ τοῦ πυρός καὶ τοῦ σιδήρου ἀντέκρουσαν τοὺς ληστὰς τούτους, καὶ τὴν ἐπληρωμένην τοῦ Ἀλθ' ὄφρυον κατέβριψαν. Ἐπιτέλους δὲ οὗτος ἀδυνατῶν, ἵνα διὰ τῆς δυνάμεως κατορθώσῃ τι συντελοῦν εἰς παγίωσιν τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ αὐτεξουσιότητός του, προσέφυγεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀτίμου τῆς δολοφονίας καὶ τῆς ἀλληλοκτονίας μέσου. Ὅθεν διαφείρας τινὰς τῶν ἐντοπίων παρὰ τὰ εἰθισμένα ὠνόμασεν αὐτοὺς ἀρματωλοὺς, ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει τοῦ νὰ καταστρέψωσι τοὺς ὑπὸ τῆς Πύλης ἀνεγνωρισμένους. Πρῶτος δὲ τοιοῦτος διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλθ' ἀρματωλὸς Ἐλασσῶνος ὁ ἐκ Βλαχολεϊβάδου Βλαχοθόδωρος, ἀντὶ τοῦ Νίκου Τσάρα.

Ὁ τελευταῖος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρματωλῶν τὸν κλεπτικὸν ἀσπασθεὶς βίον ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὴν Θεσσαλίαν, τὰ πάντα φθειρῶν καὶ ἀπολύων. Ἐπὶ τέλους δὲ συγκροτήσας ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου μονηρίῳ τῆς Παναγίας *σύνοδον*, ἀπεράσισεν ἵνα ἐδικηθῆ τὸν Ἀλθ' ἐν πρωτακούστου ἴσως πραξικοπήματος. Ὅθεν καταρτίσας ἐν Πλαταμῶνι στολίσκον, καὶ ἀπὸ τρομεροῦ ἀρματωλοῦ εἰς τὸν τρομερώτερον τῶν καταδρομῶν μετασχηματισθεὶς, διὰ συνεχῶν ἀποβάσεων παρηνόηλει τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας, ἐξαναγκάζων τοὺς κατοίκους χριστιανοὺς καὶ Τούρκους, ἵνα στείλωσιν ἐπιτροπὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ προσκλαυθῶσιν εἰς τὸν Σουλτάνον κατὰ τοῦ Ἀλθ' πασᾶ, ὡς ἀνικάνου νὰ διατηρήσῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν ὑπὸ τὴν κυβερνήσιν του τόπων. Ναύλοχον δ' ἔχων ὁ Νικοτσάρας τὰς νήσους Σκιάθου καὶ Σκόπελον ἤρξατο ἵνα συλλαμβάνῃ καὶ πᾶν διερχόμενον πλοῖον, μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου ἐκτείνων τὰς πει-

ρατικὰς αὐτοῦ ἐκδρομὰς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀλθ' ἐπιρρίπτων πᾶσαν τὴν εὐθύνην.

Ἐν ἔτει 1806 ὁ Νικοτσάρας καταδιώχθεις ὑπὸ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ἦλθεν εἰς Ἰδραν, καὶ λαβὼν πιστοποιήσιν Ἰονικῆς ὑπηκοότητος παρὰ τοῦ ἐνταῦθα ὑποπροξένου τῆς Πολιτείας, μετέβη εἰς Ἐπτάνησον πρὸς παραχείμασιν. Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐπανελθὼν εἰς Ἰδραν, ἔλαβεν ἐπίσημον διαβατήριον τῆς κοινότητος, ὅτι μεταβαίνει εἰς τὰς Σποράδας πρὸς στρατολόγησιν ἐθελοντῶν. Ὁ Σινιάβιν γνωρίζων καὶ ἐκ συστάσεων ἐπισήμων καὶ ἐκ φήμης τὰ κατορθώματα καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ τολμηροῦ καταδρομῆως, παντὶ σθένει προσεπάθησεν ἵνα προσοικειούμενος αὐτὸν μεταχειρισθῆ πρὸς ἀποτελεσματικώτερον τῆς Τουρκίας ἀντιπερισπασμόν. Ὅθεν κατὰ πρῶτον μὲν διὰ τοῦ ὑπαπιστοῦ τοῦ Παλατίου, ἀκολούθως δὲ ὁ ἴδιος ἔγραψεν αὐτῷ διαφορῶς ἐπιστολὰς, προσκαλῶν αὐτὸν, πέμψας καὶ πολεμικὸν πλοῖον πρὸς παραλαβὴν του.

Ἐλθὼν εἰς Τένεδον ὁ Νικοτσάρας συνωμίλησε μετὰ τοῦ Ῥώσου ναυάρχου, καὶ προέτεινεν ἐκστρατείαν παρατολμωτάτην ὑπεσχέθη δηλονότι ἵνα συγκεντρώσῃ πολὺ ἀριθμὸν ἀρματωλῶν σώμα, καὶ δισχίζων τὴν Μακεδονίαν καὶ Βουλγαρίαν ἐνωθῆ μετὰ τοῦ ἐν Μολδοβλαχίᾳ Ῥωστικοῦ στρατοῦ, καὶ ὕστερον ῥιπτόμενος εἰς τὴν Σερβίαν βοηθήσῃ τὸν Καραγεώργην. Ὁ Σινιάβιν γνωρίζων τὸν ἠρωισμόν τοῦ ῥιφοκινδύνου ἀρματωλοῦ, διαφοροτρόπως ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν, ὑποσχεθείς, ὅτι θέλει παραπλέει τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐκστρατείας, ἢ παραλαβὴν αὐτοῦ ἐν ἀποτυχίᾳ.

Μετὰ τοῦτο ὁ Τσάρας περάσας ἀμέσως εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα διεικόνωσεν εἰς τοὺς ἀρματωλοὺς τὸ ἠρωϊκὸν αὐτοῦ σχῆμα, παριστῶν εἴκολον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, καὶ πολλὰ ἐν ὀνόματι τῆς Ῥωσσίας ἐγγυώμενος αὐτοῖς. Διακόσιοι πεντήκοντα Στερεοελλαδίται προθύμως δεχθέντες, ἵνα συνεκστρατεύσωσιν αὐτῷ μυστικῶς συνεκεντρώθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Φθιώτιδος, καὶ διὰ πλοιαρίων μεταβάντες εἰς Σκόπελον ἠνώθησαν μετὰ τῶν ἐκεῖ συνελθόντων ἰσαριθμῶν Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, καὶ τινῶν

Αἰγαίοπελαγιδῶν. Ἀφοῦ δὲ τὰ πάντα ἐξωμαλύνθησαν, ὁ Νικοτσάρας ὤρκειεν ἅπαντας ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ ἀφοῦ ἀνεπέτασε τὰς ὑπὸ τοῦ Σινιάδιν σταλείσας τρεῖς σημαίας ἠτοιμάσθη πρὸς ἀπόπλουν.

Τὴν 23 Ἰουλίου ὁ στρατὸς τοῦ Νικοτσάρα ἀποτελούμενος ἐκ πεντακοσίων πενήκοντα λογάδων, ἀναχωρήσας ἐκ Σκοπέλου ἀπεβιβάσθη εἰς Κατερίναν τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ὀδεύσας διὰ τῆς κορυφοσειρᾶς τοῦ Πιερίου ὄρους διήλθε τὰς γεφύρας τοῦ Ἀλιάκμωνος, Καρασμάκ, καὶ Ἀζιού. Ὁ Νικοτσάρας ἵνα ἐξαπατήσῃ τοὺς Τούρκους εἶχεν ἀναπετάσει τουρκικὰς σημαίας διακηρύττων, ὅτι κατὰ διαταγὴν Σουλτανικὴν ἐπέτλετο ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐν Σερβίᾳ στρατευμάτων. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Ὀθωμανοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τοῖς κηρυττομένοις, ἀλλ' ὁ πασᾶ τῆς Θεσσαλονίκης ὑποπτευθεὶς, ἐστειλε τὸν σερδάρην μὲ τὴν ἐντολὴν ἵνα ζητήσῃ τὰ διαβατήρια. Οὗτος εὗρων τὸν Νικοτσάραν διαμένοντα ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Κουϊμεντσέ, ὡς βασιλικὸν ἄνθρωπον, ἐξ ὀνόματος τοῦ πασᾶ τὸν παρεκάλεσεν ἵνα ἔλθῃ εἰς Θεσσαλονικὴν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν διαβατηρίων, καὶ μετὰ τοῦτο ἐλευθέρως ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του. Ὁ Νικοτσάρας ἰδὼν τὸ σχέδιόν του ἀνακαλυπτόμενον κατεβίβασεν ἀμέσως τὰς τουρκικὰς σημαίας, καὶ ἀναπετάσας τὰς χριστιανικὰς ἀπέδιωξε τὸν σερδάρην· οὗτος ὅμως συγκεντρώσας καὶ ἄλλα στρατεύματα ἦλθε διὰ νυκτὸς καὶ ἐπολιορκήσας τοὺς ἀρματωλοὺς, οἵτινες περὶ τὰ χαράγματα ξιφῆρας ἐφορμήσαντες κατέφθιραν τοὺς πολεμίους, καὶ μετὰ τοῦτο πυρπολήσαντες τὰ ἐν Κουϊμεντσέ χάνια, ἀνήλθον τὸ Κερκίνιον ὄρος καὶ ἐπροχώρησαν μέχρι τοῦ Κονιαροχωρίου, τὸ ὅποιον διὰ τῆς βίας καταλαβόντες διενυκτέρευσαν. Ἐντεῦθεν δὲ ἀπελθόντες ὠδευσαν διὰ τῆς κορυφοσειρᾶς μέχρι τῆς κωμοπόλεως Βέτερνας καὶ διελθόντες τὸν Στρυμόνα κατέλυσαν εἰς τὸ Δεμίρ Χισσάρ. Οἱ ἐν Μελενίκῳ Τούρκοι ἐνίσχυθέντες καὶ ὑπὸ πολλῶν Γιουρούκων καὶ Βουλγάρων, κατέλαβον τὴν ἄνω τοῦ Δεμίρ Χισσάρ κλεισούραν καὶ ὄχυρωθέντες ἀνέμενον τὸν Νικοτσάραν· ἀλλ' οὗτος διὰ μόνης τῆς παρουσίας του τρέψας αὐτοὺς εἰς φυγὴν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Κερκίνιον δάσος

καὶ διηυθύνθη εἰς Νευροκόπον. Πλὴν οἱ Τούρκοι καταλαβόντες ὅλας τὰς διόδους, παρεκώλυσαν τὴν παραιτέρω πορείαν του. Ὁ Νικοτσάρας ὀπισθοχωρήσας εἰς Τσέρνοβαν, καὶ ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ἐπανεπαύθη, νύκτωρ διήλθε τὸν ποταμὸν Νευροκόπη, καὶ ἐν σπουδῇ διηυθύνθη πρὸς τὸν Αἶμον. Ἐν τούτοις οἱ Τούρκοι πανταχόθεν συγκεντρωθέντες εἶχον πολιορκήσει τὸν Νικοτσάραν, ὅστις βλέπων, ὅτι ἀδύνατος καθίστατο ἢ παραιτέρω πορεία του, ἠναγκάσθη ἵνα ὑποχωρήσῃ. Ἐπὶ τοῦ ὄρους Μενοικέως πολιορκηθεὶς ὑπὸ τεσσάρων χιλιάδων Τούρκων, Ἀλβανῶν καὶ Γιουρούκων, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν διοικητῶν τοῦ Νευροκόπου καὶ τῶν Σερβῶν, ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια ἠγωνίσθη καρτερικώτατα, καὶ ἐπὶ τέλους ξιφῆρας διασχίσας τοὺς ἐχθροὺς διηυθύνθη πρὸς τὴν Ζίχναν. Ἐν τούτοις ἔφθασε καὶ ὁ ναζίρης τῆς Δράμας ἐπὶ κεφαλῆς πέντε χιλιάδων Τούρκων καὶ Γιουρούκων, ὡς καὶ ἕτεραι τρεῖς χιλιάδες ὑπὸ τὸν Ἰσμαὴλ βέην τῶν Σερβῶν. Ὁ δὲ Νικοτσάρας ὄχυρωθεὶς εἰς τὰς κλεισούρας τῆς Ζίχνας, συνεκρότησε πολύωρον κατ' αὐτῶν μάχην, καὶ πολλοὺς καταφθείρας εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ζίχναν, καὶ ἐπὶ ἀπειλῇ πυρὸς καὶ σιδήρου ἐξουδετέρωσε τοὺς κατοίκους. Ἀλλ' ἦδη ὅλος ὁ λεγόμενος καζᾶ τῆς Ζίχνας, ἐξ ἐβδομήκοντα πέντε χωριῶν ἀποτελούμενος, εἶχε λάβει τὰ ὄπλα, καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ δερβέναγα Γιουσούρ Βέη ἐπήλθε κατ' αὐτοῦ. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οἱ περὶ τὸν Νικοτσάραν καρτερικώτατα ἀγωνίζονται πρὸς δεκαπέντε χιλιάδας ἐχθρῶν, καὶ διὰ συνεχῶν ἐξόδων ἀποδιώκουσι καὶ καταφθεύουσιν αὐτούς. Κατὰ τὸν ἐν Ζίχνα πόλεμον λέγεται, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς βλέπων τὴν ἔλλειψιν πολεμφοδίων διέταξε τοὺς ἑταίρους ἵνα μόνον κατ' ἐπισήμων Τούρκων πυροβολώσῃ, καὶ διὰ συνεχῶν ἐξόδων μὲ τὰ ξιφῆ κατὰκόπτωσιν αὐτούς. Τὴν νύκτα ὁ Νικοτσάρας ἐξαναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποδεκατισθέντων συντρόφων του, ἐξέρχεται τῆς Ζίχνας κατευθυνόμενος πρὸς τὸν Στρυμονικὸν κόλπον, ἐνθα ἤλπιζεν, ὅτι θέλει εὑρεῖ τὰ ῥωσικὰ πλοῖα. Κατευθυνόμενος ὅμως εἰς Πράουσαν (Πράβι) εὗρίσκει τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀγγίστα ποταμοῦ γέφυραν πεφραγμένην δι' ἄλυσσοι δέτου πυλῶνος καὶ φρουρουμένην ὑπὸ πολ-

λῶν Τούρκων. Ἀμέσως ἐφορμήσας κόπτει ὁ ἴδιος τὴν ἄλυσον, θραύει τὴν πύλην, καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἑταίρων ἀποδιώκει τοὺς ἐχθροὺς καὶ κατευθύνεται εἰς Πράουσαν. Ἐνταῦθα δὲ ὄχυρωθεὶς καὶ διανυκτερεύσας, περὶ τὰ χαράγματα ἐξέρχεται καὶ διὰ τῆς κορυφοσειρᾶς τοῦ Παγγαίου ὄρους καταβαίνει εἰς Ὀρφανόν, πλὴν μὴ εὗρων οὔτε ῥώσους οὔτε πλοῖα, διὰ τῆς παραθαλασίου ὁδοῦ εἰσέρχεται εἰς τὴν Χαλκιδικὴν Χερσόνησον καὶ σῴζεται ἐν ταῖς Μοναῖς τοῦ Ἀθωνος, ὅθεν διὰ πλοίων ἐπανέρχεται μετὰ δέμησαν ἀπουσίαν εἰς Σκόπελον (20 Σεπτεμβρίου). Κατὰ τὴν περίφημον ταύτην ἐκστρατείαν του καὶ τὴν ἐπιπεφραγμένην καθοδὸν ὁ Νικοτσάρας ἀπώλεσε τριακοσίους ἐβδομήκοντα ἄνδρας, πολλὰς δ' ἔφερον πληγὰς αὐτὸς τε καὶ οἱ πλείονες τῶν ἐπιζησάντων ἐτέρων.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ συνωμολογήθη ἡ ἐν Τιλσίτ εἰρήνη (7 Ἰουλίου 1807), καθ' ἣν ὁ Ναπολεὼν ἐπιθυμῶν τὴν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς Ἀγγλίας συμμαχίαν, ἐθυσίασε τὰ συμφέροντα τῆς Πύλης, ἥτις χάριν αὐτοῦ τοσοῦτους εἶχεν ὑποστῆ κινδύνους. Μετ' ὀλίγον δὲ συνομολογήθησις καὶ ἀναχωρῆς μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας (12/24 Αὐγούστου), ὁ ἐν Τελέω ναυλοχῶν Σινιάδιν διετάχθη ἵνα λύσῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ἐντελῶς παύσῃ τὰς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐχθροπραξίας.

Οὕτω λοιπὸν καὶ πάλιν οἱ πολυτλήμονες Ἕλληνες ὑπὸ τῆς ὁμοδόξου Ῥωσσίας ἐγκατελείφθησαν εἰς τὴν ἀγρίαν τῶν Μουσουλμάνων ἐκδίκησιν.

Ἄμα τῇ φυγῇ τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου, τὸ Αἰγαίον πέλαγος ἐπλημμύρησε πειρατῶν· διότι πολλοὶ τῶν παρακολουθησάντων τὸν Σινιάδιν ἀρματωλῶν τῆς Στερεᾶς, ὡς ὁ ἐκ Βάλτου Γιάννης Σταθᾶς, ὁ Καζαβέρνης καὶ ἄλλοι, μὴ θελήσαντες νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν ἐστίας ἠνώθησαν μετὰ τινων νησιωτῶν καὶ τῶν μετ' ὀλίγον ἐκπατρισθέντων καπεταναίων τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἀνυπολογίστους ζημίας εἰς τοὺς Τούρκους ἐπροξένησαν.

Ὁ Ἀλῆς πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων, ἄμα μαθὼν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Νικοτσάρα ἐ-

φρούραξεν ἐκ λύσσης, καὶ ἐν τῇ λυσσῶδει ὀργῇ του ἠπειλήσεν, ὅτι θὰ πείρῃ τὸν Ὀλύμπου εἰς τὴν αἷμα. Ὅθεν ἀμέσως ἀλλεπάλληλα στίφη Ἀλβανῶν εἰσέβαλλον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον παραδῶσαντες τὴν ἀτυχή ταύτην χώραν, ἀνεξαιρέτως προσέβαλλον τοὺς χριστιανοὺς ἀρματωλοὺς. Οὗτοι δὲ ἠρωϊκώτατα διεκδικήσαντες τὴν γῆν των σπιθαμῆν πρὸς σπιθαμῆν ἐπὶ τέλους ἐνέδωκαν εἰς τὰ πλῆθη τῶν πολεμίων. Φεύγοντες λοιπὸν τὴν λύσσαν τοῦ Ἀλῆ οἱ ἀρματωλοὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἐν οἷς διέπερπον οἱ Βλαχάδας, Λαζαῖοι, Γσαχίλας, Μπιζιώτης καὶ Σύρος, κατέφυγον εἰς Σκιάθον, καὶ ἐνταῦθα ἐνωθέντες μετὰ τοῦ Σταθᾶ ἐξώπλισαν πειρατικὸν στολίσκον, καὶ διέτρεχον ἀπὸ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, καταφθεύροντες τὰ παράλια, καὶ αἰχμαλωτίζοντες τὰ τουρκικὰ πλοῖα, τῶν ὁποίων τὰ πληρώματα ἀπανθρώπως κατέσφαζον. Μετ' ὀλίγον προστέθησαν αὐτοῖς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ ἀρματωλὸς τῆς Νιάουσας Ῥομφές, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Νικοτσάρας.

Ἄμα ἐλθόντος καὶ τοῦ τελευταίου ὁ ἀριθμὸς καὶ τῶν πλοίων καὶ τῶν καταδρομῶν ἐδιπλασιάσθη. Ὅριστικὸς ναύλοχος ὤρίσθη ἡ Σκιάθος, καὶ ὁ καταδρομικὸς στόλος, ἐξ ἐβδομήκοντα πειροῦ πλοιαρίων ἀποτελούμενος, διηρέθη ἀνὰ δέκα εἰς ταῖφάδες (σώματα), ὧν ἕκαστος ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος τοῦ ἀρχηγοῦ, ὡς Βάλτος, Ὀλύμπος, Ἀσπρη Θάλασσα (Αἰγαίον) Σκιάθο, Κασάντρα, καὶ τὰ ἐξῆς. Γενικὸς τοῦ στόλου διοικητὴς (πρῶτος καπετάνιος) ὁμοθυμῶς ὠνομάσθη ὁ Σταθᾶς, καὶ ὑποστόλαρχος ὁ Νικοτσάρας, ἀμφότεροι ἄνδρες δεδοκιμασμένου ἠρωϊσμοῦ, καὶ ὁδηγοὶ συνετώτατοι. Ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν ὁ Σταθᾶς ἀμέσως διέταξε νὰ ἀπορρίφθῃ ἡ Ῥωσικὴ σημαία, καὶ ἀντ' αὐτῆς κατασκευάσας ἀνεπέτασεν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος του τὴν σημαίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ, φέρουσαν ἐπὶ κυανοῦ πεδίου σταυρὸν κατάλευκον. Ἡ παράδοσις καὶ τὰ δημοτικὰ ἄσματα παριστῶσι τὸν Σταθᾶν ἄνδρα πελωρίου ἀναστήματος, τεσσαρακοντούτη περίπου, μὲ μαύρην γενειάδα μέχρι τοῦ στήθους κατερχομένην

μέ μακρὰν καὶ πυκνὴν κόμην ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀφειμένῃ, ἐνδεδυμένον μέλαν πομπρὸς φόρεμα, καὶ ἐπιβαίνοντα πλοίου καταμέλανα ἔχοντος καὶ τὰ ἱστία καὶ τὸ σκάφος. Ἐκτὸς τοῦ Σταθᾶ μέλαν εἶχε χρωματίζει τὸ πλοῖόν του καὶ ὄυπαρχηγὸς Νικοτσάρας, μὴ φέρων ὅμως ὡς ἐκείνος καὶ τὸ μέλαν φόρεμα.

Οὗτω διοργανισθέντος τοῦ καταδρομικοῦ στόλου, περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου οἱ ταῖφάδες ἔλαβον διαφόρους διευθύνσεις, ὁ δὲ Σταθᾶς κατάμονος ἔπλευσε πρὸς τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀποβάς δὲ καὶ πορθήσας διαφόρους παραλίους κώμας, συνήντησε τουρκικὸν κορβέτον, καθ' οὗ ναυμαχίσας νικητὴς ἐγένετο.

Ἀφόβως οἱ ἀτρόμητοι καταδρομικοὶ ληϊζόμενοι τὰ παράλια τῆς Εὐβοίας, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἐξέτειναν καὶ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὰς ἐκδρομὰς των, προσβάλλοντες καὶ τὰ συναντώμενα τουρκικὰ πλοῖα, ἐμπορικὰ ἢ πολεμικά. Θέλοντες δὲ ἵνα ἐμπνεύσωσι τὸν τρόμον εἰς τοὺς πολεμίους, προέβησαν εἰς ἀνηκούστους ὠμότητας, καὶ ἐπυρπόλησαν κώμας, ἔσφαξαν τοὺς κατοίκους καὶ ἐξήνδραπόδισαν τὰ γυναικόπαιδα. Ἐπὶ τέλους οἱ κλαυμοὶ καὶ οἱ ὄδυμοὶ τῶν θυμάτων, καὶ αἱ ἀπελπιστικαὶ ἀναφοραὶ τῶν ἐκτεθειμένων εἰς τὴν λύσαν αὐτῶν, ἔφθασαν καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ διθανίου, καὶ ἐπὶ ἀπειλῇ κεφαλικῆς ποινῆς διετάχθη ὁ καπετὰν πασᾶς νὰ καταστρέψῃ τὴν φωλεὰν αὐτῶν. Περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου δύο κορβέτα, καὶ μία φρεγάτα προσέβαλλον τοὺς ἐν Σκιαθῶν καταδρομικοὺς οὗτοι δὲ ἡρωϊκῶς ἀντιστάντες προσεκάλεσαν εἰς βοήθειαν καὶ μίαν ἐκεῖ παραπλεύσαν Ἀγγλικὴν φρεγάταν, ἣτις τὰ μὲν κορβέτα κατεβύθισε, τὴν δὲ φρεγάταν ἐξώγησε.

Ἐκ τούτου οἱ μὲν Ἕλληνας θρασύτεροι κατέστησαν, τὸ δὲ διβάνιον ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ ἀπειλητικῶς τὸν Ἀλῆν, ἵνα παύσῃ τὴν κατὰ τῶν ἀρματωλῶν καταδίωξιν, καὶ ἀποσύρῃ ἀμέσως τοὺς Ἀλβανοὺς ἐξ Ὀλύμπου.

Οἱ καταδρομικοὶ προπαρέντες καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς ἐκκλησίας, ἀφειμένῃς αὐτοῖς τὰ παρελθόντα ἐγκλήματα, καὶ ἐν ἀπειθείᾳ ἀπειλούσης κατὰ τῆς κεφα-

λῆς των τοὺς κεραυνοὺς τοῦ ἀναθέματος, ἠναγκάσθησαν νὰ διαλυθῶσι, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐπανῆλθον εἰς τὰς ἐστίας των, συνωμόσαντες, ὅτι ἅμα τις κινδυνεύσῃ ὄλοι νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν.

Ὅλοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ ἀρματωλοὶ κατέλαβον τὰς οἰκίας ἐπαρχίας, ἐκτὸς τοῦ Νικοτσάρα παραχειμάσαντος ἐν Σκοπέλῳ. Μετ' ὀλίγον ὅμως οὗτοι ἐνόησαντες τὰ κατ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πανούργου Ἀλῆ τεκταινόμενα, συνάμα δὲ καὶ ὑπὸ μυστηριωδῶν ἀποστόλων διεγειρόμενοι, ἤρξαντο περὶ νέας ἀνταρσίας διαβουλευόμενοι. Τῶντι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1808 Ῥῶσοι ἀπεσταλμένοι ἐλθόντες ἐκ Σερβίας εἰς τὸν Ὀλυμπον ἔφερον ἐπιστολὰς τοῦ Καραγεώργη καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ διατρίβοντος συμβούλου τοῦ Ῥωσσικοῦ κράτους Ῥοδοφοίνικη, Ἕλληνας τὸ γένος, δι' ὧν οἱ Ἕλληνας προετρέποντο ἵνα λάβωσι διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ βπλα ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους, μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τῆς ὑπὸ τοῦ Καραγεώργη ἀπελευθερωθείσης τότε Σερβίας.

Οἱ Ῥῶσοι πράκτορες τοσοῦτον ἐντέχνως εἶχον ἐξυφάνει τὰς δολοπλοκίας, καὶ ὁ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστατικὸς ὄργανος ἐπὶ τοσοῦτον εἶχεν ἐπιταθῆ, ὥστε ὁ ἀρματωλὸς τῶν Χασίων Παπᾶ Εὐθύμιος Βλαχάβας περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου τοῦ 1808 ἔτους συγκαλέσας σύνοδον τῶν καπιταναίων, καὶ παρ' ὅλων ἀρχηγὸς ἀναγορευθεὶς ἤρξατο σπουδαίως ἐργαζόμενος καὶ πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν ἄλλων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀρματωλῶν, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ τῶν ἐν Τρικκάλῳ καὶ Λαρίσσει Τούρκων, ὁμοίως μυσσημένων τὴν τυραννικὴν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ κατάθλιψιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν συνωμοτῶν ὁσημέρῃ ἤξανε, ἀφ' οὗτο μάλιστα καὶ ὁ τέως δυσπιστῶν πρὸς τὰς Ῥωσσικὰς ὑποσχέσεις Νικοτσάρας καταπεισθεὶς ἐνζήλωσιν συνέπραττε. Ἐπὶ τέλους νέα σύνοδος συνελθούσα ἐν Ὀλύμπῳ, ὤρισεν ὡς ἡμέραν ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως τὴν 29 Μαΐου, ἐπέτειον ἡμέραν τῆς πρὸ τριακοσίων πεντήκοντα πέντε ἐτῶν ἀλωθείσης πρωτεύουσῆς τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας. Ἀλλ' ἐνῶ τὰ πάντα κατ' εὐχὴν πρὸς τὸν ποθητὸν σκοπὸν ἐβάδιζον, κατάπτυστος Ἕλληνας, ὁ ἀρματωλὸς τοῦ Μετσόβου Δεληγιάννης, ἐπρόδωκεν εἰς τὸν Ἀλῆν τὸ τε σχέδιον καὶ τὰς δια-

κλαδώσεις τῆς ἐπαναστάσεως, (1 Μαΐου) μεθ' ἧς καὶ οὗτος ἐνόρκως συνεδέετο.

Οἱ ἐν Ἠπειρῷ συνωμόται εἰδοποίησαν ἀμέσως τὸν Βλαχάβαν περὶ τοῦ κινδύνου οὗτος δὲ ἀκράτητος ὕψωσεν ἐν Χασίοις τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως (5 Μαΐου) καὶ μετὰ ἑξακοσίων συνωμοτῶν καταλαβὼν τὴν Καλαμπάκαν (Καστράκι) ἀπέκοψε πᾶσαν μετὰ τῆς Ἠπειροῦ συγκοινωνίαν, καὶ δι' ἐκτάκτων πεζοδρόμων ἀναγγείλας τὰ γενόμενα προσεκάλεε καὶ τοὺς ἐπιλοίπους ἀρματωλοὺς εἰς βοήθειαν. Συγχρόνως δ' ἐζήτησε καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐν Τρικκάλῳ Τούρκων, γράφων αὐτοῖς,

νὰ κάμωμε τὸ ἓνα μας καὶ Τούρκοι καὶ
[βραγιάδες,
τὸν τόπον νὰ παστρέψωμε ἀπ' τοὺς Ἀρ-
[βανιάδες.

Δυστυχῶς ὅμως οἱ συνωμόται Τούρκοι παλιμβουλήσαντες,

εὐρήκαν τὸ καλλίτερον ὄλοι νὰ σκοτωθῶν,
ἔς τὸν παπᾶ Θύμιο σήμερον νὰ μὴ παρα-
[δοθῶν.

Ἀπομονωθείς ὁ Βλαχάβας ἐγκατέλιπεν ἐν Καλαμπάκᾳ ἀρχηγὸν τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ἵνα ἐπιταχύνῃ τὴν ἔλευσιν τῆς ζήτηθείσης συνδρομῆς.

Ὁ ἕτερος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Παπᾶ Εὐθυμίου Δημήτριος Βλαχάβας καταλαβὼν ἀμέσως μετὰ τριακοσίων ἐπαναστατῶν τὴν γέφυραν τοῦ Μπαμπᾶ, ἀπέδιώξε τὸν ἐν τῷ Χανίῳ τῆς Κρύας Βρύσης σταθμεύοντα δερβέναγαν Γιουσούφ ἀγᾶν. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐνωθέντες μετὰ τούτου καὶ οἱ ἐν Τρικκάλῳ σταθμεύοντες Ἀλβανοὶ Βελή-μπεης Ῥούσης ὁ ἐκ Πρεμετῆς, καὶ ὁ Μπεκὴρ ἀγᾶς ἐφόρμησαν κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ λυσσώδως ἐπολέμησαν.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλῆς ἐξω φρενῶν γενόμενος πέμπει ἀμέσως τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουχτάρ πασᾶν ἐπὶ κεφαλῆς πέντε χιλιάδων Τουρκαλβανῶν μετὰ τὴν ἐντολήν ἵνα τὰ πάντα παραδοθῶσιν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον. Ὅθεν ἀναχωρήσας ἐξ Ἰωαννίνων ὁ Μουχτάρ ἦλθεν εἰς Μέτσοβον (7 Μαΐου), καὶ παραλαβὼν καὶ τὸν Δεληγιάννην ἀμέσως ὤδευσε κατὰ τῶν ἐν Καλαμπάκᾳ συγκεντρωμένων ἀνταρ-

τῶν. Ἀπὸ πρώτας τῆς ὀγδόης Μαΐου ἤρξατο λυσσώδης ἀγὼν τῶν ἑξακοσίων Ἑλλήνων κατὰ ἐχθρῶν δεκαπλασίων. Αἱ πρωτοφυλακαὶ τῶν Ἀλβανῶν κατεκόπησαν, καὶ ὁ Μουχτάρ ἐφιφρήσας ἐμπόδιζε τὴν υποχώρησιν τῶν ἀποδεκατιζομένων στρατευμάτων του. Μετὰ δεκάωρον συνεχῆ καὶ λυσσώδη ἀγῶνα οἱ ἐπαναστάται στερούμενοι πολεμοφοδίων καὶ διὰ μόνον τῆς σπάθης ἀγωνιζόμενοι, ἀπέλπιδες περὶ ἐλεύσεως βοηθείας, καὶ βλέποντες τοὺς ἐχθροὺς ἐνσχυομένους διὰ νέων στρατευμάτων, ἐξῆλθον τῶν προμαχώρων των, καὶ διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν φαλάγκων ἐζήτησαν διέξοδον. Πάντες ἡρωϊκῶς ἀπέθανον. Μετὰ δύο ὥρας ἐπαρουσιάσθη καὶ ὁ Παπαθύμιος φέρων βοήθειαν πεντακοσίων περὶ τοῦ Ὀλύμπου πλὴν μαθῶν τὴν καταστροφὴν, δὲν ἠθέλησεν ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἦδη εἰς δέκα χιλιάδας συμποσομένων. Ὅθεν ἐν τάξει υποχώρησας ἀνῆλθε τὸν Ὀλυμπον, θρηνῶν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοσοῦτων συγγενῶν, καὶ καταρώμενος τοὺς προδότας.

Μετὰ τὴν Καδμεῖαν ταύτην νίκην ὁ Μουχτάρ πασᾶς ἦλθεν εἰς Τρίκκαλα, πυρπολῶν τὰ χριστιανικὰ χωρία καὶ κατασφάζων τοὺς ἀθώους.

Χριστιανικῶν δὲ αἱμάτων κορσθεῖς, διέταξεν ἵνα φέρωσι καὶ ἐκδώσωσι τὰς κεφαλὰς τῶν πεσόντων ἐπαναστατῶν, καὶ τὰ μὲν δέρματα ἀλατίσας ἔστειλεν ἐπὶ καρβανίου ἡμιόνων εἰς Ἰωάννινα, τὰ δὲ αἱματοφόρτα αὐτῶν λείψανα μετ' ἀσβέστου ἐν εἰδεί πυραμίδος ἐκτίσε.

Ὁ Βλαχάβας ἐλθὼν εἰς Κασάνδραν, καὶ ἀμέσως περάσας εἰς Σκόπελον ἀποφασίζει ἵνα κατὰ θάλασσαν πράξῃ ὅ,τι ἡ προδοσία ἐναυάγησεν ἐν τῇ ξηρᾷ. Ὅθεν στείλας ἐγκυκλίους πρὸς τοὺς Ἕλληνας,

καράβια νὰ μοῦ δώσετε νὰ κλείσω τὸ
[μπογάκι,

νὰ γκεζερῶ ἔς τὴ θάλασσα, ὁ κόσμος νὰ
[τρομάξῃ,

ἐνοῦται μετὰ τοῦ Νικοτσάρα, τῶν Λαζαίων καὶ ἄλλων ἐξ Ὀλύμπου φυγόντων ἀρματωλῶν, καὶ συγκροτήσας ἀξιόλογον καταδρομικὸν στολίσκον, μετὰ τῆς μανίας ἀπληπτιμένου ἤρξατο προσβάλλων τὰ τουρκικὰ πλοῖα, καὶ ἐνεργῶν εἰς τὰ παράλια, ἰδίως

τῆς Θεσσαλίας, τολμηροτάτας ἀποβάσει, καὶ ἀπανθρωποτάτας σφαγᾶς.

Ἀφ' ἐτέρου ὁμοῦ καὶ ὁ Ἄλῃς ἐπὶ τῇ ἐπιμονῇ τοῦ διαβολοῦπαπα λυτσωδέστερος καταστάς, ἤγαγεν εἰς Ἰωάννινα πλῆθος Θεσσαλῶν αἰχμαλώτων, καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἀποκοιμίσας τὴν κατὰ τῶν ἄλλων καπιταναίων ἐκδίκησιν, ἐδημοσίευσεν τελείαν ἀμνηστειάν καὶ προσεκάλεσε τοὺς πάντας, ἵνα συγκεντρώσῃ τὰς προσπάθειαις των πρὸς σύλληψιν τοῦ τρομεροῦ ἀντάρτου.

Ἐν τούτοις καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ ἀριθμὸς τῶν περὶ τὸν Βλαχάβαν καταδρομῶν, μυρίας διαπραπτόντων βικιοπραγίας καὶ κακώσεως, καὶ αὐτὴν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ σουλτανικοῦ στόλου ἀψηφούντων. Τούτου ἕνεκα ἡ Πύλη ἠναγκάσθη, συνεργὸν ἔνθερον λαβούσα καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν, ἵνα παντὶ τρόπῳ περιποιηθῇ αὐτὸν καὶ ἀντιπάσης θυσίας, ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν προτέραν ὑποταγήν. Ὅθεν σουλτανικὸν φερμάνιον χορηγοῦν ἀμνηστειάν τῷ τε Παπᾷ Εὐθυμίῳ καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπαναστήσασιν, ἐδημοσιεύθη μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἐν Θεσσαλίᾳ, σταλὲν καὶ ἐν Σκοπέλῳ πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων· συνάμα δὲ ὁ Ἄλῃς διετάσσετο ἵνα παύσῃ πᾶσαν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐχθρικήν ἐπίδειξιν, καὶ εἰς ἐπιστροφῆσιν ὄλων τούτων αὐτὸς ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου γράφει τῷ Βλαχάβῳ παραινετικά γράμματα, καὶ λύων αὐτὸν ἀπὸ πάσης προηγουμένης ἀμαρτίας, ἐξορκίζει πρὸς ἐγκατάλειψιν σταδίου μῶμον μέγιστον προστριβόντος εἰς αὐτὸν, καὶ ὡς Χριστιανόν, καὶ ὡς ἱερέα τοῦ Ὑψίστου.

Ἐκ τοιούτων καὶ τηλικούτων προτροπῶν καὶ ἐξορκισμῶν δειλασθεὶς ὁ Βλαχάβας ἔπαυσε τὰς καταδρομὰς, καὶ διαλύσας τὸν πειρατικὸν στολισκὸν ἀπολύει τοὺς μετ' αὐτοῦ συναγωνιζομένους, ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει, ὅτι οὗτοι ἀναλαμβάνοντες τὰ ἀρματωλίκια ἐν περιπτώσει καταδιωγμοῦ θέλουσι τῷ παρᾶσχει ἔνθερον βοήθειαν. Ὁ Ἄλῃς ἀφήσας αὐτοὺς νὰ ἐπανεέλθωσιν ἀνενοχλήτως εἰς τὰς πατρικὰς ἐστίας. ὕστερον τοῖς ἐπρόβαλλεν, ὅτι ἂν τῶνόντι ἐπιθυμῶσι νὰ ζήσωσι μετ' αὐτοῦ εἰρηνικῶς, πρέπει νὰ τῷ παραδώσῃ τὸν Βλαχάβαν.

Τὸν Παπαθύμιον ἀβόλετο ὅπου καὶ νὰ νέσουν μουτλάκ νὰ μοῦ τὸν πιάσουν αὐτοὶ καὶ νὰ τὸν δέσουν

Τὸ βέβαιον, ὅτι οἱ ἀρματωλοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν προδοτικὴν ἐντολὴν τοῦ αἰμοβόρου σατράπου· πλὴν οὗτος προλαβὼν εἶχε συλλάβει τὴν μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ Βλαχάβα ἀλληλογραφίαν, καὶ πλαστογραφήσας ἐπιστολὴν τῶν Λαζαίων, ἐν ἧ προσεκαλεῖτο ἄνω τῆς Κατερίνης ἐν ὠρισμένη ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, συνέλαβεν αὐτὸν ἅμα ἀποθάνοντα διὰ τῶν ἐκεῖ ἐνεδρευόντων πολυαριθμῶν Ἀλβανῶν.

Ἐν τάχει καὶ ἐν πομπῇ ὀδηγηθεὶς εἰς Ἰωάννινα ὁ Βλαχάβας ἐδέθη ἐπὶ πασσάλου, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σεραγίου, καὶ ἐπὶ δύο ἡμέρας ἔμεινεν ἐκεῖ ἐκτεθειμένος εἰς τὰς ὕβρεις, τοὺς προπηλακισμοὺς καὶ τοὺς κολαφιμοὺς τοῦ φανατικοῦ ὄχλου.

Ὁ Πουκβίλλ, πρόξενος τότε τῆς Γαλλίας παρὰ τῷ Ἄλῃ, ἐξιστορεῖ οὕτω τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ ἐθνομάρτυρος. « Προσδεδεμένον ἐπὶ πασσάλῳ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σεραγίου ἐπανεῖδον τὸν Εὐθύμιον Βλαχάβαν, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε συνήντησα μετὰ τῶν στρατιωτῶν του ἐν τῷ Πίνδῳ. Αἱ ἀκτίνες φλογεροῦ ἡλίου προσέβαλλον τὴν ἀγέρωχον ἐκείνην κεφαλὴν, ἣτις τοῦ θανάτου κατεφρόνει, καὶ ἄφθονος ἰδρῶς ἔρρεεν ἀπὸ τῆς πυκνῆς αὐτοῦ γενειάδος. Εἰσώριζε τὴν τύχην του, καὶ μᾶλλον ἀτάραχος τοῦ μελετῶντος τὴν σφαγὴν του τυράννου, ὕψωσε πρὸς ἐμὲ τοὺς πλήρεις γαλήνης ὀφθαλμοὺς του, ὡς νὰ μ' ἐλάμβανε μάρτυρα τοῦ κατὰ τὴν ἐσχάτην ἐκείνην ὥραν θριάμβου του. Μετὰ τῆς γαλήνης τοῦ δικαίου εἶδε τὴν τόσον τρομερὰν διὰ τὸν κακοῦργον ὥραν ἐκείνην ἐγγιζούσαν· ἠσθάνθη, ἄνευ τρόμου καὶ παραπόνου, τὰ κτυπήματα τῶν δημίων· τὰ δὲ μέλη αὐτοῦ συρθέντα διὰ μέσου τῶν ὀδῶν τῶν Ἰωαννίνων, εἶδειξαν εἰς τοὺς ἐντρόμους Ἑλλήνας τὰ λείψανα τοῦ τελευταίου τῶν ἀρχηγῶν τῆς Θεσσαλίας. Φεῦ! τόσον ἐνδοξος τελευτὴ ἔφερε τὴν κλιδὰ ἐγκλήματος ἀνταρσίας, παρασυρᾶσας τοσούτους ἀθῶους εἰς τὸν τάφον; Ἄδουτοι τῆς προνοίας βουλαί, πάντοτε ἐρμηνεύεσθε διὰ θαυμασίων συγχεόντων τοὺς συνήθεις ὑπολογισμοὺς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας! »

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.

(1307—1314)

Ἐκ τῶν τοῦ Βάλτερ Σκόττ.

(Μετάφρασις Θ. Ἀντωνιάδου).

XXXI.

Δυσκολώτερον ἔργον ὑπελείπετο τῷ ὀρμητικῷ Ἐδουάρδῳ. Μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀπερικοπέλιαν προσέβαλεν οὗτος ματωδῶς τὴν θύραν τοῦ πύργου πρὶν ἢ δοθῇ εἰσέτι τὸ σημεῖον τῆς προσβολῆς· πολλάκις οὕτω διὰ τῆς ἐκτάκτου ἀνδρίας του καὶ διὰ τόλμης θρασεῖας ἐπέτευχεν εἰς κινδυνώδεις ἐπιχειρήσεις, καθ' ἃς ἡ φρόνησις ἴσως ἤθελεν ἀποτύχει. ὤρμησεν ἐπὶ τῆς γεφύρας καὶ ἔθραυσε μετ' ὀρμῆς τὴν χρησιμεύουσαν πρὸς ἀνέγερσιν αὐτῆς ἄλυσσον, ἀκολούθως δὲ ἐξήπλωσε νεκρὸν ἐπὶ τοῦ κατωφλοίου τὸν φρουρὸν, διασχίσας τὸ κρῆνον του, οὕτω δ' ἔθετε πρόσκομμα εἰς τὸ κλεῖσιμον τῆς θύρας, ὅπως καὶ μάτην τὸ τοιοῦτον ἐδοκίμασαν οἱ πολιορκούμενοι. Οἱ Ἄγγλοι ὑπερησπίσθησαν γενναίως. Ὁ Κλίφφορντ καὶ ὁ Λόρν ἐδειξαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην θαυμαστὴν ἀνδρίαν, ἀλλ' ὁ ἐπίμονος Ἐδουάρδος διέσχισεν ἑκατοστὺα ἀνδρῶν. Ἡ φωνὴ «Βρούκης! Βρούκης!» ἀντήχησεν ἰσχυρῶς. Ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔχει πλέον ἐλπίδας· καὶ ἄλλοι πολεμισταὶ εἰσέρχονται εἰς τὸ φρούριον· παράφοροι δ' ἐκ τῆς ἐπιτυχίας καὶ αἶμα διψῶντες στενοχωροῦσι πάντα· χόθεν τοὺς ἐχθροὺς καὶ καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις πάσης τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην. Οὐδενὸς φείδεται ἡ σπάθη τῆς ἐκδικήσεως· μέλη πτωμάτων σπενδονίζονται μακρὰν εἰς ἕκαστον κτύπημα τῆς σπάθης· τὸ αἶμα ῥεῖ ποταμηδὼν, φωναὶ θνησκόντων, φωναὶ κτυπόντων ἀναμιγνύονται. Οἱ ἴπποι ἔντρομοι χρεμετίζουσι καὶ ἀνορθοῦνται, οἱ κῆνες ἐκβάλλουσιν ὑλακὰς ἀντηχούσας ἐν τῶν πυργιδίων καὶ τότε μόνον παύει ὁ φοβερὸς οὗτος κρότος, ὅτε οὐδὲ εἰς τῶν ἐχθρῶν ἀπέμεινε ζῶν ἐκτὸς ἐκείνων, οἷτι-

νες ἐκτάδην κείμενοι γογγύζουσι σπαραξικαρδίως, ἐν τῇ ἐσχάτῃ εὐρισκόμενοι ἀγωνία τοῦ θανάτου.

XXXII.

Ὁ γενναῖος Κλιφφορντ δὲν ὑπάρχει πλέον· τὸ αἶμά του ἔβαψε τὴν σπάθην τοῦ Ροβάλδου. Ὁ Λόρν εὐτυχέστερος ἐτι κατέρθωσε νὰ φθάσῃ μετὰ μικροῦ ἀριθμοῦ στρατιωτῶν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου ἴστατο προσδεδεμένη ἡ λέμβος, καὶ ταχέως ἀποκόψας τὸ σχοινίον, ἐδραπέτευσε. Φωναὶ νίκης ἀντηχοῦσιν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν πύργων· οἱ κάτοικοι τοῦ Καβρίκ βλέπουσι κυματίζουσαν ἐπὶ τοῦ ὑπερώου τὴν σημαίαν τῆς Σκωτίας, φέρουσιν τὸν ἀργυρὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου σταυρὸν. Ὁ Βρούκης ἀνέκτησε τὴν κατοικίαν τῶν προγόνων αὐτοῦ! . . . Καλῶς ὠρίσατε, ἀνέκραξεν, εἰς τὸν οἶκον αὐτὸν, ὅπου ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία σὰς ἀναμένει. Πάντες οἱ φίλοι ἡμῶν πάσης τάξεως εἶναι δεκτοὶ ἐνταῦθα· ἀπὸ τοῦ λόρδου, ἀπὸ τοῦ πρίγκιπος, ἀπὸ τοῦ γεροῦσιαστοῦ μέχρι τοῦ δυστυχοῦς τούτου βωβοῦ παιδίου. Θεέ μου, μοὶ ἀπεδόθη λοιπὸν ἀληθῶς ἡ πατρικὴ μου ἐστία; . . . Ἴδου ἡ γῆ, ὅπου παιδίον ἐτι ἐγύμνασα τὰ ἀσταθῆ βήματά μου! Ἴδου οἱ θόλοι ὅπου ἀντήχησαν οἱ γέλωτες τῆς παιδικῆς μου εὐθυμίας! ὦ Θεέ, δέχθητι πρῶτος εὐ τὰς εὐχαριστήσεις μου καὶ εἶτα ἄς δεχθῶσιν αὐτὰς οἱ φίλοι μου! » Σιγᾶ ἐπὶ τινὰ ὥραν, εἶτα κάμνει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ . . . καὶ εἶτα κτυπᾷ ἐπὶ τῆς τραπέζης διὰ τοῦ καπνίζοντος καὶ αἱματωμένου ξίφους ἀπὸ τῆς αἰχμῆς μέχρι τῆς λαβῆς,

XXXIII.

Ἄφετε, ἔκραξε, τὰς προσφιλεῖς τὸ πάλαι εἰς τοὺς εὐγενεῖς μου προγόνους κύλικας· ἄς κυκλοφορήσωσι τρίς περὶ τὴν τράπεζαν· ἄς πῖωμεν ὑπὲρ τῆς ὠραίας Σκωτίας· ὅστις φέρει εἰς τὰ χεῖλη τὸν οἶνον, χωρὶς νὰ δοκισθῇ ὅτι καὶ περιουσίαν καὶ ζῶην θυσιάζει ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του, ἐκεῖνος ἄς δακτυλοδειχθῇ ὡς ἀνάξιον τέκνον τῆς Σκωτίας· ἡ ἀτιμία ἐστὼ αἰῶνιον αὐτοῦ στίγμα! Καθίσατε, εὐγενεῖς μου φίλοι! ὀλίγον ἔχομεν καιρὸν πρὸς δια-

οκέδασι· θά τὸν διέλθωμεν ἐν εὐθυμίᾳ· ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου, ἡ λάμπουσα μεταξὺ δύο νεφῶν, μᾶς κάμνει νὰ αἰσθανθῶμεν ἐπὶ μᾶλλον τὴν εὐεργετικότητα τοῦ ζωοδότου ἀπτότερος· καλὴν ἐθέσαμεν ἀρχὴν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα χρέους ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μᾶς μένουσιν ἀκόμη καὶ ἄλλα πλείοτερα! . . . Σπεύσατε παντοῦ ἀγγελιαφόροι· προσκαλέσατε τοὺς παλαιούς ἡμῶν φίλους, προσλάβετε καὶ νέους· εἰδοποιήσατε τοὺς ἱππότες τοῦ Λανάρκ νὰ ζώσωσιν τὸ ξίφος, καλέσατε εἰς τὰ ὄπλα τὰ γενναῖα τέκνα τῆς κοιλάδος τοῦ Τέβιτ· οἱ τοξόται τοῦ Ἐτρίκ ἄς ἀκονίσωσι τὰ βέλη αὐτῶν· πιστὴ καρδία πάλαι εἰς τὰ ῥωμαλεὰ αὐτῶν στήθη! Καλέσατε πάντας εἰς τὰ ὄπλα ἀπὸ τοῦ στενοῦ τοῦ Reedsraig μέχρι τῶν σκοπέλων τοῦ ἀκρωτηρίου Wrath· ἄς ἀντιλαληθῇ μακρὰν ἡ εἰρήσις· ὁ ἀετὸς τοῦ βορρᾶ ἤ- πλωσε τὰ πτερά του . . . »

ΑΣΜΑ ΕΚΤΟΝ.

I.

ὦ! τίς ποτε θά λησμονήσῃ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν συγκινήσεων καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτε οἱ ταχυδρόμοι ἀσθμαίνοντες δισταυροῦντο ἀνὰ πᾶν βῆμα καὶ πᾶσαν στιγμήν! ὅτε ὁ ἤχος τοῦ τηλεβόλου καὶ αἱ κωδονοκρουσθαὶ ἠκούοντο ἀναγγέλλοντα νέα τρόπαια, νέαν νίκην ἀφιπταμένην ἀπὸ πεδίου εἰς πεδίον μάχης! ὅτε ἡ ἐπὶ πολὺ ἀβεβαία ἡμῶν ἐλπίς ανεπετρώθη τέλος καὶ εἶδομεν τὰς τοῦ θριάμβου ἡμῶν σημαίας ἐκτυλισσομένας εἰς τὰς πρώτας τοῦ ἡλίου ἀκτίνας!

ὦ! αἱ εὐτυχεῖς ἐκεῖναι στιγμαὶ παρέσχον ἡμῖν ἀνάπαυσιν μετὰ μακρὰν σειρὰν θλίψεων, ἀμφιβολιῶν καὶ φόβων! Αἱ καταστροφαί, αἱ σφαγαί, τὰ δάκρυα εἰκόσιν ὄλων ἐπὶ τῶν ἐλθισμονήθησαν, ἐπελθούσης τῆς τερψιθύμου ἐκείνης ἐποχῆς. Ἡ ὠχρὰ αὐτῆς θλίψις ἀνύψωσε τὰ βεβαρημένα αὐτῆς βλέμματα, ἐν ἀπονεμῇ χάριτας ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς εὐθυμίας, μεθ' ἧς ἐωρτάζετο ἡ πτώσις τοῦ δεσπότη καὶ ἡ ἐπιστροφή τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Οὕτως ἡ φήμη διέδοσεν ἐπὶ τῶν ὄρεων τῆς Σκωτίας τὰς χαροποιὰς εἰδήσεις τῆς νίκης καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως, ὅτε ἡ τύχη τοῦ πολέμου ἐφάνη δυσμενῆς πρὸς τοὺς ἀρπαγὰς κατακτητὰς. Ἡ σημαία τοῦ Βρούκν ἐκύματιζεν ἐν θριάμβῳ ἐπὶ τοῦ ὄρους Λουδούν καὶ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Οὐρύ· τὸ ἀγγλικὸν αἶμα ἐπλημμύρει τὴν πεδιάδα τοῦ Δουγλάς· ὁ Ἐδουάρδος ἐπολέμει τὸν ἀγέρωχον Σαίν Τζών· τέλος, τὸ ἀντήχει πρὸς νότον ἡ πολεμικὴ κλαγγὴ τοῦ Ῥανδάλφ. Καθ' ἐκάστην ἡμέραν νέαι διηγήσεις πόλεων, φρουριῶν κατακτηθέντων· καθ' ἐκάστην ἡ φήμη νέα κατωρθώματα ἐξύμνει.

II.

Αἱ κλαι αὐταὶ εἰδήσεις ἴπτανται ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ πύργου τοῦ βαρῶνου μέχρι τῆς ταπεινῆς καλύβης τοῦ χωρικοῦ, διασχίζουσι δάση καὶ φθάνουσι διαταράττουσαι τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀγίας Βριγίττης κεκλεισμένων γυναικῶν. ὦ σὺ, ἧτις ὑπῆρξες ἄλλοτε εὐγενῆς πριγκίπισσα, προσφιλῆς Ἰσαβέλλα, ἥδη δὲ ἀπλή ἀδελφὴ ἐν αὐστηρότητι διάγουσα, εἰπέ ἡμῖν, ὁ διατάσων σε κανὼν νὰ φέρῃς τὸ μελανὸν κάλυμμα καὶ τὴν ἐξ ἐρίου ἐπωμίδα, ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ ἡ αὐστηρὰ ἡ ἀποστερησάσα σε τῶν ὠραίων σου μελανῶν πλοκάμων, εἰπέ μοι, σὲ καταδικάζει ἄρα γε, ἂν χαρὰ διαλάμπῃ εἰς τὸ ὕψος σου ὄμμα, ὅτε ὁ ῥαψωδὸς καὶ ὁ ὄδοιπὸρος σοὶ διηγῶνται πᾶν νέον τρόπαιον τοῦ ἀτρομήτου Βρούκν; Καὶ ποῖον τὸ προσηλὸς ὄν τὸ συμμετέχον τῶν ἀνητύχων σου ἐλπίδων, τῶν προσευχῶν σου;

Δὲν εἶνε, ὄχι, παρθένοι ἀνήκουσα εἰς τὸ σκότος τῆς Μονῆς, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ μακρὰ αὐτῆς κόμη καὶ ἡ συγκίνησις, ἧτις παρὰ τὴν θέλησίν τῆς δεικνύεται, ὅτε ἡ δόξα τοῦ γενναίου Ῥονάλδου ἀναμιγνύεται εἰς τὰς ἀφηγήσεις τῶν κατορθωμάτων τοῦ Βρούκν.

III.

Ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσε βεβαίως ὅτι μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τοῦ πύργου τῶν προγόνων του, πρώτη φροντίς τοῦ Βρούκν ὑπῆρξε ν' ἀποστείλῃ εἰς τὰ παράλια τοῦ Ἀρρὲν τὸν βωδὸν ἀκόλουθον. Ἐκεῖ ἡ μετεμφίσις τῆς Ἐδίθ δὲν ἠπάτησε πλέον τὴν Ἰσαβέ-

λαν καὶ οὕτως αἱ δύο παρθένοι ἀδελφικῶς ἀγαπώμεναι, διήρχοντο ὁμοῦ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἡσυχίᾳ τοῦ κελλίου τῆς μονῆς. Συναινέσαντος μετὰ πολλὰ τοῦ Βρούκν, ἡ Ἰσαβέλλα ἐφόρεσε τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα, καθιερωθεῖσα μοναχῆ, ἡ δὲ καλὴ Ἐδίθ ἀναλαβούσα τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ γυναικείου φύλου ἐμεινεν ἀγνωστος ἐν τῇ μονῇ, ἐνῶ ἡ Σκωττία ἀντελάλει τὸν κρήτον τῶν ὄπλων. Ἡμεῖραι, νύκτες ταχέως παρήλθον ἐν τῷ εἰρηνικῷ τοῦ τῷ ἀναχωρητηρίῳ.

IV.

Αἱ ἡμέραι αὐταὶ, οἱ μῆνες οὗτοι ἀπετέλεσαν ἔτη, ὅτε σπουδαῖαι εἰδήσεις ἐφθασαν εἰς τὰ παράλια τῆς μονῆς νήσου . . . Ἐξ ὄλων τῶν ἐν Σκωττία κατακτηθέντων ὑπὸ τῆς ἀπηνούς τοῦ Ἐδουάρδου Α΄. σπάθης, μόνος ὁ πρὸς βορρᾶν τοῦ Tweed πύργος τοῦ Στερλίγγ ἔμεινε εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ἐδουάρδου, καὶ τοῦτον οἱ στρατοὶ τοῦ Βρούκν ἐπολιόρκουν· συνωμολογήθη δὲ συνθήκη, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεχρεοῦντο νὰ παραδώσωσι τὸ φρούριον οἱ πολιορκούμενοι εἰς τὸν Βρούκν, ἂν δὲν ἤρχετο πρὸς βοήθειαν πρὸ τῆς παρμονῆς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας. Ἡ Ἀγγλία ἐξωπλίζετο, ταχυδρόμοι καὶ ἀγγελιαφόροι ἔτρεχον ἀπανταχοῦ ἐξαναγκάζοντες πρίγκιπας καὶ λόρδους νὰ μεταβῶσι φέροντες ἀσπίδα, ξίφος καὶ λόγχην παρὰ τὸν Κύριον αὐτῶν ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Bersich πρὸς διάλυσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Στερλίγγ. Ἡ προθεσμία ἐπλησίαζεν. Οἱ ἀγγλικοὶ στρατοὶ ἐπλησίασαν ἐν σπουδῇ καὶ παρετάχθησαν πρὸς πόλεμον. Εἰς τὰς τάξεις αὐτῶν εὕρισκοντο πάντες οἱ πεφημισμένοι ἱππότες καὶ πάντες οἱ ἀνδρεῖοι τῆς Ἀγγλίας τοξόται· ἡ χώρα πᾶσα ἀντηγάζε τὴν λάμπιν τῶν σημαίων, τῶν ξιφῶν καὶ τῶν ἀσπίδων. Δὲν ὑπῆκουσαν δ' εἰς τὴν πρόσκλησιν μόνον οἱ πολεμιστὰς τῆς Βρετανίας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἱππότες τῆς Neustrie ἤκουσαν αὐτὴν καὶ ἡ Γασκωνία προσέφερε τὸ περίφημον αὐτῆς ἱππικὸν, καὶ ἡ Οὐαλλία ἀπέστειλε τοὺς ὄρφανους αὐτῆς καὶ ἡ Connaught ἐξήμεσεν ἐκ τοῦ βάρους τῶν δασῶν καὶ τῶν ἐρήμων αὐτῆς πλῆθος φυλῶν, ἐφ' ὧν ἐβασίλευε ὁ τρομερὸς Eth O Connor.

V.

Μυκωμένη προχωρεῖ ἡ λαίλαψ τοῦ πολέμου ἐπαπειλούσα τὴν Καλιθονίαν· οὕτω τὰ συμπεκνούμενα νέφη ἀναστέλλουσιν ἐπὶ μικρὸν τὸν μέλλοντα ν' ἀποβῆσθαι χεῖμαρρον τῶν ὑδάτων, ἔως οὗ καταστῆ ἀφανὴς ὑπὸ τὰς μελανὰς αὐτῶν σπείρας, ἀνω τῆς κεφαλῆς τοῦ ὠχροῦ ὄδοιπόρου, ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς, Ῥοβέρτος δὲν εἶδε μὲ πεφοβισμένον ὄμμα δειλοῦ ὄδοιπόρου τὴν ἐπερχομένην τρικυμίαν! Ἀπόφασιν ἔχων ν' παλαίσῃ κατὰ μέτωπον πρὸς τὴν θύελλαν, διατάσσει πάντας τοὺς ἀναγνωρίζοντας τὴν ἰσχύν αὐτοῦ νὰ δράξωσιν ἀμέσως τὴν λόγχην καὶ τὸ ξίφος, παρατασσόμενοι πρὸς μάχην εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. ὦ! τίς δύναται νὰ ἀναφέρῃ τοὺς υἱούς πάντας τῆς δόξης, ὅσοι εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ πρόσκλησιν προσῆλθον ὑπερασπιστὰς τοῦ δικαίου; Πάντες διετέθησαν πρὸς πόλεμον, ἀπὸ τῶν ἀμμοδῶν πεδίων τῆς Σολουαίου μέχρι τῶν πεδιάδων τοῦ Μαρσχιάλ. Εἷς τῶν βασιλικῶν ἀγγελιαφῶρων ἐλθὼν νὰ καλέσῃ εἰς τὰ ὄπλα τὰς ζοφεράς κοιλάδας τοῦ Ἀρρᾶν, ἔφερον ἐκεῖ τὰς εἰδήσεις ταύτας. Ἄλλ' ἦτο ἐπίσης καὶ κομιστὴς μουσικοῦ τινος διὰ τὴν Ἰσαβέλλαν, ἧτις τὴν ἐπαύριον ἐκοινοποίησε τὸ μουσικὸν τοῦτο εἰς τὴν κόρην τοῦ Ἄδρν, μεθ' ἧς συνεπεριπάτει ὑπὸ τὰς ἀψίδας τῆς μονῆς.

VI.

Ἐγνωρίζεις, φιλάττη μου Ἐδίθ, πόσον χαίρω βλέπουσα τὴν συνάντησιν τῶν καρδιῶν ἡμῶν; Κρίνε λοιπὸν σὺ ὀπόσην λύπην αἰσθάνομαι ἀναγκαζομένη νὰ σοὶ ἀναγγείλω τὸν προσεχῆ ἀποχωρισμὸν ἡμῶν. Δὲν ἀρμόζει σοὶ τὸ κελλίον μονῆς, ἀλλ' ὕπαγε νὰ δοκιμάσῃς τὴν τύχην, δι' ἣν προωρίσθης. Μὴ θεωρῆς σεαυτὴν προδοθεῖσαν, ἐπειδὴ γνωρίζεις ὁ Ῥοβέρτος, ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἡ κόρη τοῦ Ἄδρν καὶ ὁ βωδὸς τοῦ ἀκόλουθος. Ὁ ἀδελφός μου γνωρίζων τὸ φύσει ἀστατον τοῦ ἀνθρώπου, προσεπάθησεν ἐπιμελῶς νὰ μαντεύσῃ πῶς ἤθελεν ἀποδεχθῆ ὁ Ῥονάλδος τὸν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν τῆς Ἰσαβέλλας, καθὼς καὶ τὴν πρότασιν αὐτοῦ, ὅπως σεβασθῆ τὰ δικαιώματα τῆς Ἐδίθ. Δι' ἀγάπην μου συγχώ-

ρησον τὸν 'Ρονάλδον ἂν ἐπρόφερε καὶ τινα παράπονα δυσταρεσκείας . . . Πρὸ πολλοῦ κατέλιπε τὰς ιδέας ταύτας· ἤδη ἠσπάσθη ἐκ νέου ὀλοτελῶς τὰς πρώτας αὐτοῦ σκέψεις, θρηνεῖ διότι ἐφάνη ἀπιστος . . . συγχώρησον αὐτὸν δι' ἀγάπην σου αὐτῆς . . .

VII.

— Ὄχι! ποτὲ δὲν θὰ πέσω κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Λόρδου 'Ρονάλδου εἰς τὸν πύργον του καὶ . . . — Ἄλλὰ περίμενε λοιπὸν νὰ τελειώσω ὅ,τι ἔχω νὰ σοι εἶπω. 'Ο καλὸς βασιλεὺς 'Ροβέρτος ἐπιθυμεῖ νὰ κρίνῃ ἰδίως ὄμμασιν ἡ Ἐδιθ περὶ τῆς μετανοίας τοῦ ἐραστοῦ αὐτῆς, μεταμφιεζομένη ἐκ νέου εἰς ἀκόλουθον. . . Ἐλευθέρα καὶ ἀσφαλῆς ὑπὸ τὴν βασιλικὴν του προστασίαν, ἂν ἐπὶ τέλους παραδεχθῆς τὴν γνώμην ταύτην, δύνασαι μετὰ ταῦτα νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν μονὴν χωρὶς ν' ἀναγνωρισθῆς καὶ νὰ ζήσης ἐδῶ καὶ ν' ἀποθάνῃς μετὰ τῆς Ἰσαβέλλας. Οὕτως ἐλάλησεν ἡ πριγκίπισσα. 'Ο βασιλεὺς 'Ροβέρτος δυνατὸν νὰ εἶχε καὶ πολιτικὸν τινα σκοπὸν· ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἐδιθ, δραπετεύσας εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπέθανεν ἐκεῖ, κατὰ συνέπειαν δὲ ὁ πύργος σὺν ταῖς γαίαις αὐτοῦ μετεβίβασαντο εἰς τὴν Ἐδιθ, ἥς τὰ πολυάρθμα κτήματα εἰς χεῖρας ἐρχόμενα τοῦ 'Ρονάλδου ἠδύνατο νὰ ἀνακουφίσωσι πολὺ τὸ κόμμα τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας.

VIII.

Τὸ συγχυσμένον βλέμμα τῆς Ἐδιθ καὶ τὸ ἐρύθημα αὐτῆς ἐπρόδιδον ἠδονὴν, αἰδῶ καὶ δειλίαν. Δὲν ἐνέδωκεν ὁμῶς ἄνευ ἀντιλογίας. « Ἐν πρώτοις ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἐφάνη ἀπερίσκεπτος κοινοποιήσασα τοιοῦτον μυστικὸν καὶ εἰς τρίτον πρόσωπον· ἐκτὸς τούτου πῶς ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κελλίου; . . . Πῶς ν' ἀποχωρισθῆ τῆς Ἰσαβέλλας; . . . Πῶς πάλιν ἐκ νέου νὰ μεταμφιεσθῆ; . . . Πῶς νὰ διακινδυνεύσῃ ἐν μέσῳ πολεμιστῶν; . . . Τίς τέλος θὰ προστατεύσῃ αὐτὴν ὁδοιποροῦσαν μὲχρι τοῦ στρατοπέδου; . . . τοῦλάχιστον ἔπρεπε νὰ παραχωρήσῃσιν αὐτῇ μικρὰν ἀναβολήν . . . » Ἡ Ἰσαβέλλα ὑπομειδιῶσα κρυφίως εἶδε καὶ ἐσυχώρησε τὴν πα-

νοργίαν τῆς συντρόφου αὐτῆς φοβουμένης μὴ φωραθῆ, ἐνδίδουσα εἰς τὴν πρώτην πρόσκλησιν τοῦ παραβλέψαντος αὐτὴν ἐραστοῦ.

IX.

Ὡ! μὴ τὴν μέμψεσθε! Ὄταν Ζέφυρος πνέῃ, τὰ φύλλα τῆς κερκίδος ταρασσονται· ὅταν ὁ ἥλιος δεικνύεται μετὰ βροχὴν τοῦ ἀπριλίου τὸ Ἴον ἀφεύκτως· λειποθυμεῖ· οὕτω καὶ ὁ ἔρωσ, μεθ' ὅλα τὰ δεινὰ καρδίας πασχούσης, ἀναζῆ μετὰ τῆς ἐλπίδος τῆς ἀναζωογονούσης αὐτόν! Μυρίαί γλυκεῖαι δικαιολογίαις ὑπερησπίσθησαν τὸν 'Ρονάλδον ἀπέναντι τῆς παρθενικῆς αἰδοῦς τῆς μνηστῆς αὐτοῦ. Ἐνωθεῖσα μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν γονέων τῆς ἀπὸ τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας, ὠρκίσθη πίστιν . . . Προσέτι ἡ θέλησις τοῦ κυριάρχου αὐτῆς ἐξεδηλώθη αὐτῇ τε καὶ ἡ περιουσία τῆς ἦσαν ὑπὸ τὴν βασιλικὴν προστασίαν . . . Τέλος ἀπόφασιν εἶχεν ὀλίγιστον χρόνον νὰ μείνῃ . . . μίαν μόνην ἡμέραν . . . φροντίζουσα καλῶς νὰ κρύπτηται ὑπὸ τὴν μεταμφίεσιν αὐτῆς, πρὸ πάντων ἀπὸ τοῦ 'Ρονάλδου . . . Μίαν ἔτι φοράν νὰ τὸν ἴδῃ ἐπόθει· οὐδὲν ἄλλο . . . Ὡ! μὴ μέμψεσθε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς! ἤθελε μόνον ν' ἀκούσῃ αὐτὸν προφέροντα τὸ ὄνομα Ἐδιθ! καὶ εἶτα θὰ ἐπέστρεφεν ἐν τῇ μονῇ τὴν γλυκεῖαν φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς ἀνάμνησιν, ὅτι ὁ 'Ρονάλδος μετενόησεν ἀπιστήσας! Ἄλλ' ἡ Ἰσαβέλλα βλέπουσα τὴν ὠχρότητα τῶν παρειῶν τῆς Ἐδιθ, γνωρίζουσα δὲ καλῶς ὅτι αὐτὴ ὑπέβη ἀκουσίως ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας τῆς Ἐδιθ, ἔγαιρε κρύφα, ὅτι ὁ χρόνος ἔμελλε νὰ παράσχη αὐτῇ τρόπον ἀποτίσεως τοῦ ἀκουσίου ἀμαρτήματος. Ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐφθασε. . . πολεμιστὰι τῶν ὀρέων τοῦ Ἀρρᾶν ἀνεχώρουν· ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Φίτς-Λεβίτς ἐπεφορτίσθη νὰ ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν Βρούκην τὸν βωβὸν Ἀμαδίαν, λαμβάνων ὅλας τὰς προσηκούσας φροντίδας εἰς ἀκόλουθον τρυφερῶς ὑπὸ τοῦ μονάρχου ἀγαπώμενον.

X.

Ὁ Βασιλεὺς ἐνόμισεν ὅτι ἡ ὥραία Ἐδιθ θὰ ἐπρόφθανε πρὸ τῆς συμπλοκῆς, ἀλλὰ θύελλαι καὶ κακὴ μοῖρα ἠργοποίησαν τὸ ταξίδιον αὐτῆς καὶ μόλις τὴν παραμονὴν

τοῦ πολέμου ἐφθασεν ἡ Ἐδιθ εἰς τὰ ὕψη τοῦ Gillies. 'Ο ὀρίζων ἦτο φλογισμένος ὡς κάμινος καὶ μακρὰν πολὺ, εἰς τὴν ἀπόστασιν δύναται τὸ βλέμμα νὰ φθάσῃ, δάσος λογχῶν ἐκυμαίνεται πολυαριθμῶν, ὡς οἱ στάχτες τοῦ φθινοπώρου. Οἱ στρατιῶται τοῦ Βρούκη ἦσαν διηρημένοι εἰς τέσσαρα σώματα· τὸ μὲν ἐν ἦτο τοποθετημένον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ἐπιφυλαττόμενον νὰ εὐκολύνῃ ἢ νὰ βοηθήσῃ τὰ ἄλλα τρία, ἄτινα ἀνώτερον τοποθετημένα ἐσχημάτιζον γραμμὴν ἐκτεινομένην ἀπὸ τοῦ ῥυακίου τοῦ Βαννὸκ μέχρι τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἀγίου Νινιάνου. Ἦσαν μὲν πράγματι ἀποχωρισμένα τὰ σώματα, ἀλλὰ συγχρόνως δὲν ἀπείχον πολὺ, ὥστε τὸ ἐν νὰ δύναται νὰ βοηθῇ τὸ ἕτερον. Πέραν διεκρίνετο ὁ Ἄγγλικὸς στρατὸς, δεικνύων πλῆθος συμπλεγμένων λογχῶν, ὧν ἀδύνατον ἦτο νὰ διακρίνῃ τις τὰ ἄκρα ἢ τὰς βάσεις. Τὰ ξίφη, οἱ πελέκει, αἱ σημαῖαι συνεσφιγμέναι στενῶς ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύνοντος ἡλίου, εἰς δὲ τὸ σημεῖον ὅπου ὁ οὐρανὸς συνέπιπτε μετὰ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου παρετρεῖτο ἡ ἀντανάκλασις τοσοῦτων πανοπλιῶν, ὥστε ἐφαίνοντο αὐταὶ ὡσεὶ χανόμεναι ἐν τῷ γλαυκῷ ὀρίζοντι.

XI.

Ἡ νέα κόρη κατέβη τὸ ὄρος, πτοηθεῖσα ἐκ τῶν πολεμικῶν τούτων προπαρασκευῶν διέσχισεν ἐν πρώτοις τὸ τῆς ὀπισθοφυλακῆς σῶμα· ἐκεῖ εὐρίσκοντο οἱ πολεμιστὰι τοῦ Καρρῆν καὶ τοῦ Ἄϊρ μετὰ τοῦ Λεννύξ καὶ τοῦ Λανάρη καὶ τῶν λοιπῶν Δυτικῶν ὀπλαρχηγῶν· ἐκεῖ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν νησιωτῶν παρεταξαν τὰς πολυαριθμοὺς αὐτῶν μανδυοφορούσας συμμορίας. Ἐν τῷ κέντρῳ ὑψοῦτο ἀγερώχως ἡ βασιλικὴ τοῦ Βρούκη σημαία· ἐπίσης διεκρίνετο καὶ ἡ τοῦ 'Ρονάλδου φέρουσα ὡς σήματα τριήρη μὲ κώπας καὶ ἰστία. Περιέργον ἀντίθεσιν ἐσχημάτιζον αἱ πανοπλῖαι καὶ οἱ ἀλυσιδωτοὶ θώρακες τῶν πολεμιστῶν μετὰ τῶν σπαθῶν, τῶν σκιαδίων καὶ τῶν περοθυσσάνων τῶν πολεμιστῶν τῶν νήσων 'Βριδῶν. Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἡ Ἐδιθ δὲν εἶχεν ἴδει τὴν στόλην τῶν ὀρειῶν, τὴν πενηλιμένην αὐτῇ, καὶ ὁμῶς ἐν μέσῳ τῆς

πληθούς ἕνα μόνον πολεμιστὴν ἀναζητεῖ. . . ἀλλ' οὗτος ἦτο μακρὰν καταγιγνόμενος εἰς τὰς προπαρασκευάς. . . Ἐν τούτοις τὸ τεθλωμένον αὐτῆς ὄμμα ὑπὸ ἐρωτικῶν σκέψεων παρετήρησε τὴν ἀλαζῆνα κυματίζουσαν εἰς τὸν ἀέρα σημαίαν· ἐβρίψε βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀπειραριθμῶν λόχων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀνελογίσθη τὰς φοβεράς περιπετείας τοῦ πολέμου.

XII.

Ὁ Φίτς-Λεβίς ὠδήγησε τὸν Ἀμαδίαν εἰς τὸ κέντρον τῆς στρατιωτικῆς γραμμῆς. Τὸ σῶμα τοῦτο συγκεῖμενον καθ' ὀλοκληρίαν ὑπὸ πεζικοῦ ἐφαίνετο σωρὸς συμπεπυκνωμένους λαμπουσῶν λογχῶν. Ἡ Ἐδιθ καὶ ὁ ὀδηγὸς αὐτῆς διευθύνονται πρὸς τὸ μέτωπον τῆς πρώτης γραμμῆς. Ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην σταματῶσι, διότι ὁ μονάρχης προχωρήσας εἰς ἀπόστασιν βολῆς βέλους διήρητο κατὰ μέτωπον πρὸ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐξετάζων τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ τακτοποιῶν τὰς ἰδικὰς του γραμμὰς. Ἦτο μόνος κεκαλυμμένος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ὑπὸ λαμπρᾶς σιδηρᾶς πανοπλίας· δὲν ἐπέβαινεν ἔτι τοῦ πολεμικοῦ ἵππου αὐτοῦ, ἀλλ' ἐχρᾶτο ἠπιωτέρῳ τινὶ ἵππῳ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς μάχης. Διάδημα χρυσοῦν περιεκόσμηε τὸ σιδηροῦν κρᾶνος αὐτοῦ, φέρον ἐπὶ τοῦ κορυμβοῦ τὴν χειρίδα τοῦ δ' Ἀργεντίνης ῥάβδον ἀρχηγίας· δὲν ἐκράτει, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς πέλεκυν φοινικόν. Οἱ Ἄγγλοι ἔστησαν κατὰ μέτωπον εἰς βολὴν τριῶν βελῶν ἀπόστασιν, καὶ ἀνεπαύθησαν ἐπὶ μικρὸν ἔνοπλοι πρὸς συμπύκνωσιν καὶ τακτοποίησιν τῶν γραμμῶν αὐτῶν. Ἐφαίνοντο συνδιασκεπτόμενοι ἂν ἔπρεπε νὰ προσβάλλωσι τὴν αὐτὴν ἐσπέραν, ἢ νὰ περιμένωσι τὴν αὐγὴν τῆς ἐπαύριον.

XIII.

Λαμπρὸν, ἀλλὰ καὶ τρομερὸν ἦν τὸ θέαμα τοῦ στρατοῦ τούτου, οὗτινος ὁ σιδηρὸς ἔλαμπε καὶ χρυσοῦς ἠκτινοβόλει, τὰ ξίφη καὶ οἱ πελέκει περιεπλέκοντο, ἀνωθεν δὲ ἐκυμάτιζον κόρυμβοι καὶ σημαῖαι! διότι ἐκεῖ παρευρίσκειτο ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῶν λόρδων. Τίς ἠδύνατο νὰ προμαντεύσῃ τὴν μέλλουσαν ἀτυχίαν

τοῦ μονάρχου τούτου, βλέπων ἤδη αὐτὸν περιζωννύμενον ὑπὸ πασῶν τῶν δυνάμεων τοῦ βασιλείου αὐτοῦ; . . . Ἰστατο ἐπὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ ὡς ἀληθῆς ἵπποτης, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἔλαμπε φλόξ εὐγενῆς τῶν Πλανταγενέτων. Τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἀόριστον καὶ ἀπλαγῆς ἐξωγοεῖτο εἰς τὴν θεάν τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς λόγχης. Ἄγνωρίζεις, εἶπεν εἰς τὸν δ' Ἀργεντίνην, τὸν τακτοποιῶντα τὰς ἐχθρικές γραμμάς ἵπποτην;—Ἡ ἐπὶ τοῦ κορῦμβου αὐτοῦ χεῖρις δεικνύει ὅτι ὁ Βρούκης εἶνε οὗτος, Μεγαλειότατε.—Καὶ θὰ τολμήσῃ ὁ προδότης ν' ἀψηφήσῃ ἀτιμωρητὴ τὴν παρουσίαν καὶ τὰς σημαίας ἡμῶν;—Μὴ σας κακοφανῇ Μεγαλειότατε, εἶπεν ὁ δ' Ἀργεντίνης, ἂν ὁ Βρούκης ἵππευσεν ἵππον, ὡς τὸν ἰδικόν μου, ὥστε ἡ πάλῃ νὰ ἦνε ἴση, ὅπως ὑπὸ τῶν κανόνων τῶν καλῶν ἵπποτῶν ἀπαιτεῖται, μόνῃ ἐπιθυμίᾳ μου θὰ ἦτο νὰ διασταυρώσῃ μετ' αὐτοῦ τὴν λόγχην.—Οἱ κανόνες τῶν ἵπποδρομιῶν, ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς, δὲν ἀρμόζουσιν εἰς ἡμέραν πολέμου. . . . πῶς; Ὁ ἀψηφήσῃ ἀτιμωρητὴ ὁ ἀντάρτης τὴν ὀργὴν μου; Ἐμπρός, ἔμπρός! καθαρῶς τὸ ἔδαφος ἀπὸ τοῦ ἀντάρτου». Εἰς τὸ σημεῖον τοῦ βασιλέως Ἐδουάρδου ὁ σὶρ Ἐβρίκος Βουν ὄρμηξ ἐκ τῶν γραμμῶν.

XIV.

Ὁ Ἐβρίκος ἦτο ἐκ τοῦ εὐγενεοῦς τοῦ Χερσεφόρτου αἵματος, κατήγετο ἀπὸ γενεᾶς πεφημισμένης ἐπὶ ἵπποτικῇ ἀνδρείᾳ. Ἐν ἀκαρεὶ κεντᾷ τὸν ἵππον αὐτοῦ, προτείνει τὴν λόγχην καὶ ταχὺς ὡς βέλος ῥίπτεται κατὰ τοῦ Βρούκη. . . Ὡς βράχος ἀκίνητος, ἐφ' οὗ τὸ ἐξηγριωμένον κύμα σπᾶ, ὁ Βρούκης στερρῶ τῷ βήματι τὸν ἀναμένει. . . Αἱ καρδίαι πάντων ἐπαλλον, οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων ἐθαμβώθησαν ὁ ἵππος ὀρμήσας ὡς ἀστραπὴ ἐπέπεσε κατὰ τοῦ Βρούκη, πρὶν ἢ ἡ καρδία λάβῃ τὸν καιρὸν νὰ ἀποτείνῃ εὐχὴν τινα, πρὶν ἢ τὸ ὄμμα φίψῃ ἐν βλέμμα. Ἄλλ' εὐθέως ὁ Βρούκης παραμερίζων ἀπέφυγε τὴν λόγχην τοῦ ἵπποτου ὁ σὶρ Ἐβρίκος ἐξηκολούθησε τρέχων ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ πολὺ! . . . Ὁ βασιλεὺς ἐγειρόμενος ἐπὶ τῶν ἀναβολῶν κατέφερε κατὰ τοῦ Βουν

τὸν πέλεκυν καὶ τοῦτο ὑπῆρξε . . . τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον κτύπημα τῆς ἀστραπῆς ὁμοίας ταύτης πάλῃς. . . Τὸ κτύπημα ἦν τόσῳ ἰσχυρόν, ὥστε τὸ κράνος ἔσπασεν ὡς λεπτοκάρυον, ἡ δὲ χεὶρ τοῦ πελέκεος ἐσχίσθη μέχρι λαβῆς. Ὁ ἵππος πτοηθεὶς ἀνεπήδησε, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἵππεως καθέπεσεν ἄπνουν. Οὕτως ἐχάθη τὸ πρῶτον θῦμα τῆς αἱματηρᾶς ταύτης ἡμέρας.

XV.

Ὁ μονάρχης εἶδε μετ' ἐλέους τὴν γῆν ὅπου ἔκειτο ὁ ἐχθρὸς ἔστρεψεν εἶτα τοὺς χαλινούς τοῦ ἵππου καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Οἱ ἀρχηγοὶ περικυκλοῦσιν αὐτὸν, μεμφόμενοι τὴν ἀπερισκεψίαν, μεθ' ἧς ὁ βασιλεὺς ἐξέθετε ζῶην τοσοῦτον πολῦτιμον εἰς τὴν λόγχην τυχοδιώκτου. Ὁ βασιλεὺς ἐξετάζει τὴν λαβίδα τοῦ ὄπλου αὐτοῦ καὶ ἀπαντᾷ ἀμελῶς: «Τὴν ἀνοησίαν μου ἐπλήρωσα διὰ τὴν προσγενομένης μοι ἀπωλείας, ἔθραυσα τὸν καλόν μου πέλεκυν. . .» Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ Φίτς-Λεδὶς κλίνων βαθέως ἐξεπλήρωσε τὴν ἐντολὴν τῆς ἰσαβέλλας ἡ Ἐδὶθ ὑπὸ τὸν μετασχηματισμὸν αὐτῆς ἔμενεν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν τὴν μορφὴν τῆς ἐρυθριῶσαν. Τὸ μέτωπον τοῦ μονάρχου ἤλλαξεν ἔκφρασιν ἀπέριψε μακρὰν τὸν αἱματοβαφῆ πέλεκυν καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν ὑποτιθέμενον ἀκόλουθον. Τὸ ὄμμα δὲν ἔλαμπε πλέον τρομερόν, ὅπως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πάλῃς ἔλαβε μετ' ἀγαθότητος καὶ μεθ' ὕφους εὐμενοῦς τὴν χεῖρα τοῦ ἀσθενοῦς καὶ δειλοῦ παιδίου.

XVI.

«Μὴ φοβοῦ οὐδὲν, Ἀμαδίνα!» εἶπεν ὁ μονάρχης καὶ ἐψιθύρισε σιγαλὰ: «Ἐξἄκοι- λούθει φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτό. Ἡ τύχη εἶναι κατὰ τὸ σύνθηρος δυσμενῆς καὶ εἰς ἀμφοτέρους ἡμᾶς, ἦλθες δὲ ἐνταῦθα εἰς στιγμὴν ἐπικινδύνου ἀβεβαιότητος ἄλλ' ἐντὸς ὀλίγου θὰ δοθῇ πέρας, διότι νικηθεὶς ἡ νικητὴς θὰ μένω ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἐπίστρεψον ἐκεῖ εἰς τὸ ὄρος, ὅπου πάντες οἱ ἄσπλοι εὐρίσκονται. . . Φίτς-Λεδὶς, τὸν ἐμπιστεύομαι εἰς σέ. . .» Ἄν ἐπιτύχωμεν, ἔχει καλῶς θὰ συναντηθῶμεν καὶ πάλιν

ἄλλως, πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς παρὰ τῇ ἰσαβέλλᾳ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀβράν διότι καὶ ὁ Ἀβρόδος Ῥονάλδος ὠρκίσθη νὰ μὴ ἐπανίδῃ ποτὲ τὴν ἀξίεραστον κόρην τοῦ Ἀδρῶν (τὸν θησαυρόν, ὃν ὑπὲρ πᾶν ἐπὶ τῆς γῆς ποθεῖ) ἂν πρὸ τοῦ τέλους τῆς μάχης παύσῃ βοηθῶν τὸν Βρούκην καὶ τὴν Σκωτίαν. . . Ἰδοῦ, αἱ σάλπιγγες ἠχοῦσι συγχῶρει ἂν ταχέως σὲ ἐγκαταλείπω. . . χαῖρε. . . χαῖρε.» Προσέθεσε δὲ μετ' ἀσθενοτέραν φωνήν: «Θάρρει! . . χαῖρε, καλὴ κόρη!»

XVII.

«Ποῖον τὸ νέφος ἐκεῖνο ἐν μέσῳ τοῦ ὀποίου λάμπουσιν αἱ λόγχοι καὶ ἀντηχοῦσιν αἱ σάλπιγγες, . . ἐκεῖνο ὅπερ προχωρεῖ νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀριστερὰν ἡμῶν πλευρὰν; ἔκραξεν ὁ μονάρχης πρὸς τὸν κόμητα Μοργαυ διερχόμενον ἔριππον. Ὁ ἐχθρὸς σὲ καταλαμβάνει. Ῥανδὸλφ, ὁ στέφανός σου θὰ ἀπολέσῃ τὸ λαμπρότερον ἄνθος αὐτοῦ.» Ὁ κόμης καταβιάζων τὴν προσωπίδα τῆς περικεφαλαίας του ἀπήντησεν: «Ὁ στέφανός μου θὰ ἀνθήσῃ, ἄλλως ὁ βίος μου θὰ μαρανθῇ. . . Προσέλθετε, πιστοὶ τοῦ Ῥανδὸλφου! . . .» Καὶ ὀρμῶσιν ὡς ἀστραπὴ κατὰ τοῦ προχωροῦντος ἐχθροῦ. «Βασιλεῦ, εἶπε τότε ὁ εὐγενῆς Δουγλάς, Ὁ Ῥανδὸλφος καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ εἶνε εἰς κατὰ δέκα ἐπιτρέψόν μοι νὰ τρέξω εἰς βοήθειαν!—Μὴ κινήσαι ἄς ἐπανορθώσῃ ὅπως δύναται τὸ λάθος αὐτοῦ δὲν θέλω νὰ ἐξἄδυνατίσω τὴν γραμμὴν μου. . .» Τὴν στιγμὴν ταύτην ἀντηχοῦσιν αἱ φωναὶ τῆς συμπλοκῆς καὶ ἡ καρδία τοῦ γενναίου Δουγλάς πάλῃς. «Βασιλεῦ, λέγει, δὲν δύναμαι, νὰ ὑπομένω, ἀκούων σημαίνουσιν τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ γενναίου Μοργαυ!—Ἵπαγε λοιπὸν. . . ἀλλὰ σπεύσον τὴν ἐπιστροφὴν σου. . .» Ὁ Δουγλάς μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ὤρμησεν, ἀλλ' ἄμα ἔβησεν εἰς τὴν κορυφὴν λόφου τινος ὁ James τὸν ἐσταμάτησεν: «. . Ἰδὲ, ἀνέκραξεν, οἱ Ἄγγλοι τρέπονται εἰς φυγὴν, ὁ κόμης ὑπῆρξε νικητὴς. Ἰδὲ, ἡ σημαία του ὑψοῦται ἐκεῖ, ἄνω τῆς συμπλοκῆς, ἐν μέσῳ τῶν ἀναπηδῶντων ἵππων, ἐστερημένων τῶν κυρίων αὐτῶν. Ἄς σταθῶμεν ἡ παρουσία μας θὰ ἐλαττώσῃ τὴν δόξαν, ἢν ἀργὰ εἶνε πλέον

ὅπως συμμερισθῶμεν. . .» Ὁ Δουγλάς ἐπέστρεψεν, ἐντὸς δὲ μικροῦ διεδόθη ἡ εἶδησις, ὅτι φονευθέντος τοῦ Δαῦνκούρτ ὑπὸ τοῦ Ῥανδὸλφου, οἱ Ἄγγλοι ἵπποις ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν ἐν σπουδῇ. Μετὰ τῆς ἀψιμαχίας ταύτης ἐτελεύτησε καὶ ἡ ἡμέρα, οἱ δὲ δύο στρατοὶ διατηροῦντες τὴν ἐμπόλεμον τάξιν, διήλθον ἐκατέρωθεν τὴν νύκτα ἔνοπλοι.

XVIII.

Ἦτο ὠραία νύξ τοῦ Ἰουνίου ἡ σελήνη διέτρεχε τὸν ἀνέφελον οὐρανόν, ῥίπτουσα τὰς παιζούσας ἀκτῖνάς της ἐπὶ τῶν φαιδρῶν κλιτύων τοῦ Demayet, οἱ πύργοι τοῦ Στερλγγῆ φωτίζοντο, εἰς τοὺς πρόποδας δ' αὐτῶν τὰ κύματα τοῦ ποταμοῦ ἐκυλόντο ἐλικοειδῶς ὡς τόσα νήματα ἀργυρᾶ. Ἄστρον γαλήνιον τῆς νυκτὸς, θλιβερόν σὲ ἀνέμενε θέαμα κατὰ τὴν προσεχῆ σου περιοδείαν ὄπλα τεθραυσμένα, σημαῖαι ὡς ῥάκη ἐσχισμένοι, πεδιάς ἐρυθρᾶ ἐκ τοῦ αἵματος, μέλη ἀνθρώπων καὶ ἵππων σφραγιασθέντων, πτώματα πολλὰ κυλιόμενα ἐπὶ τῶν κυμάτων καὶ δυστυχεῖς τετραυματισμένοι ματαίως γογγύζοντες, ἰδοῦ τί θὰ ἐφαίνοντο εἰς τὸ ὠχρόν σου φῶς! . . Ἄλλ' ἀκούσατε τὰς ἀντηχοῦσας ταύτας φωνὰς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἄγγλων ὁποῖος θόρυβος μετὰ τὸ τέλος εὐθύμου συμποσίου, ἐνῶ ὁ τῶν Σκώτων στρατὸς ψιθυρίζει εὐχὰς, προδιατιθέμενος διὰ τὴν πρωϊνὴν λειτουργίαν! Οἱ μὲν πολυάριθμοι πεποιθότες εἰς τὰς δυνάμεις αὐτῶν ἀλαζὸν ἐγειροῦσι μέτωπον, οἱ δὲ ἐξ οὐρανοῦ ἀναμένον βοήθειαν, τὸ μικρὸν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν θεωροῦντες! . .

XIX.

Τὸ ὄρος τοῦ Gillie ὑπέρκειται τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐκεῖ ἡ Ἐδὶθ μένει μετὰ τῶν δούλων καὶ τῶν ἀκολουθῶν τῶν ἀνικάνων πρὸς πόλεμον, ὃν βλέπουν μακρόθεν. Ὡ! μετὰ πόσης ἀγωνίας βλέπει ἡ Ἐδὶθ ὑποφωσκούσας τὰς πρώτας ἀκτῖνας τῆς αὐγῆς! Ὁ ἥλιος ἤδη φωτίζει τὸν Ochils καὶ τὰ ὕψη τοῦ Demayet. Τί τοῦτο, ὅπερ ἤδη ἀκούεται; μὴ εἶνε τὸ ἐωθινὸν ἄσμα τοῦ κορυδαλοῦ; μὴ τοῦ ἐρωδιοῦ ἢ ὑπόκωφρος φωνῆ; Ὁχι! ὁ μεμακρυσμένος ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον ὀξύς ἤχος τῆς σάλπιγγος μετὰ τῆς βροντῆς

μάχη συνάπτεται. Τότε ἡ δύναμις τοῦ Δουγλᾶς τίθεται εἰς δοκιμασίαν· τότε καταφάνεται ἡ λαμπρὰ ἀξία τοῦ 'Ρανδόλφ' τοῦ Ἐδουάρδου Βρούκη ἡ ἰκαίότης ἀναδείκνυται ἀνταξία τοῦ βασιλικοῦ αἵματος τῆς Σκωτίας. Οἱ Σκῶτοι ἀνθίστανται ἀπαθῶς· οἱ Ἄγγλοι προσβάλλουσι μανιωδῶς· Ὡ! πόσαι περικεφαλαίαι πίπτουσι κατὰ τὴν φοβερὰν ταύτην συμπλοκὴν! Πόσων ἵπποτῶν αἷμα ποτίζει τὴν γῆν!

XXV.

Οἱ μαχομένοι ἐπάλαιον σῶμα πρὸς σῶμα ἐκ τοῦ συστάδην· κτυπήματα διαδέχονται ἄλλα κτυπήματα· αἱ οἰμωγαὶ τῶν πιπτόντων ἀπεπνίγοντο ὑπὸ τῆς κλαγγῆς τῶν ὄπλων ἢ ὑπὸ τῶν πολεμικῶν φωνῶν. Οὕτω δ' ἀπέθνησκον ἀδιακρίτως λησμονημένοι οἱ ἥρωες τοῦ Νότου καὶ οἱ πολεμιστὰί τῆς Σκωτίας. Φεῦ! Πόσοι διάφοροι λόγοι ἐξήναπτον τὸ θάρρος κατὰ τὴν τρομερὰν ταύτην συμπλοκὴν! Ὁ μὲν ἀπόγονος λαμπρᾶς οἰκογενείας ἀπέθνησκεν ὑπὲρ τῆς δόξης, ὁ δὲ πατριώτης ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῆς πατρίδος τοῦ ὀϊπότης, ἵνα δείξῃ τὴν μὴ φημισθεῖσαν ἔτι γενναιοσύνην αὐτοῦ, ἄλλος ἵνα κερδήσῃ τὸν ἔρωτα τῆς ἐρωμένης του, τινὲς τέλος ἐπολέμουν ἕνεκα φοβερᾶς δίψης αἵματος, διότι οὕτως ἐσυνείθισαν, ἢ διὰ τὴν ἐπιδειξώσιν ἀνδρίαν. Πάντες ὁμοίως, φονεῖς ἄγριοι ἢ γενναῖοι στρατιῶται, εὐγενεῖς ἢ ὑπήκοοι, πάντες ἠκολούθουν τὴν πρῶταν ἐκείνην τρομερὰν ὁδόν, τὴν πρὸς τὸν τάφον ἄγουσαν.

XXVI.

Ἡ ὁρμὴ τῶν μαχομένων ἐξασθενεῖ κατὰ μικρὸν, μολοντί τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης εἶναι ἐκκρεμῆς εἰσέτι. Ὁ ἥλιος ἤδη μεσουρανεῖ σχεδόν· πυκνὰ νέφη κόνεως περιδινοῦνται πανταχόθεν· τὰ δὲ κτυπήματα καθίστανται ἀσθενέστερα, ὀλιγώτερα. Ὁ Δουγλᾶς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ξίφους τοῦ ὀϊπότης· Ὁ 'Ρανδόλφ' σπογγίζει τὸ αἰμοστάζον μέτωπον αὐτοῦ· οὐχ ἦττον κεκοπιαιότες εἶναι καὶ οἱ πολεμιστὰί τοῦ Νότου, διότι ἀπὸ τῆς αὐγῆς διαρκεῖ ἡ μάχη· ὁ ῥωμαλέος Ἐγγρεμόντ ἀναγκάζεται νὰ σταματήσῃ ὅπως ἀναλάβῃ πνοὴν· ὁ Βασάν ἀνεγείρει τὸ προσωπεῖον τῆς περικεφαλαίας τοῦ ὀϊπότη· ὁ Μοντάγ

ἀφίνει τὴν λόχην καὶ σοῦ, ὦ γενναῖε Βέρ, τὸ ξίφος φεύγει ἀπὸ τῶν χειρῶν· τὰ κτυπήματα τοῦ Βέρκλεῦ εἶναι ἦττον συχνά· τὸ δὲ κέρασ τοῦ Πενβρῶκ δὲν ἔχει ζωηρῶς ὡς ἐν ἀρχῇ· Ἀργεντίνη, ἡ σπάθη σου ἐπανέρχεται εἰς τὸ πλευρόν· μόλις δ' ἀκούεται ὁ Περσὺ, ἐξακολουθῶν νὰ κράζῃ — ἐμπρὸς γενναῖοί μου. —

XXVII.

Ὁ Βρούκης ὡς ἄγρυπνος πρῶτος παρετήρησε τὴν καταπράυνσιν, ἐνῶ μικρὸς ἔτι ἀγῶν ὑπελείπετο διὰ τὴν ἐλευθερωτὴν ἡ Σκωτία· «Πρίγκηψ, εἶπεν ὁ 'Ρονάλδος, ἔχω ἐν σοὶ πεποιθήσιν σταθερὰν ὡς ὁ βράχος τοῦ Ἀῦλσᾶ, ῥίφθητι κατὰ τῶν ἐχθρῶν μετὰ τῶν ὀρεινῶν, ἐνῶ ἐγὼ θὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὀπλιτῶν μου, τῶν στρατιωτῶν τοῦ Καρρίκ'· τρεῖς ὄψεαι ἀμφοτέρωθεν πρὸς μάχην!» Καὶ εὐθέως αἱ λόγχαι προτείνονται. τὰ ξίφη ἀστράπτουσι εἰς τὸν ἥλιον, ἡ σάλπιγξ ἔχει φλέγουσα ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ τὰς καρδίας, ἡ δὲ βροντώδης φωνὴ τοῦ βασιλέως 'Ροβέρτου διακρίνεται λέγουσα· «Ἐμπρὸς, λόγχαι τοῦ Καρρίκ, ἀπρόλλυνται οἱ Ἄγγλοι· ἵπτασθε, γενναῖα τέκνα τοῦ Ἰνισγάιλ! Ὁ ἐχθρὸς ὀπισθοχωρεῖ! ἄς πολεμήσῃ ἕκαστος ὑπὲρ τοῦ πατρὸς του, ὑπὲρ τοῦ τέκνου, ὑπὲρ τῆς συζύγου, ὑπὲρ τῆς Σκωτίας, ὑπὲρ ἐλευθερίας!»

XXVIII.

Ἡ νέα αὕτη προσβολὴ ἀναγκάζει τοὺς ἐχθροὺς νὰ ὀπισθοχωρήσωσι τριάκοντα βήματα, καταλείποντας ἐντὸς λίμνης αἷματος τοὺς εὐγενεῖς αὐτῶν στρατιώτας· μόλις ὁ Ἀργεντίνης ἀνυψοῖ ἀκόμη τὴν ἀσπίδα ἐφ' ἧς διακρίνεται ὁ ἐρυθρὸς σταυρὸς· συναθροίζει τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ, σχηματίζει ἐκ νέου τὰς ἀραιωθείσας φάλαγγας, καὶ ἀντιτάσσει μέτωπον στρατοῦ οὐκ εὐκαταφρονήτου. Συνέπεια τῶν προσπαθειῶν τοῦ ὑπῆρξε βραχεία πάλη, ἀλλὰ τρομερὰ, λάμψις ζωηρὰ, ἀλλὰ μικρᾶς διάρκειας. Ἡ ὠραία Ἐδιθ ἤκουσε τὰς χαρμωδύνας κραυγᾶς τῶν ἀνδρῶν τοῦ Νότου, εἶδεν αὐτοὺς ἐπανορθοῦντας τὴν καταστροφὴν τῶν, ἀκούει τὰς σάλπιγγας αὐτῶν ἠχοῦσας θριαμβευτικῶς, ἅμα δὲ καὶ θλιβερῶς. Οἱ ἐκ νέου συναθροισθέντες στρατιῶται φαίνονται εἰς τὰ

θελούμενα αὐτῆς ὄμματα ὡσεὶ μέλλοντες· νὰ περικυκλώσωσι τοὺς νηπιώτας· «Θεὸ μου ἀνακράζει· ἡ πάλη ἐπαναλαμβάνεται καὶ μένουσι ἀβοήθητοι ἐκεῖ οἱ στρατιῶται! Ὡσεῖς! οἱ θεόμενοι μετ' ἀδιαφορίας τὴν κρουσίαν, οἱ βλέποντες τοὺς συμπατριώτας ἡμῶν ἐν τοιοῦτῳ κινδύνῳ, ἔχετε λοιπὸν ἐκ λίθου τὰς καρδίας; . . .»

XXIX.

Τὸ πλῆθος, τὸ θεωροῦν μακρόθεν τὴν πάλην, μὴ δυνηθὲν νὰ ταχθῇ μετὰ τῶν παλαιόντων, μετὰ συγκινήσεως παρετῆρει ἀγῶνα, ὅν ὁ Βρούκης ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῶν δικαιοματιῶν τῆς Σκωτίας. Αἰσθημα πατριωτισμοῦ ἀνεφλόγιζε τὰς καρδίας πάντων, γερόντων καὶ παιδίων, ἱερέων καὶ λαϊκῶν, ἐλευθέρων καὶ ὑπηκόων· καὶ αἱ γυναῖκες αὐταὶ ἐξέτειναν χεῖρα πρὸς πέλεκυν ἢ πρὸς ξίφος, ἀλλ' ὅτε ἤκουσαν τὸν ἄλαλον Ἀμαδίνον, ἀναλαμβάνοντα τὸν λόγον καὶ ζωपुरοῦντα τὸ θάρρος τῶν περὶ αὐτὸν, φρενήτις ἀληθῆς κατέλαβε τὸ πλῆθος· «Ἐπιτακτα θαύματα καταδεικνύουσι τὴν δειλίαν ἡμῶν, ἀνακράζουσι πανταχόθεν· βωβὸς ἀνακαλεῖ ἡμῖν τὰ χρέη· ὁ ἀποδίδων τὴν φωνὴν εἰς ἄλαλον, βεβαίως δύναται νὰ δώσῃ δύναμιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς. Δι' ἡμᾶς, καθὼς καὶ διὰ τοὺς κυρίους ἡμῶν, ἡ Σκωτία εἶναι ἡ πάτριος γῆ, ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας· εἰς ἡμᾶς καθὼς καὶ εἰς τοὺς κυρίους ἡμῶν ἐναπόκειται ἡ ἐκδικησις τῆς ἐξυβρισθείσης ἡμῶν πατρίδος· ὅπως οἱ κύριοι ἡμῶν, ἐλευθερίαν ἢ θάνατον μόνον ποθοῦμεν. Εἰς τὰ ὄπλα! Εἰς τὰ ὄπλα!» Καὶ ἐν τῷ ἅμα δρᾶττουσι πελέκει, λόγχαι, ῥάβδους καὶ νέον συγκροτημένον στρατὸν ὁμοῦσι κατὰ τῶν ἐξηνητημένων στρατῶν τῶν Ἀγγλίας.

XXX.

Δισκορπισμένοι ἤδη ἐν τῷ πεδίῳ ἐναντίον τῶν διαταγῶν καὶ τῶν παρακλήσεων τῶν ἀρχηγῶν τῶν οἱ ἵπποι τῆς ἐχθρικής ὀπισθοφυλακῆς ἐκυμαίνοντο ἐν ἀταξίᾳ, ἀσθενῶς πλέον ἀνθίσταμενοι. Ἰδόντες δὲ καὶ νέον στρατὸν πλήρη ζωῆς καὶ θάρρους ἐπερχόμενον, διέβριζαν τὰς γραμμάς καὶ οἱ πολμηρότεροι αὐτοί. Ὡ! ἀποδώσωμεν τὰ δίκαια τῷ δυστυχῆ Πρίγκηπι. Μάτην ὁ Ἐδουάρδος ῥιπτόμενος ἐν μέσῳ τῶν λογ-

χῶν, ἀνέκραξεν· «Αἰσχύνῃ, ἀπέλιπες δειλοί!» Μάτην ἠπείλησε, μάτην ἐκλαυσε, τίλλων τὴν κόμην αὐτοῦ, καὶ καταρῶμενος τὴν ἀνανδρίαν τῶν στρατιωτῶν του· Ὁ Πενβρῶκ τὸν ἔσυρε μακρὰν τῆς ὀλεθρίας πεδιάδος, ἀρπάσας ἐκ τοῦ χαλινοῦ τὸν ἵππον του. Ὁ Ἀργεντίνης ἀνέβη μετ' αὐτῶν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, πέραν ταύτης ὁμοῦ δὲν τοὺς ἠκολούθησε. «Ἐπισχέθην ἐν πίστει νὰ μείνω εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, εἶπε· δὲν θέλω νὰ ζήσω ἐν ἀτιμῇ, διὸ πρέπει νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν μάχην. Σπεύσον, φύγε, ὦ βασιλεῦ μου, διότι ἰδοὺ ὁ ἀγέρωχος Δουγλᾶς σὲ καταδιώκει· ἀναγνωρίζω τὴν σημαίαν του· ὁ θεὸς εὐλόγησόν σου καὶ πέμποι σοὶ χαρὰν. Εἶθε νὰ συνάψῃς μάχας εὐτυχέστερας ταύτης! καὶ πάλιν, χαῖρε, βασιλεῦ!»

XXXI.

Ἐπιστρέφει εἰς τὴν αἵματηρὰν σκηνὴν ὅπου εἶρε τοὺς Ἀγγλους φεύγοντας ἐν ἀταξίᾳ φρονεομένους δὲ ἢ συλλαμβανομένους. . . . Ἄῃδῃ, εἶπε προτείνων τὴν λόγχην του, ἰδοὺ τὸ τέλος τοῦ σταδίου μου, πλησιάζω τὸν σκοπὸν μου· μίαν ἔτι προσπάθειαν καὶ γενναίως πίπτει ὁ τελευταῖος γόνος τῆς γενεᾶς μου». Καὶ, ἰστάμενος ὀρθῶς ἐπὶ τῶν ἀναβολέων, ἐβόησε φωνὴν πολέμου. Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὑπὲρ τοῦ Ἀργεντίνης. Ὁ γενναῖος ἵππότης ἐβρίσκειν ἀπὸ τοῦ ἐπιπέδου του τῶν τέσσαρας πολεμιστᾶς ἐκ τῶν καταδιωκόντων τοὺς φυγάδας, ἀλλὰ δὲν ἀφώπλισεν αὐτούς· ὁ σίδηρος μίαις λόγχης εὔρε τὸ ἀνοικτὸν μέρος τοῦ θώρακος του, ἀλλὰ δὲ λόγχη κατέθραυσε τὴν περικεφαλαίαν. Καὶ τοὶ πληγωθεῖς ὁρμᾶ ἐκ νέου, τρέχει τὴν λόγχην ἔχων προτεταμένην κατὰ τοῦ γενναίου λόρδου Κολονσᾶ, ὅστις ἔφευγεν εἰς ἀμνηχανίαν τοὺς φυγάδας τοὺς φεύγοντας διὰ τοῦ αἵματοφόρου ξίφους τοῦ σίδηρος τοῦ Ἀγγλοῦ ἵπποτου διατριπᾶ τὸ στῆθός του, καὶ τοὺς προφυλαττόμενον ὑπὸ πτυχῶν ταρτάνης. Καρφωθεῖς ἐπὶ τῆς γλῆς ὁ ὀρεινός, παλαιὴ ἀκόμη κατὰ τοῦ φονικοῦ σιδήρου καὶ πάλαι τὴν σπάθη του, φέρει δὲ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του κτύπημα βαρὺ τοσοῦτον, ὥστε ἀπέκοψε τοὺς ἀναβολεῖς καὶ τοὺς θώρακας τῶν μῆρῶν· τὸ αἷμα

ἀναβλύζει ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ δυστυχούς Ἀργεντίνης, ὁ δὲ λόρδος Κολονσάβ βλέπων ἐκτάδην τὸν ἐχθρόν του, μειδιᾷ καὶ τοι φρικωδῶς πονῶν, διότι ἡ σπάθη του ἐξεδικηθῆ τὸ βαρὺ κτύπημα τοῦ θανάτου, ὁ περ ἐδέχθη.

XXXII.

Τῆς μάχης κερδισθεὶς ὁ Βρούκης κατέγινε εἰς τὸ νὰ δρέπῃ τοὺς καρπούς τῆς δυσχεροῦς ταύτης νίκης· διέταττεν εἰς τοὺς ἱππότες του νὰ καταδιώξωσι τὴν ὀπισθοφυλακὴν τῶν Ἀγγλων, ἐνῶ δὲ συνήθροϊζε τοὺς ἱππεῖς του, ἤκουσεν ἀσθενῶς ἡχοῦσαν εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ τὴν πολεμικὴν φωνὴν τοῦ Ἀργεντίνης. «Σώσατε τὴν ζωὴν του, ἀνέκραξε, ὦ! σώσατε τὸν καλὸν, τὸν εὐγενῆ, τὸν γενναῖον τοῦτον πολεμιστήν!» Αἱ φάλαγγες παραμερίζουσαι ἀφίνουον αὐτῷ διόδον, ὥστε ἠδυνήθη νὰ πλησιάσῃ τὸν πληγωθέντα ἱππότην, ἀλλ' οὗτος δὲν ὕφονε πλέον τὴν ἀσπίδα τὴν φέρουσαν τὸν ἐρυθρὸν σταυρὸν. Περικεφαλαῖκι, θώρακες, τὰ πάντα ἔπλεον ἐν τῷ αἵματι· οὐχ' ἦττον, ἅμα εἶδε προχωροῦντα τὸν βασιλέα, προσεπάθησε νὰ προτείη τὴν λόγχην, ἀλλ' αἱ δυνάμεις του ἐκλείπου. Ὁ περικοστῆρ αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγκάσῃ τὸν ἱππὸν του ν' ἀνεγερθῆ καὶ αὐτὸς δὲ καταβεβλημένος ἀπολέσας τὸ αἶμά του ἐπανεπέσεν, ἐνῶ τελευταίαν κατέβαλλε προσπάθειαν. Πρῶτος ὁ Βρούκης ἀνήγειρεν αὐτὸν, λύσας τὴν περικεφαλαίαν. «Κύριε Κόμη, εἶπεν ὁ Ἀργεντίνης, ἡ ἡμέρα σοὶ ἦτο εὐνοϊκὴ! ἀργὰ δυστυχῶς ἡ μοῖρα μᾶς συνήνωσεν, ἀλλὰ δύναμαι νὰ ζητήσω μίαν χάριν παρ' ἀρχαίου συμμαχοῦ. . . . μίαν εὐχὴν ὑπὲρ χριστιανοῦ θνήσκοντος, ἓνα τάφον δι' ἓνα ἱππότην».

XXXIII.

Ὁ Βρούκης ἔθλιψε τὴν ἐξασθενοῦσαν χεῖρά του, ἡ δὲ χεὶρ τοῦ θνήσκοντος, θέλουσα ν' ἀποδώσῃ τὴν θλίψιν ταύτην, ἀπέμεινεν ἄκαμπτος, ψυχρὰ ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Βρούκη. «Χαῖρε, ἀνέκραξεν ὁ νικητῆς· χαῖρε, σὺ, τὸ ἄνθος καὶ ἡ δόξα τῶν ἱπποτῶν, ἡ ῥωπεφημισμένε ἐπὶ ἀνδρῶν, ἐπὶ εὐγενείᾳ καὶ ἐπὶ καλῇ καταγωγῇ, ἐπὶ ἀκηλιδῶται πίστει καὶ ἐπὶ ἀρρένωπῇ ὠραιότητι! . . .

Ἀε ἀνάψου τὰς λαμπάδας τοῦ ναοῦ οἱ μοναχοὶ τοῦ ἁγίου Νινιάνου διὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀργεντίνης. Οὐδέποτε λαμπάδες ἀνήφθησαν, οὐδέποτε ἀπηγγέθησαν προσευχαίεπι τοῦ φερέτρου καλλιτέρου ἱππότηου».

XXXIV.

Ἄλλ' αἱ λαμπάδες τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νινιάνου δὲν ἀνήφθησαν μόνον διὰ τὸν Ἀργεντίνην· οὐδὲ νεκρώσιμους προσευχαί θλιβερώς ἐψάλησαν μόνον δι' αὐτόν. Πλήθος τεθραυσμένων θωράκων καὶ ἀσπίδων αἵματοφόρων καὶ περικεφαλαίων θραυσθεισῶν καὶ στεμμάτων βρῶνων, κομήτων, στεμμάτων κατὰ τεμάχια διαλυθέντων ἐφώτισεν ἡ ὠχρὰ λάμψις τῶν κιτρίνων κηρίων. Τὰ ἐνδοξότερα τέκνα τῆς Ἀγγλίας ἀπήτησαν μέρος· νεκρωσίμων εὐχῶν. Ἐν τούτοις μὴ κλαῖε, γενναία πατρίς τῆς δόξης! μολανότι οὐδέποτε οἱ λέοντες κατέλειψαν οὕτω τὸ πεδίον τῆς μάχης ἀπὸ τῆς εἰσοδοῦς Γουλιέλμου τοῦ Νορμαρδοῦ, ὑπάρχουν ἐν τοῖς ἀρχαίοις σου σημειωμένοι παμπληθεῖς νίκαι κατὰ τῶν Σκώτων. Μὴ ζηλεύῃς τὴν νίκην αὐτῶν. ἀφοῦ ἐμάχοντο ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας, φιλιότητος εἰς πάντας τοὺς ποθοῦντας τὴν ἐλευθερίαν, φιλιότητος δὲ ἐπίσης εἰς σὲ ὑπὲρ πάσαν ἄλλην χώραν!

XXXVI.

Ἀε ἐπανεβλήθημεν παρὰ τῷ Βρούκῃ, εἰς τὸν ὄφειτο-Λεβίς ἀνήγγειλε τὸ θαῦμα. Πέριξ αὐτοῦ μυρία φωναὶ ἐπανελάθον ἀόλαλος ἀκόλουθος ὠμίλησεν. — Ὁ ἀκόλουθος! ἀνέκραξεν ὁ Φίτς-Λεβίς· εἶπέτε μᾶλλον, ἄγγελος κατελθὼν οὐρανόθεν ἵν' ἀποσεισῇ τὸν ζυγὸν τῶν Ἀγγλων. Εἶδον περὶ τὸ πτερόν καὶ τὸν πῖλον αὐτοῦ, ὅτε κατερχόμεθα ἀπὸ τοῦ ὄρους· ὠραῖον εἶδον μέτωπον, κόμην μελανὴν εὐστρυχοσιδῆ, προσθέτουσαν λάμψιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ· τὰ βήματά του ἦσαν ἐλαφρὰ, ὡσεὶ ἴστατο φερόμενος ἐπὶ πτερόγων ἀοράτων. — Καὶ δὲν ὠμίλησεν εἰς κανένα; ἤρωτησεν ὁ βασιλεὺς. — Εἰς οὐδένα. . . . μίαν μόνην λέξις διέφυγε τῶν χειλέων του, ὅτε εἶδε τὸν λόρδον τῶν νήσων ἐπιστρέφοντα νικητὴν ἐκ τῆς μάχης. — Καὶ τί ἀπάντησεν αὐτῷ ὁ ἀρχηγός; — Ἐγονυπέτησε μὴ τολμῶν νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ψιθυρίζων λό-

γους ἀκαταλήπτους εἰς πάντας. Ἐφρίνετο χαίρων μὲν κατὰ τι, ἀλλὰ καὶ φοβούμενος ὡσεὶ εὐρίσκειτο ἀπέναντι κατοικοῦ ἀνωτέρας σφαίρας».

XXXVI.

Ἐν μέσῳ τῆς ὑπὸ πτωμάτων κεκαλυμμένης πεδιάδος τοῦ Βαννὸκ, ἐν μέσῳ εὐγενῶν διαλογισμῶν νικητοῦ εὐρισκόμενος ὁ Ῥοβέρτος ἐμειδιάσεν ἄκων σχεδόν. «Ὁ ὠραῖος οὗτος ἀκόλουθος, ἤρωτησε, εἶχε λοιπὸν ὕφος ἀγγέλου, εὐγενὲς μέτωπον καὶ κόμην κυματοῦσαν; ὁ Ῥοναλδος ἐγονυπέτησε πρὸ αὐτοῦ; . . . Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πρὶν ἢ διαδοθῆ τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο συμβάν, ἡ θέλησίς μας νὰ διακοινοθῆ εἰς τὸν ἐφημέριον τοῦ φρουρίου. Ἀε ὑπάγῃ ἀμέσως εἰς Καμβουσκενέθ, ἃς προετοιμάσῃ τὴν ἐκκλησίαν διὰ τελετὴν πανηγυρικὴν, ὥστε δλόκληρον ἔθνος νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν θεόν, τὸν βοηθήσαντα ἡμῖν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἀνεξαρτησίας. Ἀε διατάξῃ τὴν συνήθη δι' ὑμναίου βασιλέων πομπήν. Κατὰ τὰς δυστυχίαις ἡμῶν ἡμέρας διεκόψαμεν γαμήλιον τελετὴν· αὐριοὶ ἅμα τῇ αὐγῇ θὰ παριστάμεθα εἰς τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς τοῦ Λόρν.

Τ Ρ Α Ο Σ.

ΠΟΙΗΤΙΑ.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ.

Τὸ ὄνειρον ἀπείρους γράφει μορφὰς ἐντὸς τῆς φαντασίας· πλὴν τὸ ἐζητήσας; ἐτάφη ὑπὸ τὴν πέφραν τῆς καρδίας,

Κατόπιν του ἐνῶ μᾶς σύρει ἀνὰ τὸ ἄπειρον ὄδιον καὶ ἀναμνήσεις ἐξεγείρει, τὸ μέλλον, τὸ παρὸν θωπεῖον,

Ἐξαίφνης ὠχρᾷ καὶ σόβναι καθὼς τὸ ἄστρον τῆς πρωίας καὶ τὴν καρδίαν μας ἀφίνει κατὰμονον ἐντὸς σκοτίας.

Καὶ εἶν' ἐκεῖνη ἡ σκοτία πολὺ τοῦ Ἄδου χειροτέρα· ἐκεῖ πλανᾶται ἡ ἀνία καὶ τῆς ἀψίνθου πικροτέρα.

Πλὴν πάλιν ὄνειρον προβάλλει κουφότερον καὶ τοῦ ἀέρος· δυὰς ἀνθῶν ἀναθάλλει ἐντὸς αὐτοῦ ἐλπίς καὶ ἔρωσις.

Ἐρωσις, ἐλπίς. Ὦνητὲ, τὰ μόνυ μᾶταια δῶρα τῆς ζωῆς σου· κἂν πρὸς στιγμὴν τερπνὴν εἰκόνα μᾶς δίδουσι τοῦ παραδείσου.

Χάριν αὐτῶν πῆν ἡσμερίαν, ἦν πρῶην ἔτρεφον τὰ στήθη, ἠλλάξαμεν μὲ τρικυμίαν. Εἰπέτε με, τίς ἠπατήθη;

Ὁ ἔρωσις πρὸς στιγμὴν θωπεύει, ἀκτίνας ἀρμονίας βραίνει· ἀλλὰ τὸ στήθος μας στεριεῖται· αἰώνιος ὁ πόνος μένει.

Καὶ ἡ ἐλπίς μᾶς περιπτύσσει προβάλλουσα μετὰ στεφάνου· πλὴν καὶ αὐτὴν περιτυλίσσει τὸ ἀγνωστον ἐντὸς σαβάνου.

Ὦ! εὐτυχῆς, οὗ ἡ καρδία τὸ πᾶν μὲ λήθην ἐπιπάσσει· καὶ νέον ἐν τῇ ἐρημίᾳ ὄνειρον φ' ἴλον διαπλάσσει.

Τοῦλάχιστον μ' αὐτὸ πλανᾶται καὶ τὴν ζωὴν δὲν ἄγει μόνος καὶ ἡ ἀλήθεια κοιμᾶται καὶ μὲ αὐτὴν ὄμοιο ὁ πόνος.

II.

Ναί, ἀγαπῶ τὰ ὄνειρα, διότι εἶναι πλάνη, ἀπατηλὸν βαυκάλημα, μυστηριώδες μέλος· διότι ἂν τὸν β' ὄν μας τὸ δάκρυ ἐκμυζᾶν, γελῶσι κἂν τὰ ὄνειρα, κ' εἶναι γλυκὺς ὁ γέλωσις.

Ποσάκις δὲν μ' ἐκοίμισαν μὲ τὸ μειδίματά των,
ἐν ᾧ γλυκέα Χερουθεΐμ, χρυσαὶ ἀποκαλύψεις
ὀρίζοντα διήνοιγον φαιδρὸν πρὸ τῶν ὀμμάτων
φεῦ, ὅλα ἦσαν μάταια καὶ ἀληθὲς ἡ θλίψις.

Ὡς χρόνι πάσα ἔθαψες σθεσθέντα ὄνειρά μου
καὶ ἦτο κάθε ὄνειρον, σκιά εὐδαιμονίας
διερχομένη ἀμυδρῶς ὑπὸ τὰ ὄμματά μου,
ἦν μάτην πάλιν ἡ ψυχὴ ζητεῖ μετὰ πικρίας.

Χῦνε, ψυχῇ, τὰ ὄνειρα, τὸν θησαυρὸν σου χῦνε
καὶ πλάττε φάσματα χαρᾶς καὶ τέρψεις πα-
(δεΐσου)

ἀλλ' ὅταν φύγωσι μακρὰν αἰ ἡδοναὶ ἐκείναι,
διπλώσου εἰς τὸν θάνατον καὶ πέσε καὶ κοιμήσου.

Ὅταν, ὡς ῥόδον τὴν πνοὴν μυρόνον τῶν ζεφύρων,
ἀνοίγῃ ἡ καρδία μας, καὶ πῦρ ἀντλοῦσα θεῖον
εὐαισθησίας, ἔρωτος, στοργῆς ἐκχέῃ μύρον,
δὲν σὲ πλανᾷ ἐν ὄνειρον, τὸν ἔρωτα ἐγκλείων;

Λαμπρὸς ἀδάμας τῆς ζωῆς μὲ θέλητρα μυρία
ἀντανακλᾷ τὰ φάσματα διὰ λαμπρῶν χρωμάτων
καὶ διαλάμπει ἄγνωστος, παρήγορος μαγεία,
ὅπου τὸ βλέμμα σκελετοῦς διέκρινε φρυάττον.

Εἰπέ μοι ὅταν τῶνειρον ἐκείνο καταδύσῃ,
ὁ ἔρωσ πῶς θὰ κοιμηθῇ εἰς τᾶξονά μας στήθη;
κ' εἰς ποίους κήπους ἡ ἔλπις τὸν νοῦν μας θὰ
πλανήσῃ,
ὁπόταν ἔρημος παντοῦ καὶ σιωπῇ καὶ λήθῃ;

Χῦνε, ψυχῇ, τὰ ὄνειρα, τὸν θησαυρὸν σου χῦνε
καὶ πλάττε φάσματα χαρᾶς καὶ τέρψεις πα-
(δεΐσου)

ἀλλ' ὅταν φύγωσι μακρὰν αἰ ἡδοναὶ ἐκείναι,
διπλώσου εἰς τὸν θάνατον καὶ πέσε καὶ κοιμήσου.

Ἐν Ἰσμαηλίῳ.

ΔΗΜ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ.

ΠΑΝΔΑΙΣΙΑ.

Μουσικὸς καὶ θεατρικὸς κόσμος.—Μετὰ
τὸν θάνατον τοῦ Ῥοσσίνι ὁ Βέρδης προτε-
κάλεσε δι' ἐπιστολῆς του δημοσιευθεῖσης ἐν
ταῖς ἐφημερίσι πάντας τοὺς Ἰταλοὺς μου-
σικοδιδασκάλους, ὅπως ὁμοῦ πάντες συνι-
θέσωσιν ἐν Requiem ψαλησόμενον εἰς τι-
μὴν τοῦ μεγάλου διδασκάλου. 13 μουσι-
κοδιδασκαλοὶ παρυσιασθήσαν, ὧν ἕκαστος
θὰ συνθέσῃ ἐν τεμαχίον' εἰσὶ δ' οἱ ἐξῆς:
Βέρδης, Ricci, Pacini, Petrella, Gaspari,
Platania, Matellini, Apolloni, Pedroti, Buz-
zola, Nini, Boucheron καὶ Cagnoni. Ἐ-
πειδὴ τὸ Requiem θὰ διαρκέσῃ οὐχὶ πλεόν
τῆς 1¹/₂ ὥρας, ἕκαστον τεμαχίον θὰ διαρ-
κέσῃ 7 περίπου λεπτά, καὶ οὕτως ἕκαστος
τῶν 13 τούτων μουσικῶν 7 λεπτῶν σύν-
θεσιν ἀναλαμβάνει. Αἱ συνθέσεις ἄπασι θὰ
ἀποσταλῶσι μέχρι τῆς 15 Σεπτεμβρίου εἰς
τὴν ἐν Μεδιολάνοις ἐπιτροπὴν, ἣτις θέλει
ἀναλάβει τὴν συνένωσιν τῶν τεμαχίων.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ Opéra-Comique, τῶν
Παρισίων παρεστάθῃ ἐσχάτως μελόδραμά
τι Fontaine de Berny ἐπιγραφόμενον τοῦ
μουσικοδιδασκάλου Adolphe Nibelle, ὅπερ
ἐπαίνειταὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων.

— Ἐν τῇ Γαλλικῇ πόλει Reims ἔλαβε
χώραν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Μαΐου
μουσικὸς διαγωνισμὸς, εἰς ὃν συνήχθησαν
220 μουσικαὶ ἐταιρίαι Γαλλικαὶ καὶ Βελ-
γικαί. Ἡ société chorale τῆς Gand ἔλαβε
τὸ 1. βραβεῖον.

— Ἡ μουσικὴ ἑορτὴ τῆς Βοστώνης, ἦν
ἀνηγγεῖλαμεν ἐν τινι τῶν προλαβόντων
φύλλων, ἐτελέσθη κατ' αὐτάς. Διήρκεσεν 6
ἡμέρας, εἰσεπράχθησαν δὲ 360,000 δόλαρ.
Ἰδίως διεκρίθη ὁ τῆς 6'. πράξεως τοῦ Ῥα-
ψωδοῦ τοῦ Βέρδη χορὸς τῶν Ἀθιγγάνων,
καθ' ὃν διακόσιαι σφύρακι ἐκτύπων 100
βαρυτάτους ἄκμονας. Ἡ ἑορτὴ ἤρχισε μὲ
τὸ ἄσμα Hail Colombia ψαλὲν ὑπὸ 10,000
φωνῶν συνοδουμένων ὑπὸ 9500 ὀργάνων
καὶ 6 διαφόρου διαμέτρου κανονίων ἀνα-
πληροῦντων τὰ μεγάλα τύμπανα.